

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
HERCEGOVAČKO-NERETVANSKI KANTON
UPRAVA ZA CIVILNU ZAŠTITU I VATROGASTVO

POGRAM RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD PRIRODNIH I DRUGIH
NESREĆA U HERCEGOVAČKO-NERETVANSKOM KANTONU
ZA PERIOD OD 2018. DO 2024. GODINE

Mostar, juli 2018.godine

S A D R Ź A J

A - POLITIKA RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI I MATERIJALNIH DOBARA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA I ZAŠTITE OD POŽARA I VATROGASTVA U HERCEGOVAČKO-NERETVANSKOM KANTONU

1. Vizija.....	7
1.1. Vizija razvoja.....	7
1.2. Ciljevi razvoja.....	8
2. Misija	8
3. SWOT analiza strateških ciljeva.....	10
3.1. Strateški ciljevi.....	10
3.2. Zaključno razmatranje	13
4. Osnovni principi i opredjeljenja.....	13
5. Područja razvoja sistema zaštite i spašavanja i zaštite od požara i vatrogastva	14
5.1. Faza smanjenja rizika koji prethodi prirodnoj ili drugoj nesreći	14
5.1.1. Prevencija od prirodnih i drugih nesreća.....	15
5.1.1.1. Ublažavanje	15
5.1.2.1. Strukturalne mjere.....	15
5.1.2.2. Nestrukturnalne mjere.....	15
5.1.3. Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa za otpornost.....	16
5.1.4. Pripravnost / spremnost za odgovor na prirodne i druge nesreće	16
5.2. Faza odgovora i oporavka nakon prirodne ili druge nesreće	17
5.2.1. Odgovor.....	17
5.2.2. Oporavak	19
6. Provedba	20
6.1. Nosioци provedbe politika razvoja.....	20
6.1.1. Hercegovačko-neretvanski kanton... ..	20
6.1.2. Grad i općine.....	20
6.2. Finansiranje Programa razvoja	21
6.2.1. Finansiranje u oblasti zaštite i spašavanja.....	21
6.2.2. Finansiranje u oblasti zaštite od požara i vatrogastva.....	21

B - POSEBNI DOKUMENTI O SADAŠNJEM STANJU RAZVOJA SISTEMA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA I ZAŠTITE OD POŽARA I VATROGASTVA

1. Zaključci iz procjene ugroženosti Kantona hercegovačko-neretvanskog	22
1.1. Ključne opasnosti za područje Kantona	22
1.2. Opšti zaključci.....	24

C - PODACI O STANJU ORGANIZOVANOSTI CIVILNE ZAŠTITE I DOSTIGNUTI STEPEN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POJEDINIH PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA

1. Organizovanost struktura za zaštitu i spašavanje	26
1.1. Na Kantonalnoj razini	27
1.2. Na gradskoj/općinskoj razini.....	28
1.3. Zaključci.....	30
2. Privredna društva i druga pravna lica.....	30

3. Opremljenost struktura civilne zaštite	30
4. Funkcionalni kapaciteti operativnih centar civilne zaštite.....	30
4.1. Kantonalni operativni centar civilne zaštite	31
4.2. Gradski/općinski operativni centri civilne zaštite.....	31
4.3. Iskoristivost komunikacijskih resursa drugih subjekata.....	32
4.4. Zaključci	32
5. Obučenosť i osposobljenost.....	33
D RAZVOJ ZAŠTITE OD POŽARA I VATROGASTVA	
1. Uvod.....	33
1.1. Politika razvoja.....	34
1.2. Normativni okvir.....	34
1.3. Inspekcijski nadzor.....	34
1.4. Institucionalni okvir.....	35
2. Osnovni ciljevi i kriteriji za provedbu zaštite od požara.....	35
2.1. Strateški cilj i aktivnosti iz oblasti zaštite od požara i vatrogastva.....	36
3. Izgradnja i jačanje sistema zaštite od požara.....	36
3.1. Poboljšanje stanja u vatrogastvu.....	36
3.1.2. Opremanje vatrogasnih jedinica i objekata, investicijska izgradnja.....	36
3.1.3. Osposobljavanje vatrogasnih jedinica.....	37
4. Unapređenje sistema preventivne zaštite.....	37
4.1. Mjere zaštite od požara u oblasti prostornog planiranja.....	38
4.1.1. Preventivne mjere koje se provode pri projektovanju i gradnji građevina.....	38
4.1.2. Održavanje instalacija.....	38
4.1.3. Instaliranje sistema aktivne zaštite od požara.....	38
4.1.4. Izgradnja izvora i instalacija za snabdijevanje vodom za gašenje požara.....	38
5. Otkrivanje požara na otvorenom prostoru.....	39
5.1. Mjere u vezi s loženjem vatre i spaljivanjem korova i drugog biljnog otpada na otvorenom prostoru.....	39
6. Edukacija stanovništva.....	39
7. Unapređenje saradnje.....	39
8. Opis i ocjena stanja.....	40
E- PREVENTIVNE MJERE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA KOJE ĆE SE PROVODITI	
1. Uvod.....	41
1.1. Opće naznake prevencije.....	41
1.2. Prevencija kroz mjere i aktivnosti.....	41
1.2.1. Potres.....	42
1.2.2. Odroni i klizanje tla.....	43
1.2.3. Visok snijeg i snježni nanosi.....	43
1.2.4. Poplave i spašavanje na vodi i pod vodom.....	44
1.2.5. Suša.....	44
1.2.6. Masovne pojave ljudskih, životinjskih i biljnih bolesti.....	45
1.2.6.1. Epidemije.....	45
1.2.6.2. Epizotije.....	46
1.2.6.3. Biljne bolesti i štetočine.....	46

1.2.6.4. Zaštita šuma.....	46
1.2.7. Rizik od mina.....	47
1.2.8. Požari.....	48
1.2.8.1. Mjere i aktivnosti po pitanju preventivne zaštite od požara.....	48
1.2.8.2. Mjere i aktivnosti po pitanju organizovanja i funkcioniranja vatrogasnih snaga...	50
1.2.9. Radiološko-hemijsko biološka zaštita.....	50
1.2.10. Zaštita okoline.....	51
1.2.11. Zaštita i spašavanje kulturno historijskih dobara.....	51
F-SMJERNICE ZA ORGANIZOVANJE SNAGA I SREDSTAVA CIVILNE ZAŠTITE, ODNOSNO SNAGA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA	
1. Uvod.....	52
1.2. Organizacija civilne zaštite.....	53
1.2.1. Lična i uzajamna zaštita građana.....	53
1.2.2. Mjere zaštite i spašavanja.....	53
1.2.3. Štabovi civilne zaštite.....	55
1.2.4. Povjerenici civilne zaštite.....	56
1.2.5. Službe zaštite i spašavanja.....	56
1.2.6. Jedinice civilne zaštite.....	57
1.3. Rukovođenje i upotreba snaga i sredstava civilne zaštite.....	57
1.4. Opremanje.....	57
1.5. Način ostvarivanja zaštite i spašavanja.....	58
1.6. Smjernice za organizovanje snaga i sredstava civilne zaštite, odnosno snaga zaštite i spašavanja.....	58
1.6.1. Opšte smjernice.....	58
1.6.2. Dodatne smjernice.....	59
G-OSNOVE ZA IZRADU PROGRAMA OBUČAVANJA I OSPOSABLJAVANJA U ZAŠTITI I SPAŠAVANJU I ZAŠTITI OD POŽAR I VATROGASTVA	
1. Uvod.....	59
1.2.1. Obuka štabova civilne zaštite.....	60
1.2.2. Obuka jedinica opće i specijalizirane namjene.....	60
1.2.3. Obuka službi zaštite i spašavanja.....	61
1.2.4. Obuka stanovništva.....	61
2. Cilj i namjena.....	61
3. Programiranje.....	62
4. Planiranje.....	62
5. Finansiranje obučavanja i osposobljavanja za zaštitu i spašavanje.....	62
6. Zaključci o obuci i osposobljavanju.....	63
H-SMJERNICE ZA ISTRAŽIVAČKU I RAZVOJNU DJELATNOST OD ZNAČAJA ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE	
1. Uvod.....	63
1.1. Pregled projekata istraživačke i razvojne djelatnosti.....	64
1.1.1. Razvoj novih sistema komunika.-inform. podrške štabovima civilne zaštite.....	64
1.1.2. Formiranje baze podataka o resursima zaštite i spašavanja.....	64
1.1.3. Organizovanje vazdušnog izviđanja i nadzora.....	64
2. Projekt istraživačke i razvojne djelatnosti zaštite i spašavanja i zaštite od požara i	

vatrogastva.....	64
------------------	----

I - STRATEŠKI PRAVCI RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA ZAŠTITE OD POŽARA I VATROGASTVA SA AKCIONIM PLANOVIMA NJIHOVE REALIZACIJE

1. Uopšte o strateškim pravcima.....	65
2. Akcioni planovi	66
3. Konkretni strateški pravci sa akcionim planovima	67
3.1. Strateški cilj 1. Izgradnja i jačanje sistema zaštite i spašavanja.....	67
3.1.1. Izgradnja i razvoj normativno pravnog okvira.....	67
3.1.2. Izgradnja i razvoj preventive u zaštiti i spašavanju.....	67
3.1.3. Izgradnja sistema ranog upozoravanja.....	67
3.1.4. Impementacija Direktive EU o poplavama 2007/60/EC	68
3.1.5. Opremanje službi i jedinica civilne zaštite.....	68
3.1.6. Obuka po modelima EU.....	68
3.2. Strateški cilj 2. Razvoj kapaciteta za upravljanje rizicima od katastrofa.....	68
3.2.1. Izgradnja i razvoj kapaci. za upravljanje i provođenje inspeksijskog nadzor.....	68
3.3. Strateški cilj 3. Jačanje zaštite od požara i vatrogastva.....	69
3.3.1. Izgradnja i razvoj normativno pravnog okvira.....	69
3.3.2. Izgradnja i razvoj kapaciteta za provođenje inspeksijskog nadzora.....	69
3.3.3. Izgradnja i razvoj preventivne zaštite od požara.....	69
3.3.4. Oblast vatrogastva.....	70
3.3.4.1. Izgradnjaj postojećih i razvoj novih kapaciteta za borbu protiv požara.....	70
3.3.4.2. Oblast zaštite šuma i šumskog zemljišta od požara.....	70
3.3.4.3. Oblast zaštite okoliša od požara.....	71
4. Zaključci	71

J. ZADACI I NAČIN REALIZACIJE ZADATAKA UTVRĐENIH U PROGRAMU RAZVOJA FEDERACIJE BiH

72

K. FINANSIRANJE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA U ŽUPANIJI

1. Uvod	81
2. Finansiranje u sistemu zaštite i spašavanja u Kantonu	82
2.1. Zaključci.....	86
3. Finansiranje u sistemu zaštite od požara i vatrogastva u Kantonu.....	87
3.1. Planiranje finansijskih sredstava za finansiranje preventivne zaštite od požara.....	87
3.2. Planiranje finansijskih sredstava za finansiranje vatrogastva.....	88
3.3. Očekivani troškovi.....	89
3.4. Pregled projekata finansiranih i z međunarodne pomoći.....	89
3.5, Zaključci	89

L – ZAVRŠNI DIO

1. Zaključno razmatranje.....	90
-------------------------------	----

Na osnovu člana 173. stav 3. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije BiH", broj: 39/03, 22/06 i 43/10), člana 14. stav 1. tačke 2. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu ("Službene novine Federacije BiH", broj: 64/09) i člana 4. stav 1. tačke 3. Zakona o nadležnostima organa vlasti Hercegovačko-neretvanskog kantona u oblasti zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine HNK“; broj: 8/06) Skupština Hercegovačko-neretvanskog kantona, na sjednici održanoj dana 30.10.2019. godine, donosi

POGRAM RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA U HERCEGOVAČKO-NERETVANSKOM KANTONU ZA PERIOD OD 2018. DO 2024. GODINE

Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Hercegovačko-neretvanskom kantonu za period 2018. – 2024. godina (u daljem tekstu: Program razvoja), za period od sedam godina predstavlja okvirni i osnovni planski dokument kojim će se u procesu razvoja i izgradnje sistema zaštite i spašavanja i razvoja zaštite od požara i vatrogastva na nivou Hercegovačko-neretvanskog kantona (u daljnjem tekstu: Kanton):

- odrediti pravce razvoja zaštite i spašavanja i zaštite od požara i vatrogastva, kroz provođenje konkretnih akcionih planova u zadatim rokovima,
- uskladiti i funkcionalno objediniti rješenja i nadležnosti subjekata-nosioca sistema zaštite i spašavanja iz drugih sistemskih zakona, koja se odnose na provođenje preventivnih mjera zaštite i spašavanja i zaštite od požara i mjera za postizanje pripravnosti/spremnosti u odgovoru na prirodne i druge nesreće kao i na požare otvorenih prostora velikog obima i intenziteta (pomoć, oporavak).

U okviru Programa razvoja, u skladu sa članom 14. Zakona o zaštiti od požara, utvrđena su i pitanja koja se odnose na programiranje razvoja zaštite od požara i vatrogastva, s obzirom da se zaštita od požara i vatrogastva na području Kantona (na način utvrđen u članu 3. Zakona o zaštiti od požara), organizuje i funkcioniše u okviru jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja koji je uređen Zakonom o zaštiti i spašavanju.

Programom razvoja određena je Politika razvoja (sa vizijom, ciljevima, osnovnim načelima, opredjeljenjima i područjima razvoja) i Strateški pravci razvoja (utvrđeni na viziji i ciljevima određenim u politici razvoja, a koji su razrađeni u akcionim planovima koji se odnose na oblast zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, zaštite od požara i oblast vatrogastva od značaja za Kanton.

A - POLITIKA RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI I MATERIJALNIH DOBARA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA I ZAŠTITE OD POŽARA I VATROGASTVA U KANTONU

Politikom razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i zaštite od požara i vatrogastva u Kantonu (u daljem tekstu: Politika razvoja) utvrđuje se politika, vizija, ciljevi, osnovna načela i opredjeljenja i područje razvoja, te strateški pravci razvoja zaštite i spašavanja u Kantonu, koji su utvrđeni na viziji i ciljevima određenim u Programu razvoja, a razrađenim u Akcijskim planovima koji se odnose na sve oblasti koje čine sistem zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u Kantonu.

Prema tome, Program razvoja jeste okvirni i osnovni dokument kojim se omogućava donošenje i provođenje zakona, provedbenih i drugih akata, odlučuje o osnovnim principima i opredjeljenjima, područjima razvoja, akcionim planovima i prioritetima na nivou Kantona, grada i općina.

1. Vizija

Izgrađen efikasan sistem zaštite i spašavanja i zaštite od požara i vatrogastva za smanjenje rizika od prirodnih ili drugih nesreća i njihovih posljedica kroz upravljanje i uzajamno djelovanje sa nadležnim ministarstvima i drugim organima uprave u Kantonu, gradu i općinama, a s ciljem veće sigurnosti građana u Kantonu. Cilj strateškog razvojnog planiranja je integralni razvoj, pri čemu integralni razvoj ne treba shvaćati kao usporedno ostvarivanje pojedinačnih ciljeva (političko-ekonomskih ili privrednih, socijalno-sigurnosnih ili društvenih i ciljeva zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara), već kao ostvarenje jedinstvenog cilja koji integrira sva tri navedena pojedinačna cilja. To ne znači integrirati tri problema u program, nego integrirati tri problema u jedinstvenu viziju razvoja i iz nje izvedenih ciljeva.

Polazni osnov za izradu Programa razvoja je analiza postojeće situacije i ključnih problema sistema zaštite i spašavanja, a koja se odnosi i na zaštitu od požara i vatrogastvo kao dio tog sistema. Na ovaj način bi se utvrdili budući ciljevi razvoja zaštite i spašavanja, zaštite od požara i vatrogastva, povezujući sadašnjost i budućnost u pravcu ostvarivanja postavljenih ciljeva.

Osloncem na postojeću razvijenost upravnih i operativno-stručnih organa, službi i jedinica civilne zaštite, te osnovnih i dopunskih snaga za vatrogastvo, potrebno je u potpunosti funkcionalno integrirati značajnije elemente sistema zaštite i spašavanja u ministarstvima i drugim organima uprave, naročito u zaštiti od požara i vatrogastvu, zaštiti od poplava i spašavanju na vodi, higijensko-epidemioloških službi, veterinarskih službi, zdravstvenih ekipa u okviru službi hitne pomoći, Ministarstava unutrašnjih poslova i drugih pravnih lica od značaja za zaštitu i spašavanje, kako bi se otklonila postojeća nepovezanost i ozbiljnije krenulo u pravcu suštinskih područja zaštite i spašavanja u postizanju pripravnosti/spremnosti za uspješan odgovor na rizike (opasnosti) od prirodnih i drugih nesreća.

1.1. Vizija razvoja

Uspostaviti sistem zaštite i spašavanja i zaštite od požara i vatrogastva od općine, grada i Kantona, koji će štititi i spašavati život i zdravlje ljudi i materijalna dobra od prirodnih i drugih nesreća, sa snažno razvijenim i efikasnim područjem prevencije, odnosno upravljanja i smanjenja rizika od prirodnih i drugih nesreća, kao i razvijenim kapacitetima odgovora na prirodnu i drugu nesreću, što podrazumijeva i razvijanje kapaciteta za efikasno rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara.

1.2.Ciljevi razvoja

Ciljevi razvoja podrazumijevaju mjere i aktivnosti na smanjenju smrtnosti ljudi, broj lica zahvaćenih katastrofama, izravnih ekonomskih gubitaka, štete na kritičnoj infrastrukturi, kao i povećanju dostupnosti sistemima ranog upozoravanja.

Pored prethodno iznijetih elemenata vizije razvoja, a uvažavajući naučene lekcije i iskustva u proteklom periodu, te pojave, događaje i trendove koji imaju ili mogu imati utjecaj na organizovanje i funkcionisanje sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara, u Programu razvoja za period trajanja ovog Programa razvoja postavljaju se sljedeći strateški ciljevi:

Strateški cilj 1.

Izgradnja i jačanje sistema zaštite i spašavanja.

Strateški cilj 2.

Razvoj kapaciteta za upravljanje rizicima od katastrofa.

Strateški cilj 3.

Jačanje zaštite od požara i vatrogastva kao dijela jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja.

Očekivani ishodi ovako postavljenih Strateških ciljeva, ogledaju se u znatnom smanjuju rizika od katastrofa i gubitaka života, egzistencije i zdravlja, kao i privredne, fizičke, socijalne, kulturne i ekološke imovine lica, privrednih društava, zajednica i zemlje.

Za postizanje očekivanog ishoda treba težiti ostvarenju sljedećeg cilja: Spriječiti nove i smanjiti postojeće rizike od katastrofa kroz implementaciju integriranih i sveobuhvatnih ekonomskih, strukturnih, pravnih, socijalnih, zdravstvenih, kulturnih, historijskih, ekoloških, tehnoloških, političkih i institucionalnih mjera koje sprječavaju i smanjuju opasnost od izloženosti i ranjivosti, te povećavaju spremnost za odgovor i oporavak, a samim tim i jačaju otpornost.

2. Misija

Uprava za civilnu zaštitu i vatrogastvo u saradnji sa nadležnim ministarstvima i drugim organima uprave u Kantonu, gradu i općinama provodi aktivnosti zaštite i spašavanja u skladu s međunarodnim standardima kako bi se svaki građanin osjećao sigurnim, a njegova imovina i vrijednosti cjelokupnog društva zaštićene.

Misija, Uprave za civilnu zaštitu i vatrogastvo, je organizovanje upravnih i operativno stručnih kapaciteta (štabova civilne zaštite, službi zaštite i spašavanja, povjerenika, jedinica civilne zaštite i vatrogastva) na nivou Kantona, grada i općina u integrisan i efikasan sistem zaštite i spašavanja, kako bi se adekvatno i pravodobno upravljalo rizicima od katastrofa, odnosno razvijali kapaciteti za postizanje pripravnosti/spremnosti za uspješan odgovor na prirodne i druge nesreće koje su utvrđene u Procjeni ugroženosti Kantona od prirodnih i drugih nesreća.

Procjenu ugroženosti Kantona od prirodnih i drugih nesreća (u daljem tekstu: Procjena ugroženosti), donijela je Vlada Hercegovačko-neretvanskog kantona (u daljem tekstu: Vlada Kantona), svojom Odlukom („Službene novine HNK“, broj: 6/16).

Navedena misija Uprave za civilnu zaštitu i vatrogastvo proizlazi iz utvrđene nadležnosti i djelokruga rada u skladu sa:

- odredbama Zakona o kantonalnim ministarstvima i drugim organima kantonalne uprave („Službene novine HNK“, broj: 4/98, 1/02, 4/07);
- odredbama Zakona o nadležnostima kantonalnih organa vlasti Hercegovačko-neretvanskog kantona u oblasti zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine HNK“, broj: 8/6);
- člana 28. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, broj: 39/03, 22/06 i 43/10),
- člana 15. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu („Službene novine Federacije BiH“, broj: 64/09), te
- odredbama Zakona o deminiranju u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj: 5/02), koje se odnose na Upravu za civilnu zaštitu i vatrogastvo.

Opštim zaključcima iz Procjene ugroženosti ukazuje se na neophodnost provođenja planskih preventivnih i operativno-stručnih mjera zaštite i spašavanja od strane organa zakonodavne i izvršne vlasti, pravnih lica i građana (u daljem tekstu: nosioci planiranja), u cilju smanjivanja rizika od prirodnih i drugih nesreća, odnosno izbjegavanja ili ublažavanja posljedica po život i zdravlje ljudi i materijalna dobra.

Pored toga Procjena ugroženosti, je strateška podloga za razvijanje potrebnih kapaciteta upravne i operativno-stručne strukture zaštite i spašavanja (civilne zaštite i vatrogastva), kojima će se osigurati provođenje potrebnih mjera i aktivnosti pripravnosti/spremnosti u odgovoru (pomoć i oporavak) na sve vrste prirodnih i drugih nesreća kojima je izloženo područje Kantona.

Dakle, Procjena ugroženosti je strateška podloga za ukupno kreiranje sistemskih rješenja u Kantonu kojima će se osigurati:

- 1) smanjenje rizika od prirodnih i drugih nesreća, odnosno izbjeći ili ublažiti posljedice prirodnih i drugih nesreća na život i zdravlje ljudi i materijalna dobra,
- 2) razvoj odgovarajućih kapaciteta za provođenje potrebnih mjera i aktivnosti pripravnosti/spremnosti u cilju što efikasnijeg odgovora na prirodnu i drugu nesreću (pomoć i oporavak),
- 3) povećanje otpornosti zajednice/društva na utjecaj prirodne i druge nesreće u cjelini.

U skladu s navedenim, Procjena ugroženosti je osnov za izradu posebnih programa i projekata razvoja zaštite i spašavanja s ciljem stvaranja uslova za smanjenje ranjivosti i izloženost ljudi i svih kategorija društvenih vrijednosti uticajima prirodnih i drugih nesreća, kao i izgradnju i razvijanje potrebnih kapaciteta (sistema ranog upozoravanja, materijalno-tehničko opremanje operativnih snaga zaštite i spašavanja, stručno osposobljavanje snaga zaštite i spašavanja i štabova civilne zaštite, edukacija mladih ljudi, razvijanje svjesnosti o kulturi zaštite i spašavanja građana i drugo) kojima će se ići u pravcu smanjivanja rizika od prirodnih i drugih nesreća koje su moguće na Kantonu.

3. SWOT analiza strateških ciljeva

SWOT analiza svakog definisanog Strateškog cilja, obrađeni su elementi: Snage (S-Strengths), Slabosti (W-Weaknesses), Prilike (O-Opportunities) i Prijetnje (T-Threats) u cilju sagledavanja vanjskih i unutrašnjih subjekata koji utiču na stanje i razvoj sistema zaštite i spašavanja.

3.1.Strateški ciljevi:

Strateški cilj 1. Izgradnja i jačanje sistema zaštite i spašavanja

SNAGE	SLABOSTI
Postojanje Zakona o nadležnosti kantonalnih organa u oblasti zaštite i spašavanja stanovništva i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, Postojanje Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji BiH, Postojanje provedbenih propisa iz oblasti zaštite i spašavanja, Postojanje Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu u Federaciji BiH, Postojanje provedbenih propisa iz oblasti zaštite od požara i vatrogastva, Izrađena i usvojena Procjena ugroženosti ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Kantonu, Vlada Kantona, u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju i Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu, nosilac je niza aktivnosti koje mogu rezultirati poboljšanjem opremljenosti, maksimalnim korištenjem postojećih kapaciteta, uz poštivanje zakona i podzakonskih akata.	Općenito nizak stepen razvoja kapaciteta i infrastrukture (nedostatak i zastarjelost sredstava i opreme, te nedovoljna tehničko-tehnološka uvezanost struktura na različitim razinama), Nedostatak finansijskih sredstava za opremanje i razvoj, Ograničavajuće normativno – pravne odredbe i još uvijek složen postupak javnih nabavka, nejednakost na svim nivoima s aspekta stručne sprema i potreba razvoja zaštite i spašavanja, odnosno zaštite od požara i vatrogastva, Nepostojanje Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu na kantonalnom nivou, Nepostojanje provedbenih propisa iz oblasti zaštite od požara i vatrogastva na kantonalnom nivou.
PRILIKE	PRIJETNJE
Nabavka opreme kroz učešće u zajedničkim projektima sa međunarodnim organizacijama, Nabava opreme putem donacija, veće uključivanje uposlenih u razvojne planove, Opremanje kroz projekte EU IPA, Pridruživanje Mehanizmu civilne zaštite EU i korištenje finansijskih instrumenata pomoći, Prihvaćen Sporazum o saradnji i pridruživanju BiH i EU, Odluka br.1313/2013 Evropskog Parlamenta i Vijeća o Mehanizmu Unije za civilnu zaštitu od 17. decembra 2013. godine, Dostupnost sredstava fondova koji bi se mogli koristiti za projekte zaštite i spašavanja,	Nemogućnost praćenja velike brzine tehnološkog razvoja, Neformiranje odgovarajućih struktura za korištenje opreme, Nedostatak potrebnih ljudskih resursa, Utjecaj nepovoljnih političkih prilika na razvoju kapaciteta za zaštitu i spašavanje, Spor razvoj struktura ZiS i ZOP i slaba opremljenost, Mogućnost promjene statusa organa uprave za civilnu zaštitu na nivou Federacije, kantona, gradova i općina.

Jačanje NVO i realizacija zajedničkih projekata u oblasti zaštite i spašavanja kroz programe, projekte i realizaciju aktivnosti.	
--	--

Strateški cilj 2. Razvoj kapaciteta za upravljanje rizicima od katastrofa

SNAGE	SLABOSTI
Postojanje Zakona o nadležnosti kantonalnih organa u oblasti zaštite i spašavanja stanovništva i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, Postojanje Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji BiH, Doneseni provedbeni propisi, Kontinuirano provođenje obuke formiranih služba zaštite i spašavanja, u skladu sa utvrđenim propisima, Potpisani sporazumi i memorandum sa susjednim i drugim državama i međunarodnim organizacijama, Kontinuirani rad na širenju saradnje u oblasti zaštite i spašavanja sa drugim državama i međunarodnim organizacijama putem institucija BiH, Dobra iskorištenost projekata iz IPA programa pomoći EU u oblasti civilne zaštite,	Nedostatak finansijskih sredstava za organiziranje većeg broja vježbi u Kantonu, Nepostojanje trening centara za zaštitu i spašavanje po međunarodnim standardima, Neprilagođenost vježbi realnom stanju na terenu u pogledu konkretne saradnje struktura zaštite i spašavanja u nesrećama, Neiskorištavanje utvrđenih naučenih lekcija iz vježbi i ranijih nesreća u praksi, Nizak nivo znanja i svijesti građana na opasnosti od katastrofa.
PRILIKE	PRIJETNJE
Učešće predstavnika zaštite i spašavanja na obukama, treninzima i vježbama , Učešće u naučnim i drugim edukativnim projektima u saradnji sa akademskim, međunarodnim, nevladinim i drugim institucijama i organizacijama, Iskorištavanje IPA programa pomoći EU u jačanju odgovora na katastrofe , Sve veći zahtjevi za boljom organizovanijom, opremljenijom i funkcionalnijom civilnom zaštitom, Ostvareno bogato iskustvo kroz dosadašnju saradnju, stečena znanja za nove prilike i mogućnosti poboljšanja saradnje, Zajedničko učešće u projektima, posebno sa susjednim državama u slučajevima postojanja rizika sa prekograničnim efektima, Kreiranje novih zakonskih propisa iz oblasti zaštite i spašavanja (promjena i prilagođavanje), Poboljšanje saradnje sa NVO sektorom,	Nastanak prirodne ili druge nesreće velikih razmjera koja bi mogla ugroziti kapacitete i proces obučavanja, Mogućnost napuštanja dostignutih reformi u oblasti zaštite i spašavanja, Moguće smanjenje sredstava posebne naknade 0,5% za zaštitu i spašavanje za Federaciju BiH, Zakon o izmjenama i dopunama zakona o zaštiti i spašavanju koji je u toku izrade, Umanjivanje pomoći za civilnu zaštitu od strane EU, Spor razvoj struktura zaštite i spašavanja i slaba opremljenost, Promjene klime - klimatske promjene. Zaostajanje BiH u procesu pridruživanja EU, Nepoštivanje pozitivnih zakonskih propisa, Neadekvatan pravni i regulatorni okvir za sprječavanje bespravne gradnje, Nezadovoljstvo građana niskim životnim standardom, neadekvatna pravna rješenja.

Razvoj volonterizma, posebno kod lica treće životne dobi i mladih.	
--	--

Strateški cilj 3. Jačanje zaštite od požara i vatrogastva kao dijela jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja

SNAGE	SLABOSTI
Postojanje Zakona o nadležnosti kantonalnih organa u oblasti zaštite i spašavanja stanovništva i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, Postojanje provedbenih propisa iz oblasti zaštite i spašavanja, Postojanje provedbenih propisa iz oblasti zaštite od požara i vatrogastva na federalnom nivou, Izrađena i usvojena Procjena ugroženosti od požara u Kantonu, izrađen i usvojen Plan zaštite od požara u Kantonu, Vlada Kantona, u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju i Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu F BiH, nosilac je niza aktivnosti koje mogu regulisati poboljšanje opremljenosti, Maksimalno korištenje postojećih kapaciteta, uz poštivanje zakona i podzakonskih akata, Mogućnost daljnjeg razvoja zaštite od požara i vatrogastva u području prevencije.	Ne donošenje svih podzakonskih propisa utvrđenih Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu F BiH zbog čega nije moguće u potpunosti implementirati ovaj zakon, Ne donošenje Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu i podzakonskih akata na kantonalnom nivou, Ne donošenje planskih dokumenata iz oblasti zaštite od požara od strane nadležnih organa u općinama na nivou Kantona (procjena ugroženosti, plan zaštite od požara, program razvoja zaštite od požara i vatrogastva), Ne donošenje Zakona o šumama na razini Kantona, kojim se, pored ostalog reguliše obaveza organizovanja i provođenja svih potrebnih preventivnih mjera zaštite šuma od požara od strane vlasnika i korisnika tih prostora, gašenje početnog požara i inspeksijski nadzor nad provođenjem propisanih mjera zaštite od požara, u cilju smanjenja rizika od pojave šumskih požara te direktnih i indirektnih šteta koje nastaju kao posljedica požara, Općenito nizak stepen razvoja kapaciteta i infrastrukture (nedostatak i zastarjelost sredstava i opreme, te nedovoljna tehničko-tehnološka uvezanost struktura na različitim razinama), Nedostatak finansijskih sredstava za opremanje i razvoj, Ograničavajuće normativno – pravne odredbe i složen postupak javnih nabava, Nepostojanje trening centara za vatrogasce, infrastruktura (objekti, sredstva, oprema) Nepovoljna starosna i kvalitativna struktura uposlenih u PVJ, Postojeća struktura ljudskih resursa neujednačena na svim nivoima s aspekta stručne spremlje i potreba razvoja zaštite i spašavanja, odnosno zaštite od požara i vatrogastva, Nema ustanovljenih baza podataka u oblasti zaštite od požara i vatrogastvu,
PRILIKE	PRIJETNJE

Nabavka opreme kroz učešće u zajedničkim projektima sa međunarodnim organizacijama, Nabavka opreme putem donacija, Veće uključivanje uposlenih u razvojne planove, Opremanje kroz projekte EU IPA i druge međunarodne projekte, Ulazak u procese EU integracija ili njegov segment o civilnoj zaštiti, tehnička pomoć, IPA, dr. Dostupnost sredstava fondova koji bi se mogli koristiti za projekte zaštite i spašavanja, Stalna podrška od strane Vlade Kantona, općinskih načelnika i gradonačelnika za razvoj zaštite od požara i vatrogastva,	Nemogućnost praćenja velike brzine tehnološkog razvoja, Neformiranje odgovarajućih struktura za zaštitu od požara i vatrogastvo – profesionalnih vatrogasnih jedinica na nivou općina/grad, Nedostatak potrebnih ljudskih resursa u profesionalnim vatrogasnim jedinicama Uticaj nepovoljnih političkih prilika na razvoja kapaciteta za zaštitu i spašavanje, Spor razvoj struktura ZiS i ZOP i slaba opremljenost, Veliki broj zahtjeva za organizovanijom, opremljenijom i efikasnijom preventivnom zaštitom od požara i vatrogastvom,
--	--

Analiza nam je pružila mogućnost da sagledamo koje su naše snage, a koje slabosti, prilike i prijetnje, na osnovu čega smo identifikovali strateške pravce budućeg djelovanja, odnosno razvoja zaštite i spašavanja u Kantonu.

Iz prethodne analize se može zaključiti da kod svih strateških ciljeva snage nadilaze slabosti, što je dobra osnova da u narednom periodu uspješno realizujemo utvrđene strateške ciljeve.

3.2.Zaključno razmatranje

Program razvoja će se realizovati kroz strateške planove Uprave za civilnu zaštitu i vatrogastvo i planove kantonalnih ministarstava i drugih organa Kantona, odnosno kroz godišnju realizaciju i procjenu realizacije aktivnosti i globalnog napretka.

Uprava za civilnu zaštitu i vatrogastvo će, shodno utvrđenim ovlaštenjima u Zakonu o zaštiti i spašavanju od prirodnih i drugih nesreća i drugim podzakonskim aktima, pratiti i koordinirati realizaciju ovih aktivnosti i o tome redovno informisati Vladu Kantona i predlagati naredne mjere i aktivnosti.

4. Osnovni principi i opredjeljenja

Svi oblici zaštite i spašavanja, uključujući i zaštitu od požara i vatrogastva, moraju se provoditi u skladu sa principima međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnog prava o zaštiti ljudi, životinja, kulturnih dobara i okoliša od opasnih uticaja prirodnih i drugih nesreća, te opasnih utjecaja od nesreća uzrokovanim požarom, a sve u skladu sa preuzetim međunarodnim obavezama:

- Ženevskom konvencijom o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba iz 1949. godine, kao i Dopunskim protokolom o Ženevskim konvencijama iz 1977. godine,
- Konvencijom o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanih sukoba iz 1954. godine,
- Drugim protokolom o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanih sukoba iz 1999. godine,
- Konvencijom o zabrani uporabe sredstava za promjenu okoline u vojne i druge neprijateljske svrhe iz 1976. godine,

- Dopunskim protokolom ženevskih konvencija i preporuka u svijetu prihvaćene Rezolucije 46/182 iz 1991. godine o jačanju i koordinaciji humanitarne pomoći UN koja uključuje glavne principe provođenja humanitarne pomoći UN i zemalja članica i preporuke u provođenju specifičnih mjera prevencije i pripravnosti za brz i koordiniran odgovor u prirodnim i drugim nesrećama, kao i
- Neobavezujućih preporuka iz Osla, koje obuhvaćaju principe, mehanizme i procedure koje se odnose na djelovanje vojno-civilnih snaga u mirnodopskim prirodnim i drugim nesrećama i
- Principima proisteklim iz Zakona o zaštiti i spašavanju, Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu i drugim propisima iz ove oblasti.

5.Područje razvoja sistema zaštite i spašavanja i zaštite od požara i vatrogastva

- Prevencija od prirodnih i drugih nesreća i ublažavanje kao dio područja prevencije;
- Pripravnost/spremnost za odgovor na prirodne i druge nesreće;

Faza odgovora i oporavka nakon prirodne ili druge nesreće obuhvaća:

- Odgovor/ pomoć;
- Oporavak.

5.1. Faza smanjenja rizika koji prethodi prirodnoj ili drugoj nesreći

5.1.1.Prevenција od prirodnih i drugih nesreća

Prevencija kao razvojno područje zaštite i spašavanja i zaštite od požara i vatrogastva jeste središnja tačka aktivnosti nosioca planiranja (institucija javne vlasti, pravnih lica i građana) u pripremama društvene zajednice za odgovor na izazove prirodnih i drugih nesreća.

Cilj prevencije od prirodnih i drugih nesreća u djelokrugu rada i odgovornosti svih nosilaca planiranja je sprječavanje, onemogućavanje i smanjenje rizika i izvora ugrožavanja, te sprječavanje i ublažavanje posljedica po život i zdravlje ljudi i materijalnih dobara od tih nesreća.

Nadležna ministarstava i drugi organi uprave u Kantonu i gradu i općini, dužni su u skladu sa vrstom djelatnosti koju obavljaju i procesom rada planirati i provoditi prevenciju od prirodnih i drugih nesreća jednako kao i građani, udruženja građana, organizacije civilnog društva i druge organizacije u skladu sa njihovom djelatnosti, zakonima i podzakonskim propisima donesenim na osnovu zakona.

Provođenje preventivnih mjera, u skladu sa zaključcima iz Procjene ugroženosti, naročito je važno u oblasti:

- zakonodavstva;
- zaštite zdravlja ljudi (epidemije);
- planiranja prostornog razvoja, građenja i urbanizma, izrada dokumenata prostornog uređenja Kantona, prostornog plana, prostorni plan područja posebnih obilježja, zaštita od zemljotresa, rušenja, odrona, klizanja i slijeganja tla;
- zaštite okoliša, šuma i voda, bilja i biljnih proizvoda, upravljanje otpadom, biljne bolesti i štetočine, zaštita prirodnog i kulturno historijskog naslijeđa od požara, poplave, prelijevanje brana na akumulacijama, protugradna zaštita, oluja i mraz;

- energije i industrije (eksplozije gasova i opasnih materija, industrijskih i drugih nesreća);
- zaštite od požara i vatrogastva (zaštita šuma od požara, zaštita od tehničko-tehnoloških eksplozija i dr.);
- zaštite životinja i namirnica životinjskog porijekla (epizootije, zoonoze);
- radijacijske, hemijske i biološke zaštite (radijacijsko i drugo onečišćenje zraka, vode i tla);
- saobraćaja i komunikacija u cestovnom, željezničkom, vazdušnom i saobraćaju na vodi.

5.1.1.1.Ublažavanje

Djelovanje prirodne i druge nesreće proizvode direktne i indirektne posljedice za život i zdravlje ljude, materijalna dobra i okoliš (društvenu zajednicu). Zaustavljanje jednih ne znači da druge neće nastaviti štetno djelovati.

Štetni uticaji opasnosti često se ne mogu spriječiti u potpunosti, ali njihova razmjera ili ozbiljnost može se znatno umanjiti ili ograničiti različitim aktivnostima.

Mjere ublažavanja uključuju inženjerske tehnike i gradnju otpornu na opasnosti, kao i unaprjeđenje politika zaštite okoliša i svijesti javnosti.

Područje ublažavanja u suštini predstavlja, nastavak pojačane prevencije primjenom konkretnih mjera i aktivnosti, koje se dijele na: strukturalne i nestrukturalne mjere.

Strukturalne i nestrukturalne mjere:

- Strukturalne mjere su sve fizičke konstrukcije namijenjene smanjenju ili izbjegavanju mogućih utjecaja opasnosti, ili primjena inženjerskih tehnika da bi se dobile izdržljive strukture ili sistemi otporni na opasnosti.
- Nestrukturalne mjere su sve mjere koje ne podrazumijevaju fizičku izgradnju, a koje koriste znanje, praksu ili dogovor na temu smanjenja rizika i utjecaja, posebno u formi politika i zakona, podizanja svijesti javnosti, obuke i edukacije.

5.1.2.1. Strukturalne mjere

Strukturalne mjere ublažavanja izravno su u funkciji efikasne zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara i zaštite od požara i vatrogastva i razvijaju se na osnovu:

- odgovarajućeg prostornog planiranja,
- procjene fizičkih sila koje mogu nastati potencijalnim opasnostima od prirodnih nesreća,
- planiranja i analize mjera da bi se odoljelo takvim fizičkim silama,
- gradnja sa odgovarajućom kontrolom i nadzorom.

5.1.2.2. Nestrukturalne mjere

Uobičajene nestrukturalne mjere ublažavanja su:

- razvoj zakonskog okvira,
- finansijski poticaji usmjereni na promoviranje strukturalnih mjera ili ublažavanja,
- tehnička pomoć, olakšice pri osiguranju imovine i lica, porezne olakšice itd.,
- obuka i obrazovanje,

- izgradnja i razvoj upravnih i stručnih institucija,
- instaliranje sistema za operativne centre civilne zaštite,
- svjesnost javnosti.

Navedenim preventivnim mjerama doprinosi se kvalitetu izgradnje objekata koji će biti otporni na sile izazvane prirodnim nesrećama što će omogućiti:

- izgradnju građevina koje će biti otporne na fizičke sile izazvane prirodnim nesrećama (zemljotres, poplava, snježni nanosi, jaki vjetrovi, klizišta itd.),
- ojačavanje postojećih građevina da bi ih učinili otpornijim na fizičke sile prirodnih nesreća.

5.1.3. Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa za otpornost

Javna i privatna ulaganja u prevenciju i smanjenje rizika od katastrofa kroz strukturalne i nestrukturalne mjere su od presudnog značaja za poboljšanje privredne, društvene, obrazovane i kulturne otpornosti lica, zajednica, zemalja i njihove imovine, kao i okoliša.

Ova ulaganja mogu biti pokretači inovacija, rasta i otvaranja novih radnih mjesta. Takve mjere su isplative i ključne u spašavanju života, sprečavanju i smanjenju gubitaka i osiguravanju efikasnog oporavka i sanacije.

5.1.4. Pripravnost / spremnost za odgovor na prirodne i druge nesreće

U odnosu na probleme upravljanja prirodnim i drugim nesrećama u svim fazama, područje razvoja pripravnosti/spremnosti države ili društvene zajednice međusobno je uslovljeno postizanjem stanja boljeg od prethodnog ili zatečenog u odnosu na probleme upravljanja prirodnim i drugim nesrećama u svim fazama. Faze upravljanja u prirodnim i drugim nesrećama u principu trebaju biti poistovječene razvojnim područjima zaštite i spašavanja kako bi se osigurala efikasnost sistema zaštite i spašavanja.

Razvoj područja pripravnosti zasniva se na planskom pristupu kojim se povezuju svi aspekti zakonskih područja rada nosioca planiranja, naročito vlada, ministarstava i drugih organa uprave u postizanju pretpostavki za upravljanje u situacijama prirodnih i drugih nesreća.

Prirodne i druge nesreće, bez obzira na stepen razvijenosti sistema zaštite i spašavanja, skoro redovno iznenade nosioce planiranja u državi i društvu i uvijek su kompliciranije nego što se to predvidi u procjenama ugroženosti.

Razvojno usmjerenje pripravnosti/spremnosti treba fokusirati na najosjetljivije komponente i to na:

- Organizovanje i planiranje, koji sadrže jasnu i sveobuhvatnu politiku u zaštiti i spašavanju, odgovarajuće kvalitetne i održive propise o prirodnim i drugim nesrećama i kvalitetna doktrinarna dokumenta po mjerama zaštite i spašavanja, obučavanje i osposobljavanje, jasnu i funkcionalnu organizovanu strukturu snaga, strukturu upravljanja u situacijama prirodnih i drugih nesreća, pouzdane procjene za aktivnost i pripravnost u situacijama prirodnih i drugih nesreća, okvir za planiranje, posebno za hitni odgovor kao što je evakuacija stanovništva ili njegovo privremeno premještanje u sigurna područja;
- Kapacitete/resurse pod kojima podrazumijevamo objekte i sisteme za upozoravanje i

operativno vođenje akcija zaštite i spašavanja, tačnu i ažurnu specifikaciju kapaciteta/resursa koji će se koristiti (opremu, sredstva i rezerve, logistička središta i drugo);

- Koordinaciju kao proces uvećavanja stepena pripravnosti u vođenju akcija zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća kroz upozorenje, opasnost i predostrožnost u upravljanju u prirodnim i drugim nesrećama;
- Spremnost i pripravnost operativnih centara civilne zaštite u situaciji prirodne ili druge nesreće;
- Obuku i podizanje svjesnosti javnosti o rizicima, opasnostima i nesrećama, psihološke i druge kompenzacijske mjere učinaka pritiska prirodne i druge nesreće;
- Podizanje svijesti javnosti o riziku od požara, požarnim opasnostima, obavezama po pitanju provođenja preventivnih mjera zaštite od požara i gašenja početnog požara i drugo.

Pošto pripravnost nije samoj sebi svrha niti je dovoljna bez spremnosti koja se postiže u razvojnom pogledu, posebnu pažnju treba posvetiti sljedećim elementima:

- obuci za usavršavanje i osposobljavanjem,
- instaliranju sistema ranog upozoravanja,
- uspostavi informacionog sistema od značaja za zaštitu i spašavanje i zaštitu od požara,
- izgradnji specijaliziranih komunikacionih sistema za podršku upravljanja procesom u prenosu govora i podataka,
- uspostavi baze podataka od značaja za zaštitu i spašavanje,
- osiguravanju namjenskih rezervi, u odnosu na potrebe faze smanjenja rizika koji prethode prirodnoj ili drugoj nesreći,
- rezervama za ublažavanje posljedica, u odnosu na potrebe faze oporavka nakon prirodne ili druge nesreće,
- vježbama simulacije
- provjerama planova zaštite i spašavanja, itd.

Navedeni elementi su aktivnosti spremnosti zbog toga što su oni praktično organizacija postojećih općih kapaciteta/resursa ili informacija koje bi zadovoljile potrebe upravljanja u situacijama prirodnih i drugih nesreća.

5.2.Faza odgovora i oporavka nakon prirodne ili druge nesreće

5.2.1. Odgovor

Suština ukupnih priprema državne zajednice za zaštitu i spašavanje jeste postizanje sposobnosti odgovora (reakcije, intervencije) na izazove prirodnih i drugih nesreća.

Zapravo to je središnje razvojno područje sistema zaštite i spašavanja koje je uslovljeno i određeno postizanjem kvaliteta razvoja područja prevencije sa ublažavanjem, a posebno pripravnosti/spremnosti.

Mjere odgovora (interventne mjere pomoći) su one mjere koje se poduzimaju neposredno prije (nakon uzbunjivanja) ili poslije udara prirodne i druge nesreće i usmjerene su ka spašavanju života i zdravlja ljudi, zaštiti imovine i sagledavanju trenutnih šteta nastalih na početku prirodne i druge nesreće.

Mjere odgovora/interventne mjere pomoći izvode se u krajnje teškim uslovima nametnutim silom destrukcije, teško se realizuju, zahtijevaju velika požrtvovanja ljudstva, osigurane

kapacitete/resurse, prethodno planiranje i programiranje, organizovanost, obučenos i uvježbanost snaga i operativno stručnih organa za upravljanje procesom.

Efikasnim odgovorom na stanje prirodne i druge nesreće postiže se smanjenje broja nastradalih, olakšavaju teškoće i patnje, osigurava povrat osnovnih uslova potrebnih za život i funkcionisanje sistema državne zajednice.

Na osnovu navedenog, glavni vidovi odgovora/interventnih mjera pomoći u situacijama prirodnih i drugih nesreća su:

- Pokretanje interventnog sistema;
- Analiza i procjena stanja;
- Spašavanje života, zdravlja i okoliša;
- Spašavanje ljudi u ruševinama, na vodi, pod vodom i drugo;
- Trijaža, liječnička pomoć, hospitalizacija, medicinska evakuacija i briga za žrtve;
- Gašenje požara i zaustavljanje ispuštanja opasnih materija;
- Evakuacija lica sa pogođenog područja;
- Organizovanje smještaja za nastradale (hitne popravke kuća, smještaj u šatore, škole, hotele, sportske dvorane i sl.);
- Organizovanje ishrane žrtava prirodne ili druge nesreće i pripadnika spasilačkih jedinica i službi, distribucije artikala hrane, osnovnih životnih namirnica i odjeće, procjene rezerva i šteta na prehranbenom fondu;
- Osposobljavanje ulaznih i izlaznih puteva, raščišćavanje ključnih saobraćajnica, priprema heliodroma i sl. (omogućiti kružni promet unutar pogođenog područja);
- Uspostavljanje komunikacija i veza (radio i tv, telefonske, mobilne i informacijske veze);
- Snabdijevanje pitkom vodom i strujom;
- Organizovanje neprestanih zdravstvenih i higijensko-epidemioloških operacija;
- Informisanje javnosti i rad sa medijima;
- Organizovanje pojačanih mjera zaštite imovinske i lične sigurnosti, javnog reda i mira na ugroženom području;
- Građevinske operacije na uklanjanju nestabilnih elemenata oštećenih građevina koji predstavljaju opasnost po ljude ili druge građevine;
- Praćenje situacije kod stanovništva pogođenog prirodnom ili drugom nesrećom, pronalaženje nestalih lica i ponovno spajanje porodica;
- Održavanje morala stanovništva.

U operacijama odgovora (interventnim mjerama pomoći) redovno se u više sektora pojavljuju ozbiljni problemi, na koje u periodu priprema za zaštitu i spašavanje u okviru područja prevencije, pripravnosti/spremnosti, treba obratiti izrazitu pažnju i to na:

- Nepostojanje ili neusklađenost planova ili konceptualnih resursa i logističkih središta,
- Funkcionalno neizgrađenu pripravnost/spremnost,
- Pravne, organizovane i tehničke nedostatke kod upozoravanja na opasnosti,
- Stepenu organizovanosti, usklađenosti, razvijenosti i sposobnosti aktiviranja pojedinih elemenata ili cjeline sistema odgovora,
- Fizičke, psihološke, socijalno-sigurnosne i ekonomske posljedice učinaka i pritiska udara prirodne ili druge nesreće,
- Teškoće u procjenjivanju i evidenciji šteta i konceptualizaciji procjene o potrebama,
- Netačne i/ili nekompletne informacije iz ankete o stanju stanovništva na pogođenom

- području,
- Spajanje ljudi (u pogođenom području),
- Slabo upravljanje informacijama,
- Neodgovarajuće artikle koji se dostavljaju i računaju kao pomoć,
- Slabu koordinaciju aktera prilikom odgovora (interventnih mjera pomoći),
- Nedostajuću i nedovoljnu svjesnost javnosti,
- Prihvat međunarodne pomoći.

5.2.2. Oporavak

Oporavak je postupak kojim se društvena i državna zajednica pomaže u postizanju odgovarajućih nivoa funkcionisanja nakon prirodne i druge nesreće na stanje prije nesreće ili u nekim slučajevima na stanje bolje od onog prije nesreće.

Oporavak, po pravilu, zavisi od uspješnosti odgovora na prirodne i druge nesreće jednako kao što efikasna prevencija, ublažavanje i pripravnost zavise od naučenih lekcija nakon odgovora i oporavka.

Posebnu pažnju u pogledu oporavka treba posvetiti analizi stanja nakon prirodne ili druge nesreće s ciljem:

- Rehabilitacije lica pogođenih učinkom prirodne ili druge nesreće,
- Utvrđivanja preventivnih i prioriternih mjera koje će se ugraditi u razvojne i druge planove zajednice, kako bi se dugoročno smanjio određeni rizik, odnosno spriječilo ili ublažio uticaj prirodne opasnosti ili nesreće na ljude i materijalna dobra,
- Utvrđivanja prioriternih rekonstrukcije građevina i druge infrastrukture, te revitalizacija šuma, šumskog i poljoprivrednog zemljišta, kao i okoliša.
- Saniranja stanja.

Za saniranje stanja osigurati:

- Analizu šteta i procjenu potreba, prioritete i potrebno vrijeme reakcije u pružanju pomoći ugroženim licima i materijalnim dobrima,
- Sanaciju ključnih službi (zdravstvene, komunalne, epidemiološko-higijenske, građevinske, transportne, elektrodistributivne i dr.),
- Hitnu popravku kuća, stambenih objekata i druge infrastrukture,
- Privremeni smještaj ugroženog stanovništva, dostavu prehrambenih artikala i osnovnih životnih potrepština,
- Operaciju raščišćavanja građevina, druge infrastrukture i okoliša.

6.Provedba

6.1.Nosioci provedbe politika razvoja

6.1.1.Hercegovačko-neretvanski kanton

Za ostvarivanje politika razvoja, u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju i Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu, odgovorni su: Skupština Kantona, Vlada Kantona, kantonalna ministarstva i drugi organi kantonalne uprave.

Kantonalna ministarstva i drugi organi kantonalne uprave u skladu sa utvrđenim nadležnostima i obavezama dužni su osigurati koordinaciju djelovanja i provođenje ciljeva postavljenih Programom razvoja.

Navedeni nosioci planiranja također će identifikovati i ustanoviti organizacione forme i nadležnosti za odlučivanje po pitanjima razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća.

Kantonalna uprava civilne zaštite kao stručni organ zaštite i spašavanja ima ključnu ulogu u koordinaciji provedbe politika razvoja.

Kantonalni štab civilne zaštite kao stručno - operativni organ Vlade Kantona za rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja, Programom razvoja stiče osnovne preduslove za ostvarivanje svoje zakonske i stručne uloge i mogućnost direktnog uticaja na odluke o razvojnom procesu.

6.1.2. Grad i općine

U skladu sa Programom razvoja Kantona, općine/grad u svojim programima razvoja utvrđuju politiku razvoja u kojima su također sadržani strateški pravci razvoja sa akcionim planovima, obuhvaćajući i primjenjujući utvrđena strateška područja djelovanja od faze smanjenja rizika koji prethodi prirodnoj i drugoj nesreći do faze odgovora i oporavka nakon prirodne ili druge nesreće.

Sve te aktivnosti moraju imati oslonac na vlastitoj procjeni ugroženosti i određen vlastiti nivo odgovornosti provođenja.

Za ostvarivanje politike Programa razvoja, u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju i Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu odgovorni su: Skupština Kantona, Vlada Kantona, kantonalna ministarstva i drugi organi kantonalne uprave, vijeća općina, nositelji izvršne vlasti grad i općina i njihove službe za upravu.

Kantonalna ministarstva i drugi organi kantonalne uprave, te službe za upravu grada i općina u skladu sa utvrđenim nadležnostima i obavezama dužni su osigurati koordinaciju djelovanja i provođenje ciljeva postavljenih Programom razvoja.

Ključna odgovornost navedenih nosioca provođenja Programa razvoja ogleda se u osnovnoj zadaći osiguranja uslova razvoja sistema zaštite i spašavanja osiguranjem odgovarajuće organizacije, kadrova i materijalnih resursa. Naime, suštinski cilj razvoja sistema zaštite i spašavanja i zaštite od požara i vatrogastva je osposobljenost i spremnost djelovanja na nivou grada i općina gdje prirodne i druge nesreće nastaju.

Kantonalna uprava civilne zaštite i službe civilne zaštite grada i općina, kao stručni organi zaštite i spašavanja imaju ključnu ulogu u koordinaciji provođenja Programa razvoja na nivou Kantona, grada i općina.

6.2. Finansiranje Programa razvoja

6.2.1. Finansiranje u oblasti zaštite i spašavanja

U Zakonu o zaštiti i spašavanju u poglavlju Finansiranje, a naročito u čl. od 179. do 184. tačno su predviđeni izvori sredstava kao i područja ulaganja sredstava iz posebnih naknada.

Na osnovu člana 180. Zakona o zaštiti i spašavanju sredstva potrebna za realizaciju programa i projekata iz odgovarajućih akcionih planova osigurat će se iz:

- Budžetska sredstava svakog nosioca planiranja u okviru redovnog planiranja za potrebe redovne djelatnosti, kao dio preventivnih i strukturalnih mjera prije nastanka prirodne ili druge nesreće, kao i za otklanjanje posljedica prirodne ili druge nesreće;
- Sredstava pravnih lica, iz osiguranja, dobrovoljnih priloga, međunarodne pomoći i drugih izvora utvrđenih zakonom o zaštiti i spašavanju i drugim zakonima;
- Sredstva posebne naknade na neto plaće 0,5% iz sredstava koja pripadaju Federaciji BiH, kantonima i općinama odnosno gradu, a na osnovu godišnjeg plana korištenja sredstava zaštite i spašavanja i zadataka utvrđenih u Programu razvoja, u principu naročito za osiguranje materijalnih resursa- opremanje, te osposobljenost za odgovor na prirodnu ili drugu nesreću.

Navedeni izvori sredstava i njihov planirani iznos utvrđeni su u posebnom elementu Programa razvoja pod nazivom "Finansiranje u sistemu zaštite i spašavanja u Kantonu".

Ukazujući na visok stepen opasnosti dosadašnji nivo razvoja sistema zaštite i spašavanja predviđajuća sredstva neće biti dovoljna u ovom razvoju za osiguranje zadovoljavajućeg nivoa osposobljenosti i spremnosti za odgovor na prirodne i druge nesreće.

Iz tih razloga zavisno od ekonomskog razvoja i dodatnih mogućnosti, izvršna i zakonodavna vlast na svim nivoima nastojat će osigurati dodatna sredstva za razvoj zaštite i spašavanja, s ciljem integrisanja u jedinstven sistem sposoban za efikasan odgovor na izazove prirodnih i drugih nesreća.

6.2.2. Finansiranje u oblasti zaštite od požara i vatrogastva

U Zakonu o zaštiti od požara u poglavlju Finansiranje, u članu 135. stava 1. tačka 5. tog zakona, utvrđeno je da kanton, finansira istraživačke i razvojne projekte koji se odnose na razvoj i usavršavanje zaštite od požara i vatrogastva od značaja za kanton, te da se finansijska sredstva planiraju i osiguravaju u budžetu kantona na prijedlog Uprave za civilnu zaštitu i vatrogastvo.

Ukazujući na visok stepen rizika od požara i dosadašnju razinu razvoja sistema zaštite od požara i vatrogastva u Federaciji BiH, kantonima i gradu odnosno općinama, predviđena sredstva neće biti dovoljna.

B - POSEBNI DOKUMENTI O SADAŠNJEM STANJU RAZVOJA SISTEMA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA I ZAŠTITE OD POŽARA I VATROGASTVA

1. - ZAKLJUČCI IZ PROCJENE UGROŽENOSTI KANTONA

1.1. KLJUČNE OPASNOSTI ZA PODRUČJE KANTONA

Procjenu ugroženosti, na osnovu člana 26. stav 2. tačka 2) Zakona o zaštiti i spašavanju, a u skladu sa tačkom 20. Metodologije za izradu procjene ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, broj 35/04), Uprava za civilnu zaštitu i vatrogastvo, u saradnji sa kantonalnim ministarstvima i drugim organima kantonalne uprave, zavodima, obrazovnim i drugim ustanovama, izradila je Procjenu ugroženosti područja Kantona od prirodnih i drugih nesreća.

Na osnovu prijedloga Uprave i Kantonalnog štaba civilne zaštite, Procjena ugroženosti upućena je Vladi Kantona na razmatranje i usvajanje.

Vlada Kantona na 23. sjednici održanoj 10.06.2016. godine razmatrala je i usvojila navedeni dokument, donošenjem Odluke o procjeni ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća područja kantona, broj:01-1-02-1268/16 od 10.06.2016. godine. Ova odluka objavljena je u „Službenim novinama HNK“, broj 6/16.

Zaključci utvrđeni u Procjeni ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća, predstavljaju polazište i osnovne pravce i usmjerenja za ažuriranje i donošenje Plana zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća Kantona, kao i izradu i donošenje Programa razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća Kantona za naredni period.

Procijenjenim stanjem ugroženosti područja HNK obuhvaćene su sve prirodne i druge nesreće koje mogu ugroziti područje Kantona, što je značajan korak ka uspostavljanju spremnosti društvene zajednice za sprečavanje nastajanja, ublažavanje i saniranje posljedica prirodnih i drugih nesreća na području Kantona.

Zaključci iz Procjene ugroženosti kao jedan od elementa Programa razvoja i na osnovu svih pokazatelja iz Procjene ugroženosti područja Kantona, moguće opasnosti su prikazane u sljedećoj tabeli:

Tabela 6. Vrsta opasnosti – prirodne i druge nesreće

Red. broj	Vrsta opasnosti – prirodne i druge nesreće	Ugroženo područje Kantona (općina)
1	2	3
1.	Potresi	Ovoj opasnosti i rizicima su podložne sve urbane sredine, dakle stambeni konglomerati na području Kantona, – intenziteta 7, 8 i 9 ⁰ MCS.
2.	Rušenja objekata i brana na vodotocima	U većim urbanim i naseljenijim sredinama - sjedište Kantona i visoke brane: na vodotocima Rame i Neretve i akumulacijama jezera na njima (Ramsko, Jablaničko,

		Grabovičko, Mostar I i II, HE Čapljina i dr.),
3.	Velike poplave	U zadnjih 5 godina, intenzivno pogađaju područje općina Ravno, Neum, Stolac, Čapljina, Mostar i Čitluk, te nanose velike materijalne štete
4.	Suša	Suša, kao prirodna nesreća koja nanosi velike štete na ratarskim i voćarskim kulturama, najčešće je pogađala područja općina: Čapljina, Stolac, Neum, Ravno, Čitluk, Grad Mostar nanijevši velike materijalne štete.
5.	Požar	To je pojava-opasnost koja se javlja skoro svake godine i koja nema samo jedan uzrok, a u obliku požara otvorenog prostora i sa velikim štetama zabilježen je na području svih općina Kantona, a posebno na područjima općina Konjic, Jablanica, Prozor-Rama i grada Mostara, gdje su zastupljene visoke izdanačke šume;
6.	Tuča (led) tokom proljetnih i jesenjih mjeseci	Prirodna nesreća koja nastaje iznenadno i kratko traje, a njezin negativni učinak je najizraženiji na voćarskim i ratarskim kulturama na području svih općina Kantona;
7.	Velike hladnoće i olujni vjetrovi koji prouzrokuju velike materijalne štete na infrastrukturi	U proteklom razdoblju (nažalost i sa smrtnim posljedicama), zabilježeno je ekstremno djelovanje na području svih općina Kantona;
8.	Masovne ljudske, životinjske i biljne bolesti	Registrirane su kao učestale i s velikim negativnim učincima na području svih općina Kantona;
9.	Odroni i klizanja tla	Ova se pojava javlja kao posljedica velikog broja uzroka, a zabilježena je posebno na području općina Konjic, Jablanica, Prozor-Rama i Grad Mostar,
10.	Visoki snježni nanosi	Posebno su bili zabilježeni 1999., 2005. i 2012. godine u zimskom razdoblju i to na području općine Konjic, Jablanica, Prozor-Rama, Grad Mostar;
11.	Hemijsko-biološko onečišćenje zraka, vode i tla	Izložena su sva veća naseljena mjesta: zagrijavanje stambenih i dr. objekata, intenzivniji cestovni saobraćaj, smješteni industrijski kapaciteti i sl., uglavnom su to općine, Konjic, Jablanica, Mostar, Čapljina, Čitluk i dr.
12.	MES i NUS	Ugrožena su područja uz nekadašnje ratne linije razdvajanja, uglavnom općine: Jablanica, Konjic, Stolac, Ravno, Čapljina, Grad Mostar i Prozor-Rama;
13.	Saobraćajne nesreće	Ugroženo je područje cijelog Kantona: razlozi su višestruki – starost i neispravnost vozila, loše i

		oštećene ceste, i dr.;
14.	Ekspanzija i eksplozije plina	Područje koje je posebno ugroženo, uglavnom je to plinske stanice u Kantonu (računajući i mrežu benzinskih pumpi - prodaja plina);
15.	Društveno uslovljeni procesi	Od destrukcije prema konstrukciji; od disolucije prema izgradnji institucija pravne države; mir umjesto rat; od destabilizacije prema stabilizaciji; od nestabilnosti prema sigurnosti; od etničkog čišćenja prema povratku raseljenih i prognanih; od socijalnog i privrednog siromaštva i zaostalosti prema razvoju i prosperitetu; od dezintegracija saradnjom prema integracijama u državi, regiji, evropskim i evroatlantskim; od ugrožavanja prema ostvarenju ljudskih prava i sloboda; od oštećenosti i ugroženost prema zdravom okolišu i ekosistemu.

1.2. OPŠTI ZAKLJUČCI

1. Nastaviti aktivnosti na dogradnji planskih dokumenata u području zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području Kantona u cilju razvoja i izgradnje efikasnog sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća.
2. Uprava za civilnu zaštitu i vatrogastvo i Kantonalni štab civilne zaštite će nastaviti svoje djelovanje na upravnom, planskom, operativnom i stručnom ostvarivanju priprema za zaštitu i spašavanje kojima se postiže umanjeno rizika od nastajanja nesreća, smanjenje broja ljudskih gubitaka, uspješnog djelovanja u spašavanju, otklanjanju i sanaciji posljedica.
3. U cilju adekvatnog odgovora na nivou Kantona funkcionalno integrisati u sistem zaštite i spašavanja za planski odgovor na pojedine prirodne i druge nepogode, postojeće službe hitne pomoći, PVP i DVD, upravne i operativne-stručne organe civilne zaštite općina/grada, policijske snage (saobraćajna policija i specijalne policijske jedinice), kapacitete javnih preduzeća.
4. Saradnja svih nosioca planiranja u organima kantonalne uprave, drugim institucijama i ustanovama je strateški pravac za izradu i usklađivanje planova zaštite i spašavanja kao i planova zaštite od požara, te programa razvoja zaštite i spašavanja u sklopu kojeg se utvrđuju i pitanja od značaja za programiranje razvoja zaštite od požara i vatrogastva, kao i stvaranje povjerenja građana u institucije pravnog sistema.
5. Informativno-komunikacijsku podršku upravljanju akcijama zaštite i spašavanja pruža Kantonalni operativni centar civilne zaštite koji je u procesu organizacijsko-tehničke izgradnje u skladu sa procjenom ugroženosti i zahtjevima za funkcionalnim povezivanjem sa Federalnim i općinskim centrima civilne zaštite.
6. U procjenama ugroženosti Kantona i općina/grada utvrđuju se opasnosti, odnosno prirodne i druge nepogode koje mogu ugroziti ljude i materijalna dobra. U vezi toga, sve lokalne zajednice, privredna društva koja u procesu rada mogu prouzročiti akcidentnu situaciju dužna su, u cilju obavješćavanja i upozoravanja građana na postojanje opasnosti osigurati, odnosno na svom prostoru – objektu instalirati odgovarajuće sisteme za dojavu (sirene).

7. Spremnost odgovora na nepogode pokazatelj je uspješne prevencije i planski provedenih priprema na ublažavanju i otklanjanju posljedica, a obuka i osposobljavanje uslov je bez koga se ne može govoriti o spremnosti. sistemski odgovor u vezi sa problematikom obuke i osposobljavanja uspostavlja se na stvaranju programsko-planskih i stručnih dokumenata za izvođenje nastavnog procesa obuke, ostvarenje procedura, njihovog verificiranja, osiguranju tehničkih, pedagoških i metodičko-didaktičkih uslova za izvođenje nastavnih sadržaja, praktične i teoretske obuke za potrebe operativno-stručnih organa, službi, jedinica i specijalnosti civilne zaštite.
8. Privredna dobra (industrijski kapaciteti, naftne instalacije, poljoprivredna dobra, hidrocentrale, šumski resursi, ceste i objekti na njima i drugi infrastrukturni objekti), sa stajališta zaš. i spaš., trebaju biti direktno obuhvaćeni vrednovanjem parametara mogućih nesreća i rizika, formiranjem baze podataka u resornim kantonalnim ministarstvima i drugim organima kantonalne uprave, ustanovama, zavodima i javnim preduzećima.
9. Prijetnja potresa u Bosni i Hercegovini a time i u Kantonu, naročito u velikim gradovima, uz postojeću intenzivnu gradnju i dogradnju stambenih i poslovnih objekata, često bez odgovarajućih urbanističkih planova i dozvola, zahtijeva reviziju i kontrolu primijenjenih standarda gradnje i poduzimanje odgovarajućih mjera na postizanju spremnosti (otpornosti na rušenje). Procjenu otpornosti postojećih velikih stambenih i drugih javnih objekata (škole, fakulteti, bolnice, željezničke postaje, aerodromi i sl.), na seizmičke potrese, moguće je odrediti samo aproksimativno, jer su objekti građeni u različitim vremenskim razdobljima, na različite načine i s različitim stepenom otpornosti. Potpuna procjena rizika ovih kompleksa potrebna je, posebno u područjima s visokim seizmičkim rizikom.
10. Šume, vode i drugi ekosistemi značajni su za ekonomsko stanje u zemlji, a ujedno su resursi koji su učestalo skloni gubicima od prirodnih i drugih nesreća, posebno požara. Ukoliko gubici nisu odmah vidljivi i ne predstavljaju direktnu opasnost za ljude i materijalna dobra redovno izostaje uspješan odgovor na nepogode i oporavak od nesreća. Primjer tome su, veliki šumski požari koji se dese u nepristupačnim i predjelima kontaminiranih minama, kao i gubici u poljoprivredi izazvani plavljenjem ili podizanjem nivoa podzemnih voda. Isto tako, poplave mogu izazvati višestruke i dugoročne posljedice na stambenim, privrednim, infrastrukturnim i drugim objektima, kao i štete na poljoprivrednom tlu, okolišu.
11. U skladu sa Izlaznom strategijom održivosti timova za razminiranje i uklanjanje neeksplozivnih ubojnih sredstava civilne zaštite od 1. 1. 2010. do kraja 2019. godine Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, V. broj: 655/09, od 27. 8. 2009. godine, sredstva za financiranje ovih poslova do 2019. godine, osiguravaju se u Budžetu Federacije Bosne i Hercegovine.
12. Privredna situacija u Kantonu uslovljava mogućnosti, dinamiku i nivoe izgradnje elemenata sistema zaštite i spašavanja i postizanje spremnosti da se odgovori na izazove prirodne i druge nepogode. Ekonomska ograničenja direktno utiču na prihodovnu osnovicu izvora sredstava koja je slaba u odnosu na potrebe uspostave organizacije i funkcija elemenata sistema zaštite i spašavanja. Zbog toga je važno racionalno odrediti tekuće i razvojne prioritete funkcionisanja i izgradnje sistema, na osnovu procjene ugroženosti za sva područja od prevencije, planova i programa, strukture operativnih snaga, opremanja sredstvima i opremom, stvaranje zaliha u robnim rezervama. Za potrebe zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća opravdano je da se na svim nivoima u skladu s navedenim članovima Zakona o zaštiti i spašavanju, godišnje u budžetima planiraju sredstva za zaštitu i spašavanje (kojim bi se vršilo opremanje i obučavanje organizovanih struktura zaštite i spašavanja).
13. OS BiH i policijske snage dio su sistema zaštite i spašavanja. Policijske snage u odnosu na svoju zakonsku ulogu i namjene, osposobljenost i opremljenost u uslovima prirodne i

druge nepogode osiguravaju javni red, ličnu i imovinsku sigurnost, odvijanje saobraćaja i vrše upozoravanja na opasnosti u pogođenim područjima. Na osnovu Zakona o odbrani Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 88/05) i Standardnih operativnih procedura angažovanja OS BiH na pružanju pomoći civilnim organima u reagiranju na prirodne i druge nepogode, vrši se angažiranje OS BiH u pružanju pomoći civilnim vlastima Bosne i Hercegovine u otklanjanju i sanaciji posljedica prirodnih i drugih nesreća.

14. Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine nadležno je da poduzme sve mjere i postupke ostvarivanja međunarodne saradnje iz područja zaštite i spašavanja, odnosno civilne zaštite. Na državnom nivou, doneseni su propisi kojima se pored ostalih pitanja regulišu i pitanja pružanja i davanja međunarodne pomoći u zaštiti i spašavanju.
15. Crveni križ Kantona, nevladine i organizacije civilnog društva imaju posebnu ulogu u podizanju svjesnosti o značaju zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i opasnosti, upotpunjavanju i ostvarenju sadržaja svih mjera zaštite i spašavanja. Zbog raznolikosti sadržaja djelovanja (pružanju pomoći u pronalaženju, spašavanju i zbrinjavanju ugroženog i nastradalog stanovništva, osiguranju raznovrsne humanitarne pomoći u slučaju masovnih prirodnih i drugih nesreća i dr.) potrebno je afirmirati društveni značaj nevladinog humanitarnog sektora i organizacija civilnog društva.
16. Procjena ugroženosti stvara osnov za izradu Kantonalnog programa razvoja zaštite i spašavanja i Kantonalnog plana zaštite i spašavanja.

C - PODACI O STANJU ORGANIZOVANOSTI CIVILNE ZAŠTITE I DOSTIGNUTI STEPEN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POJEDINIH PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA

Prethodno pobrojane prirodne i druge nesreće, a posebno potresi, poplave, epidemije, klizanje tla i odronjavanje zemljišta, kao i rušenja visokih brana na akumulacijama, požari, eksplozije i dr. mogu izazvati posljedice većih razmjera.

Stoga, u slučaju prirodne i druge nesreće na području Kantona, očekujemo velike posljedice na objektima i materijalnim dobrima, oštećenje stambenih, javnih i drugih zgrada; oštećenja cestovnih i željezničkih pravaca i oštećenja objekata na njima (mostovi, propusti, tuneli, stanice); električne i telekomunikacijske mreže; djelomično ili potpuno razaranje vodoprivrednih i energetske objekata – hidro centrala s objektima za prenos električne energije, uništenja vitalnih materijalnih dobara – skladišta hrane, stočnog fonda, biljnih kultura i dr.

1. Organizovanost struktura za zaštitu i spašavanje

Obaveze i potrebe organizovanja, pripremanja i provođenja mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara u Federaciji BiH, kantonu i općini/gradu, utvrđene su u Zakonu o zaštiti i spašavanju, kao i u čitavom nizu provedbenih propisa koji proističu iz ovog Zakona.

Ovim su Zakonom propisana i definirana prava i dužnosti organa vlasti Federacije BiH, kantona, općina/gradova u oblasti zaštite i spašavanja. Svi navedeni nivoi vlasti, zakonom i drugim propisom osnivaju odgovarajuće organe civilne zaštite, kao što su:

- Federalna uprava civilne zaštite – za područje Federacije BiH,
- Kantonalna uprava civilne zaštite – za područje Kantona, te
- Općinska/gradska službe za civilnu zaštitu – u svim općinama (gradu).

U sastavu navedenih organa civilne zaštite za sve nivoe, predviđeno je (obavezno) osnivanje i funkcioniranje operativnih centara civilne zaštite u skladu s Pravilnikom o organizovanju i funkcionisanju operativnih centara civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH“, broj 8/07).

1.1. Na Kantonalnom nivou:

Nakon što je Uprava za civilnu zaštitu i vatrogastvo postala samostalna uprava koja za svoj rad direktno odgovara Vladi Kantona, Zakonom o kantonalnim ministarstvima i drugim organima kantonalne uprave („Službene novine HNK“, br. 4/98, 1/02 i 4/07), utvrđen je njen djelokrug rada i uređena su druga pitanja od značaja za organizovanje i funkcionisanje ove uprave.

- 1) Uredbom o Kantonalnom štabu civilne zaštite („službene novine HNK“, br.4/8 i 8/12) imenovan je Kantonalni štab civilne zaštite, koji funkcioniše u punom sastavu i uspješno izvršava svoju funkciju.
- 2) Ispunjavanjem obaveza koje su proistekle iz Uredbe o jedinstvenoj metodologiji za procjenu šteta od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, br. 75/04, 38/06, 52/09, 56/09 i 36/14), imenovana je Kantonalna komisija za procjenu šteta.
- 3) U skladu s Uredbom o organizovanju službi zaštite i spašavanja Hercegovačko-neretvanskog kantona („Službene novine HNK“, br. 12/17) formirane su kantonalne službe zaštite i spašavanja, i to: za spašavanje s visina, za spašavanje na vodi i pod vodom, služba za veterinarske poslove, služba za RHB zaštitu, služba za medicinsku pomoć, služba za zaštitu od požara i služba za spašavanje Crvenog križa HNŽK.

Služba za zaštitu i spašavanje na vodi i pod vodom, formirana u:

- Kajakaški klub „Neretva“ Mostar
- Sportsko društvo „Lisičići“ Konjic
- Klub za podvodne aktivnosti „Mostar“
- Sportsko ekološka udruga „Hercegovina“
- Ekološko-roniteljski klub „Leut“

Služba za veterinarske poslove, formirana u JU Veterinarski zavod HNK

Služba za spašavanje sa visina, formirana u:

- Gorskoj službi spašavanja-Stanica Mostar
- Gorskoj službi spašavanja-Stanica Konjic
- Interventnoj spasilačkoj službi Mostar
- Gorskoj službi spašavanja-Stanica Jablanica
- Hercegovačkoj gorskoj službi spašavanja Mostar
- Gorskoj službi spašavanja Prozor
- Gorskoj službi spašavanja Čitluk

Služba Crvenog križa HNK, formirana u Crvenom križu HNK

Služba za radiološku, hemijsku i biološku zaštitu, formirana u Zavodu za javno Zdravstvo HNK

Služba za medicinsku pomoć, formirana u JU Dom zdravlja Konjic

Služba za zaštitu od požara, formirana u DVD Jablanica

Po objavljivanju navedene Uredbe, Uprava za civilnu zaštitu i vatrogastvo je poduzela odgovarajuće aktivnosti sa predstavnicima institucija i udruga u kojima se formiraju navedene službe da odmah:

- donesu odgovarajuće odluke, odnosno pravilnike za formiranje službi zaštite i spašavanja,
- donesu i usvoje lične i materijalne formacije službi zaštite i spašavanja,
- izvrše adekvatnu popunu službi zaštite i spašavanja stručnim kadrovima,
- odrede rukovodioca i zamjenika rukovodioca službi zaštite i spašavanja, i shodno tome donesu rješenje o njihovom imenovanju,
- utvrde potrebe za opremom, materijalno-tehničkim i drugim sredstvima nužnim za rad službe, te da prioritarno utvrde potrebe za nabavom sredstava i opreme i dostave Upravi za civilnu zaštitu i vatrogastvo zaštite na realizovanje,
- sačine procedure rada za djelovanje službi u slučaju angažovanja na zadacima zaštite i spašavanja iz njihove nadležnosti.

Nakon što su izvršene sve navedene radnje, zaključeni su ugovori o međusobnim pravima i obavezama u vršenju poslova zaštite i spašavanja iz nadležnosti službi između Uprave za civilnu zaštitu i vatrogastvo i svih pravnih lica i udruga građana.

1.2. Na općinskom/gradskom nivou

Organizovanost struktura zaštite i spašavanja

U skladu sa obavezama iz Zakona o zaštiti i spašavanju i provedbenih propisa koji su proistekli iz ovoga zakona, a nakon prikupljanja i analiziranja pokazatelja provedbe tih obaveza, konstatujemo da je stanje organizovanosti struktura sistema zaštite i spašavanja na području Kantona neujednačeno po općinama i samim tim ne pridonosi uspješnosti djelovanja sistema zaštite i spašavanja u fazi prevencije, spašavanja i otklanjanja posljedica, što se vidi iz sljedećeg analitičkog prikaza.

Grad Mostar

- Odjel za organizaciju, pravne poslove, opću upravu, civilnu zaštitu i vatrogastvo (nije samostalna služba);
- Formiran Gradski štab civilne zaštite;
- Formirane službe za zaštitu i spašavanje: Služba za čišćenje i asanaciju terena, Služba za spašavanje s visina, Služba za spašavanje iz ruševina, Služba za vodosnabdijevanje, Služba za zaštitu i spašavanje životinja, Služba za spašavanje na vodi i pod vodom, Služba za medicinsku pomoć, Služba Crvenog križa Grada Mostara;
- Jedinice opće namjene: formirana tri voda sa ukupno 139 pripadnika;
- Povjerenika civilne zaštite u mjesnim zajednicama Grada Mostar je 11;
- Operativni centar civilne zaštite - dva uposlena djelatnika.

Općina Čapljina

- Služba za civilnu zaštitu i vatrogastvo (Služba je samostalna);
- Formiran općinski štab civilne zaštite;
- Formirane službe za zaštitu i spašavanje: Služba za medicinsku pomoć,
- Veterinarska služba.,
- Operativni centar civilne zaštite - četiri uposlena djelatnika.

Općina Stolac

- Služba za opću upravu, civilnu zaštitu i boračko-invalidsku zaštitu (nije samostalna služba);
- Formiran Općinski štab civilne zaštite;
- Formirana jedna služba-Služba za zaštitu i spašavanje od požara u DVD Stolac (4 djelatnika i 17 rezervnih vatrogasaca);
- Operativni centar civilne zaštite (uposlen jedan djelatnik);
- Imenovano 8 povjerenika civilne zaštite.

Općina Neum

- Služba za civilnu zaštitu i vatrogastvo (Služba je samostalna);
- Formiran Općinski štab civilne zaštite;
- Formirane službe za zaštitu i spašavanje: Služba za zaštitu i spašavanje na vodi i pod vodom, Služba za zaštitu i spašavanje iz ruševina;
- Operativni centar civilne zaštite (uposlen jedan djelatnik);
- Jedinice opće namjene: formirane 4 s ukupno 38 pripadnika;
- Imenovana četiri povjerenika civilne zaštite.

Općina Čitluk

- Općinska služba za civilnu zaštitu (Služba je samostalna);
- Formiran Općinski štab civilne zaštite;
- Operativni centar civilne zaštite - jedan uposlen;
- Broj povjerenika: 26.

Općina Ravno

- U sklopu Službe za opće poslove, obavljaju se poslovi vezani za civilnu zaštitu i vatrogastvo.
- Formirana jedna služba – Služba za protivpožarnu zaštitu.

Općina Jablanica

Služba za civilnu zaštitu i vatrogastvo (Služba je samostalna);
 Formiran Općinski štab civilne zaštite;
 Formirane službe za zaštitu i spašavanje: Služba za vodoopskrbu, Služba za prvu medicinsku pomoć, Služba za raščišćavanje ruševina;
 Operativni centar civilne zaštite - jedan uposlen;
 Jedinice opće namjene - broj pripadnika 17;
 Broj povjerenika: 33.

Općina Konjic

- Služba za civilnu zaštitu i vatrogastvo (Služba je samostalna);
- Formiran Općinski štab civilne zaštite;
- Formirane službe za zaštitu i spašavanje: Gorska služba spašavanja, Služba za zaštitu od požara;
- Broj povjerenika: 16.

Općina Prozor-Rama

- Služba za opću upravu i društvene djelatnosti (Služba nije samostalna);
- Formiran Općinski štab civilne zaštite;
- Formirana jedna služba - Služba za protivpožarnu zaštitu;
- Operativni centar civilne zaštite - dva uposlana.

1.3.Zaključci

Na osnovu izvedene analize prikazanih pokazatelja, došli smo do sljedećih zaključaka:

- a) Na općinskom/gradskom nivou funkcionišu općinske/gradske službe zaštite sa svojim operativnim centrima.
- b) Unutrašnja organizacija općinskih/gradske službe za civilnu zaštitu prilagođena je specifičnostima svake općine i postavljena je tako, da može odgovoriti svim obavezama u provođenju mjera zaštite i spašavanja. Uređenje sistema zaštite i spašavanja u općinama/gradu uređuje se posebnim propisom koji donosi općinsko vijeće. U svim općinama/gradu ti propisi su i doneseni. Različit je stepen i nivo organizovanosti sistema zaštite i spašavanja po općinama/gradu ovisno od budžetskih mogućnosti svake općine/grada.
- c) Sve općine i Grad Mostar (osim općine Ravno) formirale su općinski odnosno gradski štab civilne zaštite, imenovala općinsku odnosno gradsku Komisiju za procjenu štete.

2. Privredna društva i druga pravna lica

Privredna društva i druga pravna lica u kojima se obavljaju djelatnosti od značaja za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća dužna su organizovati i provoditi poslove zaštite i spašavanja.

Djelatnosti koje se obavljaju u privrednim društvenim i pravnim licima iz člana 32. Zakona, od značaja za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara su: zdravstvo, veterinarstvo, stambeni i komunalni poslovi, vodoprivreda, šumarstvo, poljoprivreda, hemijska i petrohemijska industrija građevinarstvo, transport, snabdijevanje, ugostiteljstvo, vatrogastvo, hidrometeorologija, seizmologija, ekologija i druga područja.

3. Opremljenost struktura, štabova i jedinica civilne zaštite

Trenutno civilna zaštita, odnosno organizovane snage zaštite i spašavanja, nisu u potpunosti opremljene s određenim materijalno-tehničkom sredstvima i opremom u skladu sa propisanom formacijom od strane Federalne uprave civilne zaštite, da bi snage civilne zaštite mogle efikasno djelovati u akcijama zaštite i spašavanja u nastalim prirodnim i drugim nesrećama. Uprava za civilnu zaštitu i vatrogastvo u proteklom je periodu opremila službe za zaštitu i spašavanje s neophodnom opremom, kako bi mogle djelovati u provođenju mjera zaštite i spašavanja stanovništva i materijalnih dobara, kada se dogodi prirodna i druga nesreća. U narednom periodu, a u skladu sa Planom korištenja sredstava posebne naknade, Uprava za civilnu zaštitu i vatrogastvo nastaviti će aktivnosti vezane za opremanje organizovanih snaga za zaštitu i spašavanje, te obučavanje istih.

4. Funkcionalni kapaciteti operativnih centara civilne zaštite Kantona.

Zakonom o zaštiti i spašavanju propisano je organizovanje i funkcionisanje operativnih centara civilne zaštite na svim nivoima u Federaciji Bosne i Hercegovine na način predviđen pravilnikom o organizovanju i funkcionisanju operativnih centara civilne zaštite. Navedenim aktima definisani su mjesto, uloga, nadležnosti, zadaci, postupci, načini organizovanja, način rada, uslovi za rad kantonalnih centara civilne zaštite. Istim su precizirani i sadržaji informacija koje se prikupljaju i obrađuju, njihova vremenska dinamika, forma, tokovi i odredišta.

U odnosu na stanje funkcionisanja operativnih centara u Kantonu, evidentno je da su ukupno gledano ostvareni pomaci na bolje. Ovdje iznosimo taksativan pregled stanja osnovnih karakteristika za Kantonalni operativni centar civilne zaštite i općinske operativne centre.

4.1. Kantonalni operativni centar civilne zaštite i vatrogastva

- a) **Popunjenost:** u Kantonalnom operativnom centru civilne zaštite i vatrogastva radi pet namještenika i rukovodilac – državni službenik.
- b) **Radno vrijeme** (dostupnost): 24/7/365
- c) **Obučenost:** Obučavanje osoblja je svedeno na prisustvovanje raznim prezentacijama dok se specijalistička obuka rijetko obavlja zbog nedostatka organizovanih posebnih programa za specijalističko obučavanje.
- d) **Uslovi za rad:** izgrađen je opremljen adekvatan prostor koji zadovoljava sve tehničke i građevinske karakteristike . Završeno je opremanje centra za njegovu funkcionalnost i obuku u radu osoblja - operativaca što mu je i zakonska obaveza.
- e) **Opremljenost** (mts): Ukupna površina radnog prostora je cca. 100m² , dodatnih prostorija cca. 130m² te atomskog skloništa cca 300m². U pogledu tehničke opremljenosti operativni centar koristi pristup telefonskoj mreži, internetu i tv operaterima. Prostor je u potpunosti adaptiran i posjeduje sve potrebne instalacije. Prostor je umrežen LAN mrežom u skladu sa specifikacijama Kategorije 5 i EIA/TIA 568B, Modular Jack 8 i pin RJ45. U ormaru su postavljena 24-porta switcha i patch paneli, uređaji za neprekidno napajanje UPS, dva servera za potrebe softvera sistema 112, sistem za podatkovnu pohranu NAS, telefonska centrala. Operativni centar posjeduje 10 IP telefona. Server prostorija je namjenski prilagođen i zadovoljava sve potrebne standarde hlađenja, antistatički pod itd. U centru je postavljen video-zid i konferencijski video sistem. Centar raspolaže sa dizel agregatom snage 30 kVA. Cijeli prostor Operativnog centra je pod video-nadzorom kako vanjski tako i unutarjni dio. Kroz IPA projekta u centru je instaliran sistem za rano otkrivanje požara na lokacijama Ravno , Čapljina i Neum.
- f) **Komunikaciona i informaciona uvezanost:** za svoj rad koristi resurse javnih telekom operatera (mobilna i fiksna telefonija, faksimil, i pristup internetu,tv). Nema uspostavljen sistem Radio-veze, što je jedan od najvećih problema.
- g) **Operativni postupci:**
Informacije o nastanku prirodne i druge nepogode uobličavaju se i preciziraju korištenjem standardne liste pitanja o predmetnoj nepogodi.
Zahtjevom za pomoć OS BiH pokreće se procedura za dobivanje pomoći u ljudskim ili tehničkim resursima kojima raspolažu OS BiH
Zahtjevom za međunarodnom pomoći pokreće se postupak za dobivanje ili uvođenje međunarodne pomoći. Svi zahtjevi idu preko Federalnog operativnog centra

4.2. Općinski/gradski operativni centri civilne zaštite

- a) **Popunjenost:** općinskih operativnih centara: Prozor-Rama , Mostar i Konjic 2 operativca, Čapljina 4 operativca , Jablanica, Neum, Stolac i Čitluk 1 operativac. Ravno nema formiran Operativni centar.
- b) **Radno Vrijeme** : Neum, Čitluk, Stolac, Prozor – Rama 07 - 15 h; Čapljina 0 - 24 svaki dan i praznikom; Mostar od 7:30 do 15:30 ; Jablanica i Konjic od 8 – 16:30 ; u vrijeme prirodnih i drugih nesreća svi centri rade 0-24 h.

- c) **Obučenost:** Obučenost osoblja je minimalna, te je obučavanje svedeno na povremeno prisustvovanje raznim prezentacijama i višegodišnje iskustvo stečeno na ovim poslovima.
- d) **Uslovi za rad:** zadovoljavajuće uslove za rad imaju Općinski operativni centri: Čapljina, Jablanica, Konjic i Mostar, dok je stanje sa operativnim centrima Neum, Čitluk, Stolac, Prozor-Rama i loše.
- e) **Opremljenost:** Operativni centri su opremljeni opremom koja zadovoljava minimalne uslove za rad; malo bolje stanje je u OOC Čapljina, Jablanica, Mostar i Konjic.
- f) **Komunikaciona i informaciona uvezanost:** osnovna (minimalna) komunikaciona uvezanost.
- g) **Operativne procedure:** prikupljene informacije se redovito dostavljaju Kantonalnom operativnom centru i ostalim nadležnim organima.
- h) **Otežavajuće okolnosti u radu :**
 - Uvezanost svih općinskih operativnih centara CZ sa Kantonalnim operativnim centrom radio – vezom (nedovoljna uvezanost),
 - Nepostojanje alternativnih izvora napajanja,
 - Loše stanje sistema za uzbuđivanje u svim općinama,
 - Nezadovoljavajući uslovi rada u pojedinim centrima,
 - Loša tehnička opremljenost,
 - Nije formiran Operativni centar Ravno.

4.3. Iskoristivost komunikacijskih resursa drugih subjekata

- Javni telekom operateri: na teritoriji kantona prisutna su sva tri BH javna tele-operatera. Pozivi prema 121 broju se rutiraju geografski najbližem općinskom operativnom centru do 16 h, dok se poslije 16 h pozivi na broj 121 preusmjeravaju u Kantonalni operativni centar.
- Privatni davatelji telefonskih i komunikacijski usluga sa gledišta zaštite i spašavanja nemaju praktične vrijednosti.
- Kablovski operateri: iako koncentrirani u urbanim sredinama, nezaobilazan su medij u slučajevima potrebe za brzim i masovnim obavješćavanjem stanovništva.
- Javna preduzeća: prvenstveno elektroprivrede Bosne i Hercegovine, JP elektroprivreda HZ HB bitni su subjekti u zaštiti i spašavanju po djelatnosti koju obavljaju; isti imaju respektabilne komunikacijske resurse koji pokrivaju slabo naseljene i pristupačne terene u Kantonu.

4.4. Zaključci

U slučaju stanja prirodne i druge nepogode u kojima bi bila oštećena ili nedostupna infrastruktura telekom-operatera kao i elektro-sistema, operativni centri ne bi bili u stanju pružiti potrebnu komunikacijsku podršku nadležnim štabovima civilne zaštite.

Zbog toga se javlja kao prioritetni zadatak uspostava sistema radio-veze između operativnih centara na razini HNK-a, kao i rješenje besprekidnog napajanja za sve centre kako bi mogli pružiti minimalan odgovor u slučaju nastanka prirodne ili druge nesreće.

Pored ranije utvrđenih zadataka na opremanju operativnih centara i obuci uposlenika kao i opremanju subjekata zaštite i spašavanja, potrebno je istovremeno.

- Ciljanim obukama profilirati osoblje operativnih centra, da u slučaju odgovora na izvanredne situacije imaju sposobnost brzog snalaženja u datim situacijama, te sposobnost izvlačenja maksimuma i raspoložive opreme;
- Osposobiti Općinske operativne centre da mogu izvršavati svoju zadaću;
- Uvezati sve općinske centre sa Kantonalnim operativnim centrom radio – vezom;
- Osigurati u svim općinskim centrima kao i u Kantonalnom, mogućnost alternativnog napajanja;
- Nastaviti izgradnju i opremanje Kantonalnog operativnog centra, da može obavljati i pružati zakonom predviđenu kontrolu i podršku općinskim operativnim centrima, a što podrazumijeva naprednu tehničku opremljenost i kadrovsku osposobljenost;
- Pokrenuti procedure na utvrđivanju uloga javnih telekom operatera u stanjima proglašenja nesreća;
- Formirati Operativni centar Ravno.

5. Obučenosť i osposobljenosť

Da bi sistem civilne zaštite u Kantonu bio uspješnan i svrsishodan potrebno je štabove, službe i jedinice civilne zaštite opremiti i obučiti shodno procijenjenom riziku opasnosti od prirodnih i drugih nesreća.

Ako je spremnosť odgovora na prirodne i druge nepogode pokazatelj uspješne prevencije i planski provedenih priprema i ako je u ublažavanju i otklanjanju posljedica “polu posla”, onda je obuka i osposobljavanje uslov bez koga se ne može govoriti o spremnosti. Stoga za potrebe obučavanja i osposobljavanja struktura zaštite i spašavanja na nivou cijelog Kantona, Federalna uprava civilne zaštite poduzima potrebne radnje i postupke na planiranju, organizovanju (materijalnom i tehničkom), te realizaciji obuke budućih instruktora-predavača, koji će nakon provedene obuke dobiti odgovarajuće certifikate i moći provoditi obuke na općinskom, kantonalnom i federalnom nivou.

Da bi sistem civilne zaštite u Federaciji BiH bio uspješnan i svrsishodan potrebno je štabove, službe zaštite i spašavanja i jedinice civilne zaštite opremiti i obučiti sukladno sa procijenjenim rizikom opasnosti od prirodnih i drugih nesreća.

Obuka i osposobljavanje službi zaštite i spašavanja u Kantonu, provodi se u sklopu vlastite obuke kroz njihovu redovnu djelatnosť, te kroz sudjelovanje na mnogim radionicama, seminarima i vježbama u Bosni i Hercegovini ili izvan Bosne i Hercegovine, a sve u cilju stjecanja novih iskustava – naučenih lekcija u osposobljavanju za proces upravljanja i odgovora u krizama i katastrofama.

D - PROGRAM RAZVOJA ZAŠTITE OD POŽARA i VATROGASTVA

1.Uvod

Zaštita od požara i vatrogastvo su dio jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda u Federaciji BiH koji je uređen Federalnim

zakonom o zaštiti i spašavanju, pa radi toga se zaštita od požara i vatrogastvo organizuje i funkcionira u okviru tog sistema.

Kanton, u oblasti zaštite od požara i vatrogastva, u okviru Programa razvoja zaštite i spašavanja kantona, utvrđuje ciljeve, smjer i strategiju razvoja zaštite od požara i vatrogastva od značaja za kanton. Programiranje razvoja zaštite od požara i vatrogastva iz nadležnosti Hercegovačko – neretvanskog kantona, vrši se u skladu sa procjenom ugroženosti od požara područja HNK i drugih činjenica važnih za programiranje. Programiranje razvoja zaštite od požara i vatrogastva obuhvaća politiku, strategiju i akcijske planove u okviru kojih se definiše vizija, načela i opredjeljenja, ciljevi i područja razvoja za organizovanje i provedbu zaštite od požara i vatrogastva sa svim elementima potrebnim za njegovo usavršavanje i efikasno funkcionisanje od značaja za HNK za razdoblje od najmanje sedam godina.

Opšti cilj Programa razvoja zaštite od požara i vatrogastva za razdoblje 2018-2024. godina je unapređenje zaštite od požara preventivnim djelovanjem kroz preduzimanje odgovarajućih aktivnosti i primjenu neophodnih mjera te stvaranje uslova za pružanje kvalitetnog odgovora u slučaju nastanka i širenja požara.

1.1.Politika razvoja

Politikom razvoja zaštite od požara i vatrogastva u HNK (u daljem tekstu: Politika razvoja) utvrđuje se politika, vizija i ciljevi, kao i strateški pravci razvoja zaštite od požara i vatrogastva.

Politika razvoja

Politika razvoja je okvirni i osnovni dokument, kojim se omogućuje donošenje i provedba zakona, podzakonskih i drugih akata, odlučuje o osnovnim načelima i opredjeljenjima, područjima razvoja, akcionim planovima i prioritetima iz oblasti zaštite od požara i vatrogastva na području HNK.

Vizija

Uprava za civilnu zaštitu i vatrogastvo HNK i drugi subjekti u sistemu zaštite i spašavanja teže stvaranju takvih uslova u oblasti zaštite od požara na području HNK koji će trend negativnih pojava, događaja i posljedica svesti na minimum.

Misija

Osigurati efikasnu zaštitu ljudi i materijalnih dobara od požara na području HNK.

1.2.Normativni okvir

Zaštitu od požara organiziraju i provode pravna i fizička lica, organi Federacije, kantoni, gradovi i općine i druge institucije, koje su vlasnici ili korisnici građevina ili prostora, šuma, šumskog ili poljoprivrednog zemljišta, a što se vrši u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda („Službene novine F BiH“, broj: 39/03, 22/06 i 43/10) i Zakonu o zaštiti od požara i vatrogastvu („Službene novine Federacije BiH“, broj: 64/09, u daljem tekstu: Zakon).

Odredbe Zakona primjenjuju se na građevine i prostore organa i institucija Bosne i Hercegovine i Oružanih snaga Bosne i Hercegovine koji se nalaze na području Federacije, ako propisom Bosne i Hercegovine nije drugačije određeno.

1.3.Inspekcijski nadzor

Djelatnici MUP HNK vrše inspeksijski nadzor iz oblasti zaštite od požara, eksplozija i havarija, nadzor nad proizvodnjom, saobraćajem i prevozom eksplozivnih materija, zapaljivih tečnosti i gasova, kao i prevoz određenih drugih opasnih tvari.

Inspeksijski nadzor nad provedbom mjera zaštite od požara u šumama i na šumskom zemljištu obavljaju šumarski inspektori, na poljoprivrednom zemljištu obavljaju poljoprivredni inspektori, a za zaštićena područja prirodnog i kulturno-historijskog nasljeđa nadzor vrše inspektori iz te oblasti po propisima kojima su uređene inspekcije u tim oblastima.

1.4. Institucionalni okvir

Subjekti zaštite od požara su federalni i kantonalni organi uprave, organi jedinica lokalne samouprave, te pravna i fizička lica.

Osnovni nosilac organizovanja i provedbe zaštite od požara je općina, kao jedinica lokalne samouprave, i kanton koji je odgovoran za ta pitanja na području kantona, a jedinstveno funkcionisanje te zaštite na cijelom području Federacije osigurava Federacija, na način predviđen Zakonom.

Subjekti zaštite od požara planiraju, financiraju, organizuju, provode i kontrolišu zaštitu od požara u cilju sprječavanja izbijanja i širenja požara, otkrivanja i gašenja požara, spašavanja ljudi i imovine, zaštite životne sredine, utvrđivanja i otklanjanja uzroka požara, kao i pružanja pomoći kod otklanjanja posljedica prouzrokovanih požarom.

Prema Zakonu subjekti zaštite od požara dužni su da osiguraju primjenu planova zaštite od požara i drugih akata, kao i da angažovanjem raspoloživih ljudskih i materijalnih potencijala učestvuju u gašenju požara i spašavanju ljudi i imovine ugroženih požarom, poštujući sljedeća načela: načelo zaštite, načelo prevencije, načelo stalnosti, načelo jačanja svijesti, načelo javnosti, načelo saradnje, načelo solidarnosti i načelo odgovornosti.

Također, podstiču, usmjeravaju i osiguravaju jačanje svijesti o značaju zaštite od požara kroz sistem školstva, obrazovno-istraživačkog i tehnološkog razvoja, usavršavanja u procesu rada, te putem sredstava javnog informisanja.

2. Osnovni ciljevi i kriteriji za provedbu zaštite od požara

Osnovni cilj je stvaranje novih i unaprjeđenje postojećih uslova u cilju sprječavanja izbijanja i širenja požara, njegovog otkrivanja, te zaštite ljudi, biljnog i životinjskog svijeta, materijalnih, kulturnih, historijskih i drugih dobara i okoliša na bazi dugoročnog unaprjeđenja zaštite od požara.

Područja u kojima treba ostvariti organizacijsko-tehničke ciljeve zaštite od požara su:

- normativna regulativa,
- preventivna zaštita,
- organizacijske mjere,
- saradnja svih subjekata u sistemu zaštite od požara,
- sagledavanje kapaciteta u znanju, vještinama i potrebnoj opremljenosti.

Normativno uređenje zaštite od požara ima za cilj usvajanje zakonske i podzakonske regulative koja je usaglašena sa međunarodnim, a prije svega evropskim propisima i standardima.

U oblasti preventivne zaštite postojeći sistem preventivne zaštite treba unaprijediti sa posebnim osvrtnom na monitoring i njegovu povezanost sa zaštitom od požara.

Provedba organizovanih mjera ogleda se kroz funkcionalnu integraciju svih službi, poboljšanje saradnje i koordinacije u razmjeni bitnih informacija i unaprjeđenju brzine i efikasnosti reagovanja.

U oblasti saradnje potrebno je raditi na poboljšanju koordinacije između svih subjekata u sistemu zaštite od požara kao i međuentitske saradnje, uvažavajući kriterij adekvatnog upravljanja krizama kroz seminare, vježbe i razvoj regionalnih programa.

Oblast koja se odnosi na kapacitete usmjerena je na poboljšanje nivoa znanja i tehničke opremljenosti subjekata zaštite od požara.

Sistem informisanja o svim prijetnjama koje utječu na požarnu sigurnost treba također učiniti efikasnim, tako da sve informacije u vezi ovih rizika budu pravovremeno dostupne.

2.1.Strateški cilj i aktivnosti iz oblasti zaštite od požara i vatrogastva

Programiranje razvoja zaštite od požara i vatrogastva iz nadležnosti HNK vrši se u okviru Programa razvoja zaštite i spašavanja u skladu sa procjenom ugroženosti od požara područja kantona i drugih činjenica važnih za programiranje, na period od najmanje sedam godina.

Na osnovu Program razvoja zaštite od požara, Vlada HNK, donosi godišnji plan aktivnosti na realizaciji zadataka utvrđenih za zaštitu od požara i vatrogastvo, što se određuje prema utvrđenim prioritetima.

3.Izgradnja i jačanje sistema zaštite od požara i vatrogastva

3.1.Poboljšanje stanja u vatrogastvu

1. Utemeljenje i razvoj profesionalnih vatrogasnih jedinica.
2. Razvoj i jačanje dobrovoljnog vatrogastva.

Općine koje nemaju osnovanu profesionalnu vatrogasnu jedinicu trebaju riješiti ovo pitanje u skladu sa članom 63. Zakona, s tim da svaka općina može imati:

- vlastitu profesionalnu vatrogasnu jedinicu,
- jedinicu osnovanu sporazumom sa jednom ili više susjednih općina,
- jedinicu osnovanu sporazumom sa jednim ili više pravnih lica sa područja općine odnosno grada.

Pri odlučivanju o osnivanju profesionalne vatrogasne jedinice, njenoj veličini i potrebnim sredstvima i opremi za gašenje požara, općina/Grad se opredjeljuje za onaj način osnivanja tih jedinica, koji najbolje zadovoljava potrebe općine/Grada utvrđene u Procjeni ugroženosti od požara, kao i njenim materijalnim, finansijskim, kadrovskim i drugim mogućnostima,

U općinama/Gradu koje imaju deficit vatrogasaca, potrebno je vatrogasne jedinice popuniti potrebnim brojem vatrogasaca do propisane formacije,

Dobrovoljna vatrogasna društva osnivaju se, djeluju i prestaju sa radom, u skladu s Zakonom o udruženjima i fondacijama („Službene novine Federacije BiH”, br. 45/02 i 85/07), i djeluju kao udruženja, a u odnosu na vatrogasnu djelatnost postupaju u skladu sa odredbama člana 81. do 85. Zakona. U Procjeni ugroženosti od požara HNK konstatovano je da treba poticati formiranje dobrovoljnih vatrogasnih društava i vatrogasnih jedinica u njima. Time bi se djelomice premostio deficit u broju vatrogasaca na području HNK koji je iskazan u procjeni.,

U svakom slučaju neophodno je pružiti pomoć vatrogasnim društvima po pitanju ispunjavanja kadrovskih, materijalnih i drugih uslova koji su potrebni za rad jedinica, što bi se rješavalo u dogovoru sa organima uprave civilne zaštite općine/Grada, odnosno kantona.

3.1.2.Opremanje vatrogasnih jedinica i objekata, investicijska izgradnja

- Nabavka vatrogasne opreme, tehničkih i drugih sredstava za vatrogasne jedinice (kao pomoć općinama/Gradu i dobrovoljnim vatrogasnim jedinicama).
- Investicijska izgradnja i opremanje objekata za potrebe vatrogasnih jedinica.
- Održavanje opreme i vatrogasnih sredstava.

Prema Zakonu u nadležnost općine i kantona spada obaveza osiguranja kadrovskih, materijalnih, tehničkih i drugih potreba za efikasno funkcionisanje vatrogastva. Za ovu namjenu koristit će se budžetska sredstva i finansijska sredstava iz premije osiguranja

imovine od požara i prirodnih sila i sredstava od naplaćene funkcionalne premije osiguranja, koja se odnosi na osiguranje motornih vozila.

Pravilnikom o minimumu tehničke opreme i sredstava i roku korištenja te opreme i sredstava za profesionalne i druge vatrogasne jedinice („Službene novine F BiH”, broj:104/12), propisana su sredstva i oprema koja je neophodna za uspješno djelovanje i rad vatrogasnih jedinica. Svaka vatrogasna jedinica treba biti opremljena odgovarajućom vatrogasnom opremom, vozilima, tehničkim i drugim sredstvima koja su neophodna da bi jedinica mogla efikasno gasiti požar, što se utvrđuje materijalnom formacijom jedinice koja sadrži vrstu i količine opreme, tehničkih i drugih sredstava, a prema potrebama utvrđenim u planu zaštite od požara kantona i općina.

Međutim većina vozila i opreme koja je trenutno u upotrebi kod vatrogasnih jedinica na području HNK je zastarjela, pa je neophodno izvršiti njihovo obnavljanje.

Pored ovoga, potrebno je osigurati ličnu i zajedničku zaštitnu opremu za vatrogasce koja mora zadovoljavati zahtjeve i uslove propisane Naredbom o ličnoj zaštitnoj opremi („Službeni glasnik BiH”, broj:75/10) i odredbama Uredbe o uniformi, nazivima funkcija i funkcionalnim oznakama vatrogasaca u profesionalnim i dobrovoljnim vatrogasnim jedinicama, ovlaštenja komadanta tih jedinica, zaštitnoj i radnoj odjeći i opremi vatrogasaca („Službene novine FBiH”, broj:8/11).

3.1.3.Osposobljavanje vatrogasnih jedinica

- Stručno obučavanje i osposobljavanje vatrogasaca.
- Provedba ispita za profesionalne i dobrovoljne vatrogasce.

Potrebno je provoditi stalnu obuku i vježbe u cilju osposobljavanja osnovnih snaga za obavljanje vatrogasne djelatnosti, odnosno profesionalnih i dobrovoljnih vatrogasaca.

Organizovati obuku za profesionalne vatrogasce u središtima za obuku van Bosne i Hercegovine.

Na osnovu Uredbe o sadržaju, uslovima, načinu i Programu polaganja ispita u oblasti vatrogastva („Službene novine F BiH“, broj:93/12) i Programa obuke i osposobljavanja za dobrovoljne vatrogasce, kao i sadržaj i način polaganja stručnog ispita za dobrovoljne vatrogasce („Službene novine F BiH“, broj:37/15) organizovati provedbu ispita za profesionalne i dobrovoljne vatrogasce.

4.Unaprjeđenje sistema preventivne zaštite

Mjere zaštite od požara u oblasti prostornog planiranja.

Preventivne mjere koje se provode pri projektiranju i gradnji građevina.

- Održavanje instalacija.
- Instaliranje sistema aktivne zaštite od požara.
- Izgradnja izvora i instalacija za snabdjevanje vodom za gašenje požara.
- Otkrivanje požara na otvorenim prostorima izgradnjom sistema video nadzora.
- Mjere u vezi s loženjem vatre i spaljivanjem korova i drugog biljnog otpada na otvorenom prostoru.

Uspostavljanje sistema zaštite od požara koji se poglavito zasniva na preventivnom djelovanju svih građana i institucija i nadzoru državnih organa u oblasti zaštite od požara je prioritetni cilj. Zakon obavezuje organe jedinica lokalne samouprave, državne organe, kao i pravna lica i druge subjekte, da osiguraju provedbu mjera zaštite od požara i nadzor nad njihovom provedbom, donošenjem planova zaštite od požara.

4.1.Mjere zaštite od požara u oblasti prostornog planiranja

Organi uprave nadležan za poslove prostornog uređenja mora osigurati da se pri izradi dokumenata prostornog uređenja i to: prostornog plana HNK, prostornog plana područja posebnih obilježja kantona, prostornog plana općine, urbanističkog plana, regulacijskog plana i urbanističkog projekta, predvide prostorne i tehničke mjere zaštite od požara, a naročito:

- uslove za efikasno spašavanje ljudi, životinja i materijalnih dobara;
- potrebne razmake ili protupožarnu udaljenost između objekata;
- saobraćajne i manipulativne površine za interventna vozila;
- priključke za osiguranje vode potrebne za gašenje požara;
- primjenu odgovarajućih materijala koji ne mogu biti uzročnici nastanka i prenosa požara.

Uz naprijed navedena dokumenta izrađuje se elaborat zaštite od požara u kojem se razrađuju pobrojane mjere.

4.1.1.Preventivne mjere koje se provode pri projektovanju i gradnji građevina

Pri projektovanju i izgradnji građevina i ugradnji priključaka, opreme, uređaja i postrojenja, kao i njihovoj proizvodnji, moraju se predvidjeti i primijeniti mjere zaštite od požara koje će omogućiti:

- smanjenje mogućnosti nastanka požara;
- pravovremeno otkrivanje i izvještavanje o požaru;
- efikasno spašavanje ljudi, životinja i materijalnih dobara (u građevini i van nje);
- ograničavanje širenja vatre i dima;
- efikasno gašenje požara;
- osiguranje saobraćajnih i manipulativnih površina za interventna vozila.

4.1.2.Održavanje instalacija

Vlasnici i korisnici građevina i prostora, te upravitelji stambenih objekata dužni su održavati u ispravnom stanju postrojenja, uređaje, električne, plinske, ventilacijske i druge instalacije, dimnjake i ložišta koji mogu prouzrokovati nastanak i širenje požara, u skladu sa tehničkim normama i uputstvima proizvođača, koji se odnose na ta pitanja o čemu moraju voditi evidenciju i posjedovati odgovarajuću dokumentaciju.

4.1.3.Instaliranje sistema aktivne zaštite od požara

Na osnovu karakteristika aktivnih sistema zaštite od požara je da samostalno djeluju u slučaju pojave opasnosti. Aktivni protupožarni sistemi se najčešće sastoje od sistema za detekciju, sistema za gašenje požara i alarmnog sistema.

Ugradnjom naprednijih sistema omogućuje se i interaktivno prikupljanje informacija o karakteristikama požara (npr. lokalizacija požara, površina zahvaćenog područja, podaci o prisutnim licima i sl.), te kontaktiranje službi zaduženih za pomoć u takvim situacijama (vatrogasne jedinice i hitne službe).

4.1.4.Izgradnja izvora i instalacija za snabdjevanje vodom za gašenje požara

Za gašenja požara potrebno je osigurati minimalno potrebne količine vode i pritisak u hidrantskoj mreži, u skladu sa važećim propisima.

Također potrebno je određeni broj izvora, vodotoka i akumulacija, što prirodnih, što umjetnih, urediti da bi se oni mogli iskoristiti za eventualne akcije gašenja požara.

5.Otkrivanje požara na otvorenim prostorima

Osim preventivnih protupožarnih mjera, jedini efikasan način smanjenja štete koji uzrokuju požari otvorenog prostora je pravovremeno otkrivanje požara u nastajanju, te brza i odgovarajuća intervencija, što omogućuju inteligentni nadzorni sistemi.

To se postiže analizom slika kamere u vidljivom dijelu spektra tokom dana, a u bliskom infra-crvenom dijelu spektra tokom noći. Sistem za prepoznavanje šumskog požara automatski analizira sliku, tražeći vidljive znakove vatre, poput dima požara u dnevnim uslovima i plamena vatre u noćnim uslovima. U slučaju sumnje na požar generira se alarm, a sumnjivi dijelovi slike se označe i zumiraju. Operater donosi krajnju odluku pregledom označenih dijelove slike i odlučuje da li se radi o požaru ili ne.

Pored ovoga neophodno je unaprijediti i meteorološki monitoring odnosno prognozu meteoroloških uslova za pojavu požara u šumskim područjima (Fire Weather Index, FWI).

5.1.Mjere u vezi s loženjem vatre i spaljivanjem korova i drugog biljnog otpada na otvorenom prostoru

U cilju provedbe ove preventivne mjere potrebno je organizovati savjetodavne sastanke za sve učesnike i obaveznike provođenja zaštite od požara, prvenstveno s vlasnicima šumskih površina, vlasnicima i korisnicima poljoprivrednog zemljišta, stanovnicima naselja seoskog karaktera koji se pretežito bave poljoprivrednom djelatnošću, sa šumarskim i poljoprivrednim inspektorima, te inspektorima zaštite od požara MUP-a, sve u cilju poduzimanja potrebnih mjera, kako bi se opasnost od nastajanja i širenja požara smanjila na najmanju moguću mjeru.

6.Edukacija stanovništva

- Obuka građanstva putem predavanja, prezentacija, vježbi i sl.
- Obraćanje putem elektroničkih medija.
- Štampanje promidžbenog materijala.

Definisanje programa i izvođenje obuke građanstva, uposlenih u državnoj upravi, organima lokalne samouprave, pravnim licima, učenika u osnovnim i srednjim školama presudno je za provođenje preventivnih mjera zaštite od požara, gašenje požara i spašavanje ljudi i materijalnih dobara ugroženih požarom.

Neophodno je kontinuirano provoditi obuku građanstva i drugih struktura društva putem seminara, prezentacija i vježbi. Posebnu pažnju treba posvetiti ranjivim kategorijama društva poput djece i starijih lica. Također treba iznaći mogućnost štampanja letaka za građanstvo koji bi sadržavali upute o načinu ponašanja u slučaju požara i drugih nesreća, koji bi uz kućni red, bili obavezan sadržaj u svakoj zgradi.

7.Unaprijeđenje saradnje

1. Ostvarivanje saradnje sa susjednim kantonima i općinama u Republici Srpskoj.
2. Ostvarivanje saradnje sa susjednim kantonima u Republici Hrvatskoj

Saradnja na području zaštite od požara i vatrogastva neminovna je ne samo u svom praktičnom dijelu – gašenju požara, već i radi zajedničkog planiranja mjera i postupaka u zaštiti od požara, pružanja materijalno-tehničke pomoći, izgradnji sistema za razmjenu informacija, stvaranju uslova za hitno reagiranje i zajedničko djelovanje, te obučavanje, osposobljavanje i uvježbavanje organizovanih snaga prema međunarodnim standardima.

Sporazumom o saradnji u ostvarivanju zadataka civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH”, broj:36/01) koji je sklopljen između Federalne uprave civilne zaštite i Republičke uprave

civilne zaštite Republike Srpske uređen je način postupanja i ostvarivanja mogućnosti zajedničkog djelovanja na poslovima zaštite i spašavanja.

I pored do sada ostvarene saradnje potrebno je raditi na uspostavljanju intenzivnijih odnosa sa svim subjektima u okruženju radi stalne razmjene iskustava i ukazivanje na najbolja praktična iskustva, razne vidove edukacija, predavanja i treninga, razvijanje regionalnih programa i sl. Posebnu pažnju treba posvetiti saradnji općina HNK sa susjednim općinama iz drugih kantona F BiH, susjednim općinama u RS i susjednim kantonima iz Republike Hrvatske.

8. Opis i ocjena stanja

Opća ocjena je da stanje u oblasti zaštite od požara na području HNK nije na zadovoljavajućem nivou. S obzirom na osjetljivost privrednih subjekata na požare, stepen ugroženosti šumskih i poljoprivrednih površina od požara, stanje u vatrogasnim jedinicama i dostignuti stepen organizovanosti, može se reći da je ostvaren nizak nivo protupožarne zaštite.

Najvažniji uočeni problemi u oblasti zaštite od požara i vatrogastva:

- Na području HNK djeluju šest profesionalnih vatrogasnih jedinica (općine Neum, Čapljina, Čitluk, Jablanica, Konjic i Grad Mostar), dok su dobrovoljna vatrogasna društva u općinama Ravno, Stolac i Prozor – Rama. Osim navedenih, dobrovoljna vatrogasna društva organizovana su i na području općina Konjic (jedno DVD), Jablanica (DVD Jablanica i DVD Blidinje), Mostar (DVD Rujište, DVD Mostar, VD Mostar, DVD Goranci, DVD Buna, DVD Blagaj, DVD Blagaj II i DVD Polog), Čitluk (jedno DVD), Neum (jedno DVD) i Ravno (jedno DVD).
- U većini slučajeva, vatrogasne jedinice ne zadovoljavaju po pitanju potrebnog broja vatrogasaca i uslova propisanih Pravilnikom o minimumu tehničke opreme i sredstava i roku korištenja te opreme i sredstava za profesionalne i druge vatrogasne jedinice („Službene novine F BiH”, broj: 104/12).
- Starosna struktura vatrogasaca je nepovoljna (prosjeak starosti je oko 50 godina), a postojeća oprema vatrogasnih jedinica, u dosta slučajeva nabavljena je jako davno i ispunjava samo minimalne kriterije, te je daleko od evropskih standarda.
- Vatrogasne jedinice u pravnim licima su uglavnom zadovoljavajuće opremljene, te su u mogućnosti obavljati vatrogasnu djelatnost u potpunosti.
- Pravna lica na području HNK većinom ne provode u potpunosti propisane mjere zaštite od požara u skladu sa Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu te podzakonskim aktima, posebno u dijelu instaliranja, održavanja i ispitivanja stabilnih sistema za dojavu i gašenje požara, uređaja i instalacija u „Ex” izvedbi, gromobranskih i električnih instalacija.
- Hidrantska mreža za gašenje požara u većini naselja na području HNK nije na zadovoljavajućem nivou u pogledu broja nadzemnih hidranata, pritiska i količine vode u mreži. U mnogim naseljima vanjska hidrantska mreža uopće nije izvedena.
- Hidrantska mreža nije u potpunosti u skladu sa važećim propisima, a pravna lica koje se bave djelatnošću vodosnabdjevanja u većini slučajeva nisu napravile registar hidrantske mreže s ucrtanim položajima hidranata tako da isti nemaju ni vatrogasne jedinice.
- U više poslovnih i javnih objekata nije postavljen propisani broj aparata za početno gašenje požara, a u pojedinim objektima s izvedenom hidrantskom mrežom nedostaje oprema u zidnim ormarićima unutarne hidrantske mreže.
- Zaštita od požara u šumama, na šumskom i poljoprivrednom zemljištu nije u potpunosti organizovana niti se provodi u skladu sa propisima.
- Operativni centar civilne zaštite nije oformljen samo u općini Ravno. Većina operativnih centara radi 8 sati, dok općinski centar civilne zaštite Čapljina i Kantonalni operativni centar rade 24/7/365.

- Većina odlagališta otpada nisu uređena u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima kojima se definiše problematika zbrinjavanja otpada. Nelegalna odlagališta („divlje deponije”) najčešće nisu sanirana, pa i dalje predstavljaju moguće izvore požara.
- Sudionici u provedbi zaštite od požara ne provode kontinuirano upozoravanje javnosti na postojeće opasnosti od nastajanja požara i opasnosti za nastajanje velike materijalne štete uslijed požara.
- Stanovništvo većinom nije sistemski educirano za provedbu preventivnih mjera zaštite od požara, gašenje požara i spašavanje ljudi i imovine ugroženih požarom. U proteklom razdoblju posvećena je pažnja u obrazovanju djece školskog uzrasta iz oblasti zaštite od požara.

E - PREVENTIVNE MJERE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA KOJE ĆE SE PROVODITI

1. Uvod

Ukazujući na potrebu utvrđivanja planskih preventivnih mjera zaštite i spašavanja polazi se od činjenice da preventivne mjere za zaštitu i spašavanje moraju imati centralno mjesto i prednost nad svim drugim oblicima organizovane i planirane zaštite od prirodnih i drugih nesreća, kao i od činjenice da građani Kantona moraju biti pravovremeno i pravilno informisani o svim opasnostima i rizicima i o mogućnostima zaštite, kao i o nužnosti njihovog učestvovanja u odlučivanju o načinu ostvarivanja zaštite od prirodnih i drugih nesreća.

Podaci o opasnostima i rizicima, planovima, mjerama i aktivnostima na zaštiti i spašavanju su javni, pa nosioci planiranja moraju upoznati stanovništvo sa opasnostima i rizicima, načinom zaštite i sa planovima zaštite i spašavanja kao i sa pravilima ponašanja u slučaju prirodne i druge nesreće kao dio prevencije za smanjenje rizika.

1.1. Opće indikacije prevencije

Prema indikacijama u Politici razvoja, prevencija obuhvaća planiranje mjera koje su kao redovne planske aktivnosti usmjerene na umanjene mogućnosti nastanka prirodne i druge nesreće i njenih posljedica, a ako se nesreća ipak desi, determinira se kao skup mjera koje će umanjiti štetne učinke po ljude i materijalna dobra.

Vrlo važan segment mjera prevencije je faza smanjenja rizika koji prethodi prirodnoj ili drugoj nesreći, odnosno vrijeme prije nastanka prirodne ili druge nesreće. Prije nastanka prirodne ili druge nesreće potrebno je provođenje određenih mjera zaštite i spašavanja kojima se može utjecati na sprječavanje nastanka prirodne i druge nesreće, odnosno kojima se može uticati na smanjenje djelovanja prirodne ili druge nesreće za što su posebno odgovorni organi vlasti i pravna lica.

Važno je podvući obavezu svih nosioca planiranja da u planirane preventivne mjere zaštite i spašavanja ugrade strateške pravce sa akcionim planovima u kojima su sadržani konkretni programi, projekti i inicijative za provođenje tih mjera, s utvrđenim nosiocima, saradnicima, rokovima i izvorima finansiranja. To znači da se moraju izabrati ostvarivi ciljevi za predviđeno vrijeme realizacije Programa razvoja, odnosno isti moraju biti u potpunosti realni.

1.2. Prevencija kroz mjere i aktivnosti

Na osnovu Zaključaka iz Procjene ugroženosti i Politike razvoja prioritetno se nameću određene preventivne mjere i aktivnosti zaštite i spašavanja od ključnih opasnosti, koje definišemo kao programske prioritete kroz strateške pravce sa akcijskim planovima u ovim ili budućim programima razvoja.

1.2.1. Potres

Procjenom ugroženosti već su utvrđene moguće posljedice po ljude i materijalna dobra u slučaju zemljotresa na teritoriji Kantona. Na osnovu Procjene ugroženosti može se zaključiti da postojeća struktura stambenog fonda i koncentracija građevina na određenim područjima, bespravna gradnja i klizišta, ne pružaju mogućnost primjene efikasne zaštite od zemljotresa, osim građevina građenih savremenim otpornim konstruktivnim sistemima u većim gradovima. U cilju preventivne zaštite ljudi i materijalnih dobara od ove prirodne nesreće, potrebno je poduzeti sljedeće mjere i aktivnosti:

Mjere:

- Da bi se posljedice po ljude i materijalna dobra od pojave potresa umanjile, potrebno je poduzimati preventivne mjere koje će se provoditi kroz prostorne i urbanističke planove Kantona i općina/grada. Pored toga potrebno je primjenjivati odgovarajuće zakone i provedbene propise o načinu gradnje stambenih, poslovnih, industrijskih, infrastrukturnih objekata (cesta, željeznica, vodovodne i kanalizacijske mreže i sl.).
- Striktno primjenjivati odgovarajuće zakone i provedbene propise o načinu gradnje stambenih, poslovnih, industrijskih i infrastrukturnih objekata.
- Uzimajući u obzir konkretne seizmičke uslove područja, lokacije na kojima se grade objekti, i primjenom osnovnih principa potresnog inženjerstva u projektovanju, u velikoj se mjeri može direktno uticati na smanjenje posljedica od potresa. Na osnovu postojećeg stanja može se zaključiti, da postojeća struktura stambenog fonda i koncentracija zgrada na određenim područjima ne pruža mogućnost primjene efikasne zaštite od potresa, osim zgrada građenih savremenim otpornim konstruktivnim sistemima u većim općinama/gradu: Mostar, Konjic, Čapljina, Neum, Čitluk i Jablanica.

Aktivnosti:

- Izraditi karte (epicentara zemljotresa, seizmičkog rizika, maksimalnih intenziteta), seizmičkih, seizmo-tektonskih i drugih, potrebnih za prostorno planiranje i seizmičko projektovanje i građenje
- Započeti proces naučnog pristupa sagledavanju ugroženosti na mikrolokalitetima, posebno urbanih sredina sa starim objektima ili objekata koji su građeni starom tehnologijom, a istovremeno ugroženih bespravnom gradnjom i klizištima.
- S obzirom na visoku seizmičnost područja Kantona u okviru teritorija Bosne i Hercegovine, te nedovoljan postojeći broj seizmoloških postaja i zastarjelost seizmoloških instrumenata, potrebno je izvršiti modernizaciju i osuvremenjivanje mreže seizmoloških stanica, kako bi se obavljalo sistemsko registrovanje, prikupljanje, analiziranje i proučavanje seizmičkih i seizmo-tektonskih pojava (prirodni i inducirani potresi, eksplozije i gorski udari), izučavanje seizmičnosti, seizmičke aktivnosti i učestalosti potresa, kao i definisanje seizmičkih efekata djelovanja lokalnih i udaljenih potresa na izučavani prostor i prognoziranje njihovoga utjecaja na zemljište, vode, vodotoke i objekte.

1.2.2. Odroni i klizanje tla

Pojave procesa klizanja i klizišta su u velikoj mjeri predodređeni morfološkim svojstvima i složenom geološkom građom terena, klimatskim karakteristikama, ali i u značajnoj mjeri u novije vrijeme antropogenim uticajima. Antropogeni činilac ima veliki uticaj na promjene stabilnosti terena, zbog velikih migracija stanovništva i bespravne izgradnje objekata ne poštujući postojeće planske dokumente. Procijenjeno je da su glavni uzrok aktiviranja klizišta i drugih pojava nestabilnosti, padavine - kiša i naglo topljenje snijega (50%), dok je direktan uticaj antropogenog čimbenika oko 25%. Ukoliko se masovna sječa šuma sa uticajem od 15% uzme u obzir, procijenjeni uticaj antropogenog činioca je čak 40%.

Na osnovu navedenog, predlažu se sljedeće preventivne mjere:

- Izraditi jedinstvenu bazu podataka.
- Izraditi katastar klizišta i odrona, sa stepenom rizika i hazarda na ljudske živote i materijalna dobra za svaku općinu i grad u Kantonu, u kojoj je procijenjen visok do srednji rizik od klizišta i odrona.
- Ustanoviti evidenciju klizišta koja se ne mogu ili ne isplate sanirati, a ranije izgrađeni objekti su u fazi totalne štete, radi iznalaženja novih lokacija za gradnju objekata.
- Uspostaviti monitoring stručnih timova nad klizištima, radi njihove procjene stepena rizika i hazarda.
- Pružiti kontinuirano nužnu materijalnu pomoć stanovništvu ugroženom od posljedica klizišta i poplava.
- Poboljšati postojeću zakonsku regulativu, donijeti nužne nove zakonske okvire koji će spriječiti stepen i dinamiku uzroka koji dovode do procesa klizanja i odrona.

1.2.3. Visoki snijeg i snježni nanosi

Procjenom ugroženosti od visokog snijega i snježnih nanosa nametnula se potreba poduzimanja organiziranih i efikasnih mjera zaštite i spašavanja u uslovima nastanka snježnih neprilika kao što su zametenost i neprohodnost cestovnih pravaca, izoliranost ruralnih sredina, nedostatak energenata u urbanim sredinama, paraliziranje gradskog saobraćaja i snabdijevanje stanovništva životnim namirnicama u takvim uslovima.

Snježni pokrivač ima veliki značaj za saobraćaj (lokalni, regionalni i magistralni putevi) jer ne samo da ga otežava, nego ga u potpunosti i onemogućava. Visoki snježni pokrivač stvara ozbiljne probleme u odvijanju saobraćaja u gradovima, prigradskim i seoskim naseljima, te ugrožava normalno odvijanje života i rada u navedenim područjima što se ogleda u otežanom snabdijevanju stanovništva životnim namirnicama, otežanom pristupu školskim, zdravstvenim, poslovnim, privrednim i raznim javnim objektima. U takvim situacijama često dolazi do oštećenja na električnim, PTT, vodovodnim i drugim infrastrukturnim objektima, što dovodi do čestih prekida u snabdijevanju stanovništva električnom energijom, vodom kao i do prekida PTT veza.

U cilju preventivne zaštite ljudi i materijalnih dobara od ove prirodne nesreće, potrebno je poduzeti sljedeće mjere i aktivnosti:

- Osposobiti i tehnički opremiti odgovarajuća udruženja građana (planinarska društva, gorska služba spašavanja, speleolozi i drugi.).
- S ciljem poduzimanja organizovanih i efikasnih mjera zaštite i spašavanja važne aktivnosti u ovom području su nadgledanje i proučavanje rizika od snježnih nanosa i lavina, što podrazumijeva obilazak i opservaciju, a potom obavješćivanje javnosti.
- Plansko osiguravanje robnih rezervi za ovakve namjene.

1.2.4. Poplave i spašavanje na vodi i pod vodom

Područje Kantona je ugroženo od poplava manjeg ili većeg intenziteta, većih ili manjih vodotoka. Uz ovu pojavu uglavnom se uvijek izražava potreba evakuacije stanovništva i provođenje mjere spašavanja na vodi i pod vodom.

Poplave su isključivo posljedica neusklađenosti kapaciteta riječnih korita i ukupne količine vode koju treba propustiti na određenom prostoru.

Poplave rezultiraju velikim materijalnim štetama: poplavljena naselja, ceste, uništeni mostovi i visoki rizici po ljudske živote.

Rješavanje problema zaštite od poplava zasniva se na osiguranju podataka o izgrađenim objektima za zaštitu od poplava i njihovom stanju, ocijenjenom stepenu ugroženosti riječnih dolina poplavama, te procjeni potencijalnih šteta, kao i stepenu ugroženosti ljudskih života, tehničke alternative i ocjeni opravdanosti ulaganja u objekte zaštite od poplava na pojedinim područjima u dolinama rijeka i kraškim poljima.

U cilju preventivne zaštite ljudi i materijalnih dobara od ove prirodne nesreće, potrebno je poduzeti sljedeće mjere i aktivnosti:

Mjere:

- Osigurati sredstva (finansijska i materijalna) i provođenje redovnog održavanja izgrađenih objekata za zaštitu od poplava, te jasno utvrditi stepen zaštite koji oni osiguravaju.
- Administrativnim mjerama osigurati poštivanje propisanog upravljanja i korištenja objekata i prostora u cjelini, a koji imaju uticaj na nastanak poplava, a pritom posebno voditi računa o stanju u širem slivnom području.

Aktivnosti:

- Istraživačkim aktivnostima izraditi projekte zaštite od poplava na vodotocima koji su u ingerenciji Kantona, te inicirati slične projekte u gradu i općinama radi uređenja glavnih tokova pritoka velikih rijeka s ciljem jedinstvene zaštite od poplava,
- Stalnim i rigoroznim kontrolama provjeravati stanje, upravljanje i korištenje vode i vodoprivrednih objekata,
- U Kantonu i općinama/gradu osigurati uslove za poduzimanje mjera, kroz donošenje preventivnih i operativnih planova obrane od poplava, u skladu sa odgovarajućim propisima kojima se uređuje ova oblast.

1.2.5. Suša

Nedostatak vode za podmirenje normalnih potreba (za život i razvoj, za obavljanje djelatnosti, i sl.), u pravilu, podrazumijeva nastanak suše. Nasuprot drugih prirodnih katastrofa, suša se

pojavljuje polagano, traje dugo i zahvata velika područja, iako njenu prostornu raspodjelu nije moguće tačno unaprijed locirati.

Duže razdoblje bez dovoljnih količina padavina za normalan razvoj i sazrijevanje poljoprivrednih kultura, čija posljedica negativno utiče na visinu prinosa i kvaliteta proizvoda s bitnim odstupanjem od trogodišnjeg prosjeka, smatra se sušom.

Pojava suše češća je na području ovog Kantona i to više u središnjem i južnom dijelu u ljetnim mjesecima.

U cilju preventivne zaštite ljudi i materijalnih dobara od ove prirodne nesreće, potrebno je poduzimati sljedeće mjere i aktivnosti:

- Uspostaviti jedinstven registar postojećih i novih izvorišta i objekata za vodu snabdijevanje na području Kantona.
- Dodatno opremiti i osposobiti laboratorije za ispitivanje higijenske ispravnosti vode.
- Zahvaćanjem dodatnih količina voda iz raspoloživih ili pripremljenih novih izvorišta poboljšati snabdjevenost stanovništva kroz već obuhvaćene javne vodovode i njihovo proširivanje na veći broj naselja u kojima je došlo do smanjenja dotoka u spremnike.
- Planirati i osigurati cisterne i druga sredstva za transport vode radi snabdijevanja najugroženijih kategorija stanovništva.

1.2.6. Masovne pojave ljudskih, životinjskih i biljnih bolesti

1.2.6.1. Epidemije

Epidemija zarazne bolesti je pojava zarazne bolesti, koja po vremenu i mjestu nastanka i broju pogođenih lica, premašuje uobičajeno stanje, te zahtjeva hitnu akciju. Prema epidemiološkim procjenama za vrijeme trajanja prirodnih ili drugih nesreća epidemije zaraznih bolesti ljudi javljaju se deset puta češće nego u normalnim okolnostima.

U slučaju većih epidemija kao i u slučaju prirodnih i drugih nesreća koje mogu dovesti do epidemije, ovlašteni gradski/općinski organi moraju mobilizirati zdravstvene djelatnike, ali i druge građane, osigurati odgovarajuće zalihe potrebnih lijekova, vakcina i antiviralnih lijekova, sanitetskog materijala, sredstava za dezinfekciju, dezinsekciju i deratizaciju, kao i krvnih pripravaka, te ostalih potrebnih lijekova.

Pored mjera i aktivnosti propisanih zakonom, potrebno je poduzeti i sljedeće:

- Jačanje i održavanje kapaciteta za rano otkrivanje, procjenu, prijavljivanje i izvješćivanje događaja, brz javno-zdravstveni odgovor i koordinacija svih relevantnih zdravstvenih ustanova i poduzimanje preventivnih mjera kako bi se spriječilo širenje i smanjio teret bolesti (higijensko-sanitarne mjere, vakcinacija, terapija)
- Edukacija zdravstvenih radnika za krizne situacije (planiranje, alokacija resursa) i edukacija stanovništva o prevenciji zaraznih bolesti.
- Neophodan je detaljan Plan za zaštitu od zaraznih bolesti (planiranje resursa), mikroplanovi (kantonalni, općinski/gradski; da se u svakom trenutku zna organizacija medicinske službe (osoblje, oprema, prostorije) transport oboljelih, obučeno i odgovorno osoblje).
- Plan za krizne situacije u slučaju pojave javno-zdravstvenog problema procjena i zbrinjavanje oboljelih, (npr. izolacija, liječenje, ostale vrste podrške) dezinfekcija,

dekontaminacija, deratizacija, dezinfekcija, kontrola putnika na ulasku/izlasku, transfer, zaraženih/kontaminiranih putnika i Plan za krizno komuniciranje. Edukacija stanovništva o prevenciji zaraznih bolesti.

1.2.6.2. Epizootije

Epizootije predstavljaju bolesti životinja koje, s obzirom na učestalost u Kantonu izravno ugrožavaju živote ljudi. U cilju preventivne zaštite ljudi i materijalnih dobara od ove prirodne nesreće, potrebno je poduzeti sljedeće mjere i aktivnosti:

Pored općih mjera potrebno, kao dio preventivnih mjera, pažnju usmjeriti na:

- rano otkrivanje i sprečavanje pojava širenja zaraznih oboljenja životinja,
- opremanje odgovarajućih veterinarskih laboratorija i ustanova radi ispitivanja uzročnika zaraznih bolesti,
- dezinfekcija, dezinfekcija i deratizacija,
- pravovremeno osiguranje zaštitnih cjepiva za životinje,
- posebne državne mjere ograničenja i zabrane uvoza i prevoza životinja i namirnica životinjskog porijekla,
- plan za krizne situacije u slučaju pojave epizootije, kontrola kretanja i plan eutanazije.

1.2.6.3. Biljne bolesti i štetočine

Prema Procjeni ugroženosti, utvrđena je stalna prisutnost jednog broja biljnih bolesti i štetočina koje se prema značaju dijele na karantenske i ekonomski vrlo štetne mogu prouzrokovati i određena oboljenja kod ljudi, jer je biljna hrana kao strateški proizvod bitan uslov za održavanje i reprodukciju ljudi. Pravovremenim uzimanjem službenih uzoraka zemljišta, biljnog materijala i metodama fitosanitarne dijagnostike analizirati i monitoringom pratiti prirodnim nepogodama pogođena područja.

Na području ovog kantona do sada su se na šumskim površinama najčešće pojavljivale sljedeće biljne štetočine: potkornjaci, strizibube, borov četnjak, gubar, imela i druge štetočine.

Na biljnim kulturama vinove loze, voćarske kulture (breskva, kajsija, trešnja, višnja, orah, šljiva, jabuka, kruška, smokva, kivi, šipak, jagoda, malina i dr.) do sada su se pojavljivale sljedeće biljne štetočine: skakavci, žilogriz, lisne uši, šarka šljive, plamenjača, pepelnica, trulež, virusna trulež korijenskog sustava i dr.

Preventivne mjere koje se poduzimaju u cilju sprječavanja biljnih zaraznih bolesti su:

- organizovanje pregleda zemljišta i bilja i pregleda prostoriya za smještaj, preradu i čuvanje bilja,
- kontrola uređaja za preradu bilja, kontrola upotrebe sredstava za zaštitu bilja,
- praćenje meteoroloških uslova koji su od značaja za prognozu pojave biljnih bolesti i štetočina.

1.2.6.4. Zaštita šuma

Zaštita šuma je izuzetno važna i ova oblast je posebno obrađena, kako u ovom tako i drugim dokumentima Programa razvoja. U njima je aktualno zdravstveno stanje šuma u Kantonu ocijenjeno lošim, a rezultat je to mnogih negativnih uticaja, objektivne i subjektivne prirode.

Subjektivni uzroci su posljedica neorganiziranosti države, odsustvo jedinstvenog koncepta gospodarenja šumama, jačanje uticaja lokalne vlasti pri korištenju ovog prirodnog resursa, nekontrolirana sječa (krađa) drveta i drugo.

U cilju preventivne zaštite ljudi i materijalnih dobara od ove prirodne nesreće, potrebno je poduzeti sljedeće mjere i aktivnosti:

- Obnova naučno-istraživačkog rada u šumarstvu, posebno sa projektima za zaštitu šuma sa aspekta pošumljavanja goleti i rekonstrukcije degradiranih šuma, smanjenja devastiranosti šuma koje dovode do erozija tla i pojava klizišta, potreba izgradnje protivpožarnih puteva radi zaštite šuma.
- Potrebno je utvrditi strategijske osnove razvoja šumarstva, donijeti krovni (opći) zakon o šumama koji će uvažavati međunarodne konvencije koje se tiču šuma, ali više od toga nužno je mijenjati shvaćanje o šumama i jače afirmirati njihove općekorisne funkcije.

U šumskim požarima svake godine izgori velika površina pod šumama različitih kategorija, a što je posebno izraženo u ljetnim mjesecima i sušnim razdobljima.

Najveći broj šumskih požara u proteklom razdoblju desio se u Hercegovačko-neretvanskom kantonu. Pojava šumskih požara izaziva velike ekonomske štete kao i smanjenje drvnog fonda. Nosioци poslova za zaštitu bilja i biljnih proizvoda su kantonalno Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, odnosno službe za privredu u općinama, pravna lica u oblasti poljoprivrede i šumarstva, specijalizovane naučne ustanove, poljoprivredne zadruge, individualni poljoprivredni proizvođači.

1.2.7. Rizik od mina

Procjena ugroženosti koja je proizašla iz Procjene BHMACH-a ukazuje na izuzetnu ugroženost cjelokupnog stanovništva Bosne i Hercegovine od mina i drugih NUS-a.

Kapaciteti civilne zaštite za razminiranje imaju veliku ulogu u čišćenju domova povratnika i smanjivanju rizika povratka, posebno ukoliko se namjeravaju baviti poljoprivredom ili stočarstvom.

Iz tih razloga potrebno je educirati stanovništvo o opasnosti od mina na čemu se i do sada radilo, ali nedovoljno, te provođenjem obuke za stanovništvo i djecu u školama, putem medija, kao i pomoći razvoju svijesti o opasnostima od mina.

Podaci BHMACH-a pokazuju da su kapaciteti civilne zaštite za deminiranje uglavnom radili na deminiranju područja koja su bitna za ostvarivanje povratka, a koja nisu bila u interesu komercijalnim tvrtkama.

Sada su na području Kantona, u funkciji dva TUN-tima Federalne uprave za civilnu zaštitu i to jedan tim za razminiranje sumnjivih površina i jedan tim za uništavanje pronađenih ubojnih sredstava-NUS-a.

Uvažavajući tu Procjenu, na osnovu plana redukcije sumnjive površine u Bosni i Hercegovini definirana je Strategija protuminskog djelovanja BiH 2009.-2019 godine. S tim u vezi, Vlada Federacije BiH donijela je Izlaznu strategiju o održivosti timova za deminiranje i uklanjanje NUS-a civilne zaštite od 01.01.2010. do kraja 2019. godine (V. broj: 655/09 od 27.08.2009. godine).

Bez obzira na taj dokument izdvajamo sljedeće mjere i aktivnosti kao dio prevencije u ovoj oblasti:

Mjere:

- U Bosni i Hercegovini je potrebno potpunije pravno dograditi zakonsku i stručnu problematiku deminiranja.
- Razviti sve oblike prevencije o minskim opasnostima u organima vlasti i svjesnosti kod građanstva kroz realizaciju dodatnih programa "Svjesnosti o minama".

Aktivnosti:

- Objediniti resurse za deminiranje u Bosni i Hercegovini i osigurati efikasnost svih kapaciteta, osloncem na vlastite finansijske mogućnosti i upravljanje.
- Provesti sve aktivnosti iz Strategije za protuminsko djelovanje u funkciji smanjenja rizične površine radi omogućavanja ekonomske osnove održivog povratka i stabilnog sigurnosnog okruženja.
- Osigurati održivost timova za deminiranje u civilnoj zaštiti Federacije BiH i OSBiH i nakon vremena utvrđenog Izlaznom strategijom deminiranja.

1.2.8. Požari

1.2.8.1.Mjere i aktivnosti po pitanju preventivnih mjera zaštite od požara

1. U cilju sprječavanja pojava tehničko-tehnoloških i drugih nesreća, posebno požara i eksplozija na tehničko-tehnološkim pogonima i postrojenjima u zatvorenom i na otvorenim prostorima, kao i akcidenata sa opasnim materijama, koje bi mogle ugroziti ljude i materijalna dobra, kao i objekte i prostore u neposrednoj blizini tih objekata i prostora, neophodno je da svi nosioci zaštite od požara utvrđeni Zakonom o zaštiti od požara u gradu i općinama i Kantonu:

- Donesu potrebna akta, planska i druga dokumenta iz oblasti zaštite od požara (pravilnik o zaštiti od požara, procjenu ugroženosti od požara, plan zaštite od požara, programiranje razvoja zaštite od požara i vatrogastva),
- Kod izrade investicijsko-tehničke dokumentacije u fazi projektovanja te u fazi izgradnje, dosljedno primjenjuju propise iz oblasti prostornog i planiranja i građena kojima se osigurava odgovarajuća zaštita od požara građevina i prostora,
- Organizuju, planiraju i kontinuirano dosljedno provode odgovarajuće izvedene tehničke i druge preventivne mjere zaštite od požara u građevinama i prostorima, a koje su utvrđene u navedenim aktima, planskim dokumentima, tehničkim i drugim propisima iz oblasti zaštite od požara,
- Uspostave unutrašnju kontrolu i nadzor nad provođenjem izvedenih preventivnih mjera zaštite od požara u građevinama i prostorima;
- Provode i druge mjere zaštite od požara utvrđene Zakonom o zaštiti od požara.

2.Potrebno je da državni organi i institucije, privredna društva, pravna lica, vlasnici i korisnici, šuma i šumskog zemljišta u privatnom i državnom vlasništvu, privrednih objekata i prostora na kojima su prisutne zapaljive, eksplozivne i druge opasne materije, drugih građevina i prostora različite namjene, kontinuirano organizuju, planiraju i provode odgovarajuće:

- Organizacijske, tehničko-tehnološke i druge preventivne mjere zaštite od požara, a posebno stroge zabrane unošenja ili korištenja izvora paljenja (otvorena vatra,

- električna iskra, mehanička iskra, neugašeni opušak i drugi), kojim se sprječava (isključuje) svaki kontakt zapaljivih i eksplozivnih materija sa tim izvorima paljenja,
- Unutrašnje kontrole i kontrolu nad provođenjem utvrđenih preventivnih mjera zaštite od požara,
 - Stručne obuke iz oblasti zaštite od požara, putem kojih se zaposlenici u pravnom licu/privrednom društvu, organu uprave ili drugoj instituciji, upoznaju sa fizičko-hemijskim karakteristikama zapaljivih, eksplozivnih i drugih opasnih materija, koje se koriste u određenom tehničko-tehnološkom procesu, te sa svim potrebnim preventivnim mjerama zaštite od požara koje je neophodno primjenjivati pri radu sa takvim materijama u građevinama i prostorima,
 - Obrazovne aktivnosti na povećavanju svjesnosti o razvoju lične i uzajamne zaštite od opasnosti od požara i eksplozija kod građana, u mjestima i prostorima gdje žive i rade,
 - Organizovati, planirati i kontinuirano provoditi odgovarajuće preventivne mjere zaštite šuma od požara, a posebno stroge zabrane unošenja ili korištenja izvora paljenja u šumama ili u neposrednoj blizini šuma (što se odnosi i na zaštićena područja prirode i kulturno historijska naslijeđa), kao i unutrašnju kontrolu i nadzor nad provođenjem utvrđenih mjera zaštite od požara;
 - Putem printanih, elektronskih i svih drugih medija, kontinuirano obavljati aktivnosti na obavješćavanju građana o propisanim preventivnim mjerama zaštite šuma od požara, opasnostima prilikom pojave šumskih požara i posljedicama po ljude i materijalna dobra, kao i krivičnim odredbama koje se primjenjuju za nepoštivanje propisa i počinitelje izazivanja požara;
 - Na odgovarajući način, u kontinuitetu, obavljati aktivnosti na označavanju šumskih područja odgovarajućim oznakama zabrana paljenja otvorene vatre i drugim zabranjenim radnjama u šumama i na šumskom zemljištu u funkciji zaštite šuma od požara;
 - Provoditi koordinirane aktivnosti nadležnih organa civilne zaštite i za upravljanje šumama, koje imaju za cilj osiguravanje sredstava za nabavu specijalizovanih vatrogasnih vozila za gašenje šumskih požara u PVP ili DVP na području Kantona, grada i općina, te utvrđivanje stvarnih potreba za odgovarajućim brojem profesionalnih i dobrovoljnih vatrogasaca stručno osposobljenih za gašenje šumskih požara, posebno u gradu i općinama u kojima su velike površine šuma i šumskog zemljišta koje su klasificirane u I ili II stupnja rizika / ugroženosti šuma od požara.
 - Planirati i osiguravati finansijska sredstva za nabavku potrebnih softvera i opreme za monitoring šumskih požara u Kantonu, s ciljem uvođenja najnovije tehnologije za ranu detekciju dima na otvorenom prostoru (FIRE WATCH system). Navedeni sistem omogućava svakodnevno praćenje pojave šumskih požara za potrebe brzog djelovanja u smislu zaustavljanja daljeg širenja;
 - Izgradnju protupožarnih putova i prosjeka, izgradnju kaptaža, spremnika za vodu i drugo;
 - Nadležni organi iz oblasti okoliša i turizma i zaštite kulturno-historijskog naslijeđa, potrebno je da pristupe hitnoj izradi i donošenju planova za zaštitu od požara zaštićenih područja prirode i kulturno-historijskog naslijeđa, organiziraju i provode preventivne mjere zaštite od požara na tim područjima, uspostave unutrašnju kontrolu nad provođenjem tih mjera i formiraju vlastite snage za gašenje početnih požara na tim prostorima.

1.2.8.2. Mjere i aktivnosti po pitanju organizovanja i funkcionisanja vatrogasnih snaga

- Prilikom izrade procjena ugroženosti od požara u okviru procjene ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća i planova zaštite od požara za područja grada i općina, pored ostalog, utvrditi potreban broj profesionalnih vatrogasaca u PVJ ali i DVJ i dobrovoljnih vatrogasaca na područjima općina i grada, kako bi se pored statusa profesionalnih vatrogasaca rješavao i status DVJ i dobrovoljnih vatrogasaca, u skladu sa zakonu.
- Kod popunjavanja PVP profesionalnim vatrogascima u gradu i općinama voditi računa o potrebi pomlađivanja sastava PVP u onim jedinicama u kojima je starosna struktura nepovoljna.
- Uspostaviti sistem stručnog osposobljavanja mladih ljudi za obavljanje vatrogasne djelatnosti u Federaciji BiH u skladu sa Uredbom o tehničkim uslovima koje mora zadovoljiti školska ustanova u vezi sa školovanjem vatrogasaca u srednjim školama („Službene novine Federacije BiH“, broj 78/15), osigurati njihovo zapošljavanje u profesionalnim vatrogasnim jedinicama grada i općina i pomlađivanje starosne strukture.
- Intenzivirati aktivnosti na implementaciji podzakonskih propisa utvrđenih Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu, koji se odnose na obavezu kontinuiranog stručnog obučavanja, osposobljavanja i kondicioniranja profesionalnih vatrogasaca u PVP u Kantonu.
- Provesti odgovarajuće obuke za osposobljavanje nadležnih organa grada i općina, Kantona i štabova civilne zaštite, kojima će se postići dosljedna primjena odredbi Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu i podzakonskih propisa, kojima je utvrđen mehanizam djelovanja i postupanja nadležnih organa u uslovima povećane opasnosti od velikih šumskih i drugih požara, posebno kod upućivanja zahtjeva za pomoć u gašenju požara, od nadležnih organa u okviru BiH, Federacije BiH, OSBiH ili međunarodnu pomoć (traženje međunarodne pomoći putem Federalne uprave civilne zaštite i Ministarstva sigurnosti BIH).

1.2.9. Radiološko-hemijsko-biološka zaštita (RHB)

Procjenom ugroženosti utvrđene su moguće posljedice po ljude i materijalna dobra od RHB agensa.

U cilju preventivne zaštite ljudi i materijalnih dobara od ove prirodne nesreće, potrebno je poduzeti sljedeće mjere i aktivnosti:

Mjere:

- Uspostavljanje multidisciplinarnog režima angažmana institucija iz oblasti javnog zdravstva (opremanje i utemeljenje medicinskih timova višefunkcionalnog sastava).
- Uspostavljanje baze podataka i umrežavanje svih aktera u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od RHB agensa (organa civilne zaštite, javno zdravstvo, policija, vatrogasci i drugi).
- Stručno obučavanje i osposobljavanje za izvršavanje zadataka zaštite i spašavanja u slučaju RHB nesreće. Naučna istraživanja na uklanjanju i ublažavanju prisutnih rizika kontaminiranog okoliša sa RHB agensima.

Aktivnosti:

- Izrada katastra područja ugroženog opasnim otpadom sa akcentom na poljoprivredno zemljište radi izbora što preciznijih metoda i tehnika mogućeg odgovora na RHB nesreće.
- Pristupiti provođenju Odluke o vrsti i minimalnim količinama sredstava potrebnih za provođenje lične i kolektivne zaštite građana i zaposlenika u poslovnim objektima i stambenim zgradama od prirodnih i drugih nesreća s rokovima za njihovu nabavku.
- Nastaviti s opremanjem i obučavanjem Službe za RHB zaštitu koja je formirana u Zavodu za javno zdravstvo Mostar, koja bi pokrivala čitavo područje Kantona.

1.2.10. Zaštita okoliša

Procjenom ugroženosti iz oblasti zaštite okoliša izdvojene su moguće posljedice po ljude i materijalna dobra uslijed zagađenosti vode, zraka i zemljišta na području Kantona.

U cilju preventivne zaštite ljudi i materijalnih dobara, potrebno je poduzeti sljedeće mjere i aktivnosti:

- Ažurirati odgovarajuće zakonske odnosno provedbene propise iz oblasti zaštite okoliša i druge propise koji su u neposrednom dodiru sa ovom oblasti,
- Izraditi nedostajuću strateško-plansku dokumentacije u oblasti zaštite okoliša, kao što su: Plan upravljanja otpadom, Plan zaštite okoliša, Plan zaštite prirode i Plan zaštite vazduha,
- Uspostaviti informacioni sistem upravljanja okolišem (otpad, vazduh, zemljište) kako bi se kontinuirano pratilo stanje u prostoru, odnosno okolišu,
- Uspostaviti regionalnu deponiju, sanirati i zatvoriti postojeća općinska odlagališta otpada, te riješiti problem divljih odlagališta,
- Izraditi registar zagađivača i uspostaviti kontinuirani nadzor nad opasnim otpadom,
- Problem zbrinjavanja animalnog otpada riješiti nabavkom mobilnih postrojenja za spaljivanje.

Redovnim inspeksijskim nadzorom osigurati provođenje svih mjera zaštite okoliša, utvrđenih zakonom i podzakonskim propisima.

Osigurati finansijska sredstva za provođenje preventivnih i drugih mjera zaštite okoliša.

1.2.11. Zaštita i spašavanje kulturno-historijskih dobara

U cilju efikasnog provođenja preventivnih i operativnih mjera zaštite i spašavanja kulturno-historijskih dobara u Kantonu nadležni kantonalni organi moraju prioritetno pristupiti provođenju sljedećih mjera i aktivnosti:

Mjere:

- Kroz odgovarajuće propise utvrditi mjere za sprečavanje odlaganja otpada unutar arheoloških lokaliteta, ruševina kulturnih objekata i svih drugih objekata kulturne baštine.
- Osigurati kontinuitet u educiranju konzervatorskih i restauratorskih stručnjaka sa aspekta primjene novih saznanja i tehnoloških rješenja obnove objekata kulturne baštine u svijetu za potrebe Kantona.

Aktivnosti:

- Ostvariti saradnju sa nadležnima da se prilikom izrade seizmološke karte Bosne i

Hercegovine ucrtaju i objekti kulturne baštine po zonama i istu ažurirati nakon proglašenja svakog novog objekta spomenikom kulture.

- U izradi karata poplavnih područja ucrtati sve objekte kulturne baštine (mostovi, arheološki lokaliteti, vodenice) i ažurirati ih nakon proglašenja svakog novog objekta spomenikom kulture.
- Izraditi studiju o stanju objekata kulturne baštine po kategorijama i načinima njihove zaštite u prirodnim i drugim nesrećama: porušeni, djelomično porušeni, zapušteni, obnovljeni, i istu ažurirati.

F – SMJERNICE ZA ORGANIZOVANJE SNAGA I SREDSTAVA CIVILNE ZAŠTITE, ODNOSNO SNAGA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

1. Uvod

1.1. Organizovanje snaga i sredstava za zaštitu i spašavanje

Kod organizovanja snaga civilne zaštite i planiranja njihovog opremanja potrebno je:

- Snage i sredstva za zaštitu i spašavanje organizovati u skladu s odredbama Federalnog zakona o zaštiti i spašavanju što podrazumijeva optimalan pristup kod određivanja dijela snaga i sredstava za ove namjene u okviru struktura civilne zaštite, a dijela u okviru drugih pravnih subjekata i fizičkih lica.
- Definirati potreban broj i vrstu snaga u okviru specijalizovanih jedinica i jedinica opće namjene, u sastavu struktura civilne zaštite, za zaštitu i spašavanje.
- Sačiniti godišnji i petogodišnji program opremanja snaga civilne zaštite, za zaštitu i spašavanje, neophodnim MTS-om.
- Sustavno riješiti način finansiranja snaga i sredstava pravnih subjekata i fizičkih lica, kada se oni koriste u akcijama zaštite i spašavanja.

Jedinstvena organizacija zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ostvaruje se organizovanjem i poduzimanjem slijedećih mjera i aktivnosti:

- Otkrivanje, praćenje i sprečavanje opasnosti od prirodnih i drugih nesreća.
- Osmatranje i uzbuđivanje o opasnostima i davanje uputa za zaštitu i spašavanje.
- Obučavanje i osposobljavanje za zaštitu i spašavanje.
- Organizovanje, opremanje, obučavanje i osposobljavanje struktura civilne zaštite i osposobljavanje i održavanje drugih vidova zaštite i spašavanja.
- Mobilizacija i aktiviranje snaga i sredstava za zaštitu i spašavanje.
- Otklanjanje posljedica prirodnih i drugih nesreća do osiguranja osnovnih uslova za život.
- Nadzor nad provođenjem propisa o zaštiti i spašavanju od prirodnih i drugih nesreća.
- Pružanje pomoći drugim kantonima u FBiH, Republici Srpskoj, Distriktu Brčko i drugim državama u slučaju prirodne ili druge nesreće.
- Traženje pomoći od drugih kantona u FBiH, Republike Srpske, Distrikta i drugih država, u slučaju prirodne ili druge nesreće.

Navedene mjere i aktivnosti ostvaruju se putem civilne zaštite koja predstavlja organizovani oblik zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća. Zaštitu i spašavanje provode: građani, organi vlasti, privredna društva i druga pravna lica, službe zaštite

i spašavanja, općinske službe civilne zaštite, kantonalna uprava civilne zaštite, štabovi civilne zaštite i jedinice i povjerenici civilne zaštite, u okviru svojih prava i dužnosti, a na principu saradnje, solidarnosti i uzajamnosti svih učesnika u sprječavanju, otklanjanju ili ublažavanju posljedica prirodnih ili drugih nesreća.

1.2. Organizacija civilne zaštite

Organizacija civilne zaštite obuhvaća:

- Ličnu i uzajamnu zaštitu građana
- Mjere zaštite i spašavanja
- Štabove civilne zaštite
- Povjerenike civilne zaštite
- Službe zaštite i spašavanja
- Jedinice civilne zaštite
- Komandovanje i upotrebu snaga i sredstava civilne zaštite

1.2.1. Lična i uzajamna zaštita građana

Lična i uzajamna zaštita građana predstavlja najmasovniji oblik pripremanja i organizovanja učešća građana u zaštiti i spašavanju. Ova zaštita se provodi u stambenim zgradama, javnim i drugim objektima, naseljima i pravnim licima. Lična i uzajamna zaštita obuhvaća naročito: obuku građana, mjere i postupke preventivne zaštite, prvu pomoć i samopomoć, zbrinjavanje djece i nemoćnih lica i druge hitne intervencije u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara.

1.2.2. Mjere zaštite i spašavanja

Mjere zaštite i spašavanja predstavljaju organizovane radnje i postupke preventivne i operativne prirode koje pripremaju i provode organi uprave i drugi organi vlasti i pravna lica, odnosno nosioci zaštite i spašavanja. U slučaju postojanja neposredne opasnosti od nastajanja prirodne i druge nesreće poduzimaju se slijedeće mjere i postupci:

- aktiviraju se štabovi civilne zaštite i drugi organi nadležni za komandovanje zaštitom i spašavanjem,
- prikupljaju se podaci o prijetećim opasnostima i utvrđuju razmjere tih opasnosti,
- organizuje se sistem veza potrebnih za rukovođenje, osmatranje, obavješćavanje i uzbunjivanje,
- aktiviraju se pravna lica, prema njihovoj djelatnosti, u odnosu na vrstu opasnosti,
- mobiliziraju se i aktiviraju odgovarajuće službe zaštite i spašavanja i sredstva za zaštitu i spašavanje i
- provode druge aktivnosti i mjere značajne za sprječavanje nastajanja i širenja opasnosti.

Za vrijeme trajanja prirodne i druge nesreće realizira se neposredno učešće odgovarajućih struktura civilne zaštite, službi zaštite i spašavanja i drugih pravnih subjekata u provođenju odgovarajućih mjera zaštite i spašavanja i sklanjanju ljudi i materijalnih dobara u cilju sprječavanja širenja djelovanja posljedica prirodne i druge nesreće.

U fazi ublažavanja i otklanjanja posljedica nastalih djelovanjem prirodne i druge nesreće poduzimaju se slijedeće mjere i aktivnosti: angažiranje stručnih ekipa zdravstvene, veterinarske i komunalne djelatnosti, kao i odgovarajućih jedinica civilne zaštite na asanaciji terena, stvaranje uslova za normalizaciju života i rada ljudi na ugroženom području, prikupljanje podataka i utvrđivanje obima posljedica nastalih djelovanjem prirodne i druge nesreće, organizovanje prikupljanja i raspodjela pomoći nastradalom stanovništvu, provođenje zdravstvenih, veterinarskih i higijensko-epidemioloških mjera zaštite i spašavanja i provođenje

drugih mjera kojima se ublažavaju ili otklanjaju posljedice izazvane prirodnom ili drugom nesrećom.

U zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od opasnosti i posljedica prirodnih i drugih nesreća provode se slijedeće aktivnosti i mjere zaštite i spašavanja:

- **Sklanjanje ljudi i materijalnih dobara** obuhvaća planiranje i izgradnju skloništa, drugih zaštitnih objekata, kao i zaklona pogodnih za zaštitu i sklanjanje, kao i njihovo održavanje i organizovanje korištenja za zaštitu ljudi i materijalnih dobara od vazdušnih opasnosti, raketnih, topovskih, minobacačkih i drugih napada, za zaštitu od radioloških, hemijskih i bioloških sredstava i od opasnosti od velikih tehnoloških nesreća.
- **Evakuacija** je mjera zaštite i spašavanja koja predstavlja plansko, organizovano i privremeno premještanje stanovništva i materijalnih dobara iz područja za koje se procjenjuje da mogu biti zahvaćena prirodnim i drugim nesrećama, odnosno iz područja zahvaćenih prirodnim i drugim nesrećama, na neugrožena ili manje ugrožena područja, te susjedne ili druge općine, pod uslovom da drugim mjerama zaštite i spašavanja nije moguće zaštititi ljude i materijalna dobra.
- **Zbrinjavanje ugroženih i stradalih lica** vrši se kada je ugrožena sigurnost stanovništva od prirodnih i drugih nesreća, te kada dolazi do pojave prognanika i izbjeglica u slučaju ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti. Tada se poduzimaju hitne aktivnosti i mjere za smještaj, ishranu i osiguranje drugih neophodnih uslova za normalan život ugroženih, stradalih, prognanih i izbjeglih lica. Štabovi i povjerenici civilne zaštite neposredno komanduju postupcima zbrinjavanja, privremeno, dok se stvore uslovi u kojima će dalju brigu o zbrinjavanju moći preuzeti nadležne službe za upravu općine ili dok se, odlukom Vlade HNK za to ne formiraju posebne službe.
- **Zamračivanje** naseljenih mjesta, privrednih i drugih objekata, te saobraćajnih vozila, vrši se, tokom noći, u ratu, a prema potrebi i u slučaju neposredne ratne opasnosti od vazdušnih i drugih djelovanja, u skladu sa procjenom opasnosti.
- **Radiološka, hemijska i biološka zaštita** obuhvaća mjere i postupke koji se organiziraju i provode radi sprječavanja, ublažavanja i otklanjanja posljedica od RHB djelovanja na stanovništvo, životinje, biljni svijet i materijalna dobra u ratu, kao i ublažavanje i otklanjanje posljedica tehnoloških havarija i drugih akcidenata od RHB agenasa u miru. RHB zaštita obuhvaća: RHB kontrolu, RHB zaštitu (ličnu i kolektivnu) i RHB dekontaminaciju.
- **Zaštita i spašavanje od rušenja** provodi se radi zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara iz ruševina koje mogu nastati uslijed zemljotresa, odrona, klizanja tla, bujičnih voda ili drugih prirodnih i drugih nesreća. Pri tome se provode mjere, radnje i postupci na izviđanju ruševina i pronalaženju lica zatrpanih u ruševinama, njihovo izvlačenje izvan zone rušenja i zdravstveno zbrinjavanje povrijeđenih. Ova mjera, također, obuhvaća i spašavanje ljudi i materijalnih dobara sa visokih zgrada i objekata.
- **Zaštita i spašavanje na vodi i pod vodom** obuhvaća provođenje zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara u području oko rijeka i jezera, koja mogu biti ugrožena poplavama ili kao posljedica oštećenja ili rušenja brana na hidroakumulacijama, te oštećenja nasipa i drugih vodozaštitinih objekata, kao i od opasnosti od bujičnih i podzemnih voda.
- **Zaštita i spašavanje od požara** obuhvaća pripremu i provođenje preventivnih mjera u svim sredinama, objektima, mjestima i prostorima gdje postoji mogućnost nastanka požara, zatim organizovanje i pripremanje snaga za gašenje požara, organizovanje osmatranje i uzbunjivanja o pojavama požara, gašenje i lokaliziranje požara i spašavanje ljudi i materijalnih dobara iz objekata i područja ugroženih požarom.

- **Zaštita i spašavanje od neeksplozivnih ubojnih sredstava (NUS)** obuhvaća pronalaženje, otkrivanje, obilježavanje, iskopavanje, prenošenje, utovar, prevoženje, istovar, privremeno skladištenje, deaktiviranje i uništavanje NUS-a na svim područjima na kojima se nalaze ova sredstva.
- **Prva medicinska pomoć** obuhvaća preventivnu zaštitu koju čine protuepidemijske i higijenske mjere zaštite stanovništva, operativnu zaštitu koja se sastoji u pružanju prve pomoći standardnim i priručnim sredstvima na licu mjesta, medicinske trijaže ranjenih, povrijeđenih i oboljelih lica, sanitetske evakuacije i transporta do najbliže zdravstvene ustanove radi pružanja opšte medicinske pomoći ili do odgovarajuće specijalističke zdravstvene ustanove radi potpunog zdravstvenog zbrinjavanja.
- **Zaštita i spašavanje životinja i namirnica životinjskog porijekla** obuhvata sprječavanje i lokalizaciju pojava parazitenih, zaraznih i uzgojnih bolesti, kontrolu životinja, sirovina, proizvoda i otpadaka životinjskog porijekla, kontrolu ispravnosti stočne hrane i vode, ukazivanje prve veterinarske pomoći oboljeloj i ranjenoj stoci, uklanjanje leševa životinja i drugog otpadnog materijala animalnog porijekla i zaštitu i spašavanje namirnica životinjskog porijekla od opasnosti i posljedica prirodnih i drugih nesreća.
- **Asanacija terena** se sastoji u poduzimanju sanitarno-higijenskih i sanitarnotehničkih mjera na terenu, u naseljima i stambenim i drugim objektima u cilju sprječavanja širenja zaraznih bolesti, epidemije i drugih štetnih posljedica po ljude i materijalna dobra. Ova mjera obuhvaća organizovanje i provođenje slijedećih radnji: uklanjanje, identifikacija i ukop poginulih ljudi, uklanjanje leševa uginulih životinja, dezinfekcija, dezinsekcija i deratizacija objekata i terena i uklanjanje otpadnih i štetnih tvari koje ugrožavaju zdravlje i život ljudi i okoliša.
- **Zaštita okoliša** se sastoji u sprječavanju nastanka štetnih posljedica od uništavanja i onečišćenja okoliša i u otklanjanju posljedica nastalih uslijed: tehničko-tehnoloških havarija u industriji, saobraćaju, kao i drugih nesreća i katastrofa čije posljedice mogu ugroziti okoliš, a naročito prirodne resurse, ispuštanja toksičnih i štetnih hemijskih i drugih materija u okolicu iz industrijskih i termoelektričnih postrojenja, motornih vozila i individualnih ložišta u domaćinstvima, u količinama koje uzrokuju emisije koncentracije u vodi, zraku i zemljištu iznad maksimalno dozvoljenih vrijednosti, odlaganja komunalnog, industrijsko-tehnološkog i drugog čvrstog i tečnog otpada i uslijed djelovanja vremenskih nepogoda na okoliš (snježne padavine, poplave, suša, klizišta i drugo), kao i drugih prirodnih nepogoda.
- **Zaštita bilja i biljnih proizvoda** je mjera kojom se provodi zaštita bilja i biljnih proizvoda (povrće, voće, žitarice, ljekovito, ukrasno, krmno, stočno i druge vrste bilja i zasada, šume i šumske kulture, biljne sirovine, sjeme i gotovi proizvodi od bilja koji se koriste za ishranu i liječenje) od radioaktivne, hemijske i biološke kontaminacije i svih drugih oblika onečišćenja, kao i zaraznih bolesti i štetočina koje napadaju bilje.

1.2.3.Štabovi civilne zaštite

Štabovi civilne zaštite u općinama/gradu i u Kantonu formiraju se kao operativno-stručni organ za komandovanje akcijama zaštite i spašavanja i to samo onda kada nadležni organ proglase da je nastalo stanje prirodne i druge nesreće na određenom području, odnosno kada treba preventivno djelovati prije nastanka prirodne i druge nesreće, kao i za vrijeme vježbi civilne zaštite, dok u ratu štabovi funkcionišu neprekidno.

Štab civilne zaštite može se organizovati i u organima uprave i drugim organima vlasti, te u pravnom licu, odnosno u mjesnim zajednicama. U komandovanju akcijama zaštite i spašavanja štabovi civilne zaštite obavljaju slijedeće poslove:

- Odlučuju o upotrebi snaga i sredstava civilne zaštite na zaštiti i spašavanju ugroženih i stradalih ljudi i materijalnih dobara i te snage raspoređuju na područja koja su ugrožena.
- Komanduju provođenje odgovarajućih mjera zaštite i spašavanja i određuju snage i sredstva koje će provoditi te mjere.
- Usmjeravaju, koordiniraju i rukovode akcijama zaštite i spašavanja svih učesnika angažovanih na zaštiti i spašavanju na svom području.
- Rješavaju sva pitanja koja se u toku provođenja aktivnosti na zaštiti i spašavanju pojave u vezi sa angažiranjem snaga i sredstava civilne zaštite i provođenja mjera zaštite i spašavanja i samozaštite građana.

1.2.4. Povjerenici civilne zaštite

Povjerenici civilne zaštite određuju se u naselju, dijelu naselja, stambenim zgradama, selima i zaseocima, u organima uprave i službama za upravu općine, drugim organima i ustanovama i pravnim licima u kojima se ne organizuju štabovi civilne zaštite.

Povjerenici u organima uprave i drugim organima vlasti, ustanovama i pravnim licima vrše poslove koji se odnose na organizovanje i pripremanje mjera i aktivnosti na sudjelovanju službenika i zaposlenika na provođenju lične i kolektivne zaštite i mjera zaštite i spašavanja u zgradama i objektima za koje su zaduženi.

Povjerenici u naseljima vrše poslove koji se odnose na organizovanje i poduzimanje neposrednih mjera za učešće građana u provođenju samozaštite, kao i mjera zaštite i spašavanja koje su od značaja za samozaštitu i učestvuju u svim aktivnostima civilne zaštite koje se provode u akcijama zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara za određeno područje, odnosno u objektima za koje su zaduženi.

1.2.5. Službe zaštite i spašavanja

Službe zaštite i spašavanja, po pravilu, organizuju se u udruženjima građana i pravnim licima čija je redovna djelatnost od neposrednog značaja za zaštitu i spašavanje.

Službe zaštite i spašavanja vrše poslove zaštite i spašavanja po pitanjima koja proizlaze iz osnovne djelatnosti pravnog lica. Te poslove služba ostvaruje provođenjem preventivnih i operativnih mjera zaštite i spašavanja.

Preventivne mjere zaštite i spašavanja službe zaštite i spašavanja ostvaruju provođenjem odgovarajućih mjera, postupaka i zadataka u okviru njihove redovne djelatnosti, a kojima se može uticati na sprječavanje nastanka određenih pojava i opasnosti koje mogu izazvati prirodne ili druge nesreće i čijim štetnim djelovanjem mogu biti ugroženi životi i zdravlje ljudi i materijalnih dobara.

Operativne mjere zaštite i spašavanja službe zaštite i spašavanja provode izvršavanjem odgovarajućih mjera, postupaka i zadataka iz svog djelokruga, od trenutka angažovanja na zaštiti i spašavanju do otklanjanja nastalih posljedica, odnosno do trenutka kada se ocijeni da prestaje potreba za angažovanjem tih službi.

Osnivač službe zaštite i spašavanja dužan da se stara o njihovoj kadrovskoj popuni, da osigura potrebnu opremu i tehnička sredstva za rad, da vrši obuku i osposobljavanje kadrova te službe i da osigura sve druge potrebe za vršenje poslova iz nadležnosti tih službi. Sve te poslove treba neposredno da vrši kantonalna uprava civilne zaštite, a u općini/gradu služba civilne zaštite općine/grada, ovisno od toga za čije je potrebe organizovana ta služba ili više službi.

1.2.6. Jedinice civilne zaštite

Jedinice civilne zaštite formiraju se, opremaju i osposobljavaju kao operativne snage radi neposrednog angažovanja na izvršavanju zadataka i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, kao i otklanjanja posljedica nastalih djelovanjem tih nesreća. Jedinice civilne zaštite formiraju se kao jedinice opće i specijalizovane namjene.

Jedinice opće namjene, po pravilu, formiraju se na načelima teritorijalne popune. One se mogu formirati kao timovi, odjeljenja i vodovi. U općinama/gradu i na nivou Kantona treba formirati one jedinice civilne zaštite opće i specijalizovane namjene za kojim, na osnovu saznanja i iskustava iz prakse, postoji potreba.

1.3. Rukovođenje i upotreba snaga i sredstava civilne zaštite

Štabovi civilne zaštite aktiviraju se kada nadležni organ proglasi da je na određenom području nastala prirodna ili druga nesreća, a izuzetno štabovi se mogu aktivirati i u slučaju kada prijeti neposredna opasnost od nastanka prirodne i druge nesreće a njihovo aktiviranje, u toj situaciji, vrši nadležna Uprava civilne zaštite Kantona, odnosno služba zaštite i spašavanja općine/grada, ovisno od područja koje je ugroženo. U rukovođenju akcijama zaštite i spašavanja svaki štab civilne zaštite provodi one aktivnosti za koje je ovlašten zakonom.

Angažovanje i upotrebu snaga i sredstava civilne zaštite, u akcijama zaštite i spašavanja, štabovi civilne zaštite vrše na osnovu prethodno izvršene procjene o vrsti prirodne i druge nesreće na području na kome djeluje ta nesreća i zavisno od obima i vrste mogućih posljedica po ljude i materijalna dobra na ugroženom području.

Upotreba snaga i sredstava na zadacima zaštite i spašavanja na području općine/grada, odnosno Kantona, vrši se u skladu sa planom zaštite i spašavanja općine/grada odnosno Kantona.

Angažovanje snaga i sredstava civilne zaštite traje do trenutka kada je završeno spašavanje ugroženih i stradalih ljudi i materijalnih dobara, odnosno kada se ocjeni da daljnju aktivnost na obavljanju tih poslova i zadataka mogu uspješno provoditi nadležni organi i pravna lica u okviru svoje redovne djelatnosti, o čemu odlučuje nadležni štab civilne zaštite.

1.4. Opremanje

Trenutno civilna zaštita, odnosno organizovane snage zaštite i spašavanja, službe za zaštitu i spašavanje imaju nabavljenu opremu od strane Uprave za civilnu zaštitu i vatrogastvo, opremu neophodnu da bi mogli efikasno djelovati u akcijama zaštite i spašavanja u nastalim prirodnim i drugim nesrećama. Nabava odgovarajućih MTS i opreme izvršena je iz namjenskih sredstava za zaštitu i spašavanje, koja se prikupljaju na osnovu naknade za zaštitu i spašavanje.

1.5. Načini ostvarivanja zaštite i spašavanja

Zaštita i spašavanje ostvaruje se prije svega dosljednim provođenjem Zakona o zaštiti i spašavanju i podzakonskih propisa koji proizlaze iz ovog Zakona, te zakonskih i podzakonskih propisa kojima je regulisana ova oblast. Da bi se ovo ostvarilo potrebno je u što kraćem roku:

- izvršiti međuresorno usklađivanje svih zakonskih i podzakonskih propisa u dijelu koji se odnosi na zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara,
- na svim nivoima vlasti donijeti programe razvoja koje treba međusobno uskladiti i koordinirati,
- donijeti nove ili ažurirati postojeće planove zaštite i spašavanja, najkasnije godinu dana nakon donošenja Programa razvoja,
- osigurati punu transparentnost i odgovornost u trošenju finansijskih sredstava namijenjenih za zaštitu i spašavanje.

1.6. Smjernice za organizovanje snaga i sredstava civilne zaštite, odnosno snaga zaštite i spašavanja

1.6.1. Opće smjernice

Na osnovu Zakona o zaštiti i spašavanju smjernice o organizovanju struktura civilne zaštite sadržane su u propisima kako slijedi:

- propisom Kantona utvrđene se nadležnosti kantonalnih organa vlasti u obavljanju poslova
- iz oblasti zaštite i spašavanja,
- propisom općine/grada utvrđuju se nadležnosti organa vlasti u obavljanju poslova iz oblasti
- zaštite i spašavanja,
- Federalna uprava civilne zaštite je propisala način rada i djelovanja štabova civilne zaštite,
- Federalna uprava civilne zaštite propisala je poslove i zadatke i način rada povjerenika civilne zaštite,
- Federalna uprava civilne zaštite je svojim propisom bliže utvrdila uslove za organizovanje,
- poslove i zadatke i način rada službi zaštite i spašavanja,
- Federalna uprava civilne zaštite je svojim propisom utvrdila uslove za organizovanje,
- poslove, zadatke i način rada jedinica civilne zaštite,
- propisima Federalnog ministarstva finansija utvrđen je način prikupljanja, evidentiranja i
- namjenskog trošenja posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća na osnovu
- člana 180.

Procjena ugroženosti ukazuje na potrebu da se obavezno planira organiziranje slijedećih jedinica:

- specijalizovanih jedinica civilne zaštite Kantona,
- jedinica specijalne i opće namjene u gradu i općinama sa zadacima prema članu 129. Zakona o zaštiti i spašavanju,
- službi zaštite i spašavanja prema procjenama ugroženosti i na osnovu pravilnika o službama zaštite i spašavanja i jedinicama.

1.6.2. Dodatne smjernice

Pri planiranju mjera za prevenciju, odnosno ublažavanje prirodnih i drugih nesreća, unapređenja naučno-istraživačkog rada i osposobljavanja u zaštiti od prirodnih i drugih nesreća, potrebno je pažnju usmjeriti na:

- osmatranje i praćenje, prognoziranje i predviđanje mogućih opasnosti i prirodnih i drugih nesreća,
- planiranje zajedničkih mjera prevencije,
- informacijsko-komunikacijski sistem kao podršku u upravljanju u prirodnim i drugim nesrećama,
- povećanje lične zaštite građana,
- razvoj i proizvodnju zaštitne i spasilačke opreme.

G - OSNOVI ZA IZRADU PROGRAMA OBUČAVANJA I OSPOSABLJAVANJA U ZAŠTITI I SPAŠAVANJU I ZAŠTITI OD POŽARA I VATROGASTVU

1. Uvod

Ovim dokumentom uređuju se: ciljevi i namjena, planiranje, organizovanje, izvođenje i provjeravanje stepena obučenosti i osposobljenosti za zaštitu i spašavanje i zaštitu od požara i vatrogastvu, kao i materijalno-tehničko i finansijsko osiguravanje procesa izvođenja obuke i osposobljavanja struktura zaštite i spašavanja.

Obuka i osposobljavanje za zaštitu i spašavanje i zaštitu od požara i vatrogastvu obuhvaća prezentiranje osnovnih i posebnih znanja o prirodnim i drugim nesrećama, obuka i osposobljavanje kadrova iz ministarstava i drugih državnih organa nadležnih za prevenciju i saniranje posljedica prirodnih i drugih nesreća, pripadnika jedinica civilne zaštite, pripadnika službi zaštite i spašavanja, stanovništva, nevladinih organizacija i privrednih društava: zavodi, instituti i druge strukture čija djelatnost može koristiti u zaštiti i spašavanju.

Obučavanje i osposobljavanje pripadnika struktura civilne zaštite i stanovništva izvoditi će se u skladu s Okvirnim nastavnim planom i programom kojeg treba da donose direktor Federalne uprave civilne zaštite.

Realizacija ovoga Okvirnog nastavnog plana i programa treba da se odvija u slijedećim smjernicama:

- donijeti odgovarajuće godišnje programe (općinske/gradski i kantonalni) obučavanja i osposobljavanja pripadnika struktura civilne zaštite i stanovništva za poslove zaštite i spašavanja za razinu općina/grada odnosno grada i Kantona.
- osigurati kvalitetnu i svrsishodnu obuku pripadnika jedinica civilne zaštite i stanovništva za poslove zaštite i spašavanja

Obučavanje i osposobljavanje pripadnika struktura civilne zaštite i stanovništva za poslove zaštite i spašavanja u slučaju prirodne ili druge nesreće, podrazumijeva obuku pripadnika slijedećih subjekata:

- općinske/gradske službe civilne zaštite,
- općinski/gradski štabovi civilne zaštite,
- štabovi civilne zaštite u MZ i povjerenici civilne zaštite,
- kantonalna uprava civilne zaštite,

- kantonalni štab civilne zaštite,
- jedinice civilne zaštite opće i specijalizirane namjene,
- stanovništvo.

1.2.Obuka štabova, općinskih/gradskih službi civilne zaštite i uprave civilne zaštite

Obučavanje i osposobljavanje pripadnika civilne zaštite obuhvaća zadatke i poslove koji se nalaze u nadležnosti tih struktura civilne zaštite, sa ciljem da se osposobe za efikasno izvršavanje postavljenih zadataka.

Obuka pripadnika štabova, kao operativno-stručnih organa za zaštitu i spašavanja treba da obuhvati slijedeću problematiku:

- Koordinacija i komandovanje svim akcijama zaštite i spašavanja, na području svog djelovanja, posebno za vrijeme trajanja stanja prirodne i druge nesreće.
- Način upotrebe snaga i sredstava civilne zaštite u akcijama zaštite i spašavanja.
- Provođenje akcije mobilizacije snaga i sredstava struktura civilne zaštite i drugih subjekata koji učestvuju u zaštiti i spašavanju.
- Primjena i provođenje dokumenta Plana zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća.
- Donošenje i izvršavanje naredbi u svezi sa provođenjem odgovarajućih mjera zaštite i spašavanja i načina korištenja snaga i sredstava za zaštitu i spašavanje.
- Rješavanje ostalih pitanja koja se pojave u toku provođenja akcija zaštite i spašavanja.
- Pored poznatih formi rada koje se koriste u obuci navedenih struktura predvidjeti i učešće u zajedničkim vježbama koje se organizuju na općinskoj/gradskoj i kantonalnom nivou.

Obuka štabova civilne zaštite u MZ i povjerenika civilne zaštite

Obuka navedenih struktura zaštite i spašavanja treba da obuhvati sve aktivnosti koje se odnose na organizovanje i poduzimanje neposrednih mjera na učešću građana u provođenju samozaštite kao i mjera zaštite i spašavanje koje su od značaja za samozaštitu i spašavanje.

1.4.Obuka jedinica opće i specijalizovane namjene

Obuka pripadnika jedinica civilne zaštite opće i specijalizovane namjene treba biti realizovana kroz odgovarajuće programe sticanja osnovnog teoretskog znanja sa posebnim težištem na sticanje praktičnih znanja, postupaka i radnji za poslove za koje su ove jedinice namijenjene.

Sticanje praktičnog znanja i umijeća, za zaštitu i spašavanje i rukovanje materijalno-tehničkim sredstvima i opremom, treba da se osigura kroz uvježbavanje metoda i postupaka za djelovanje u izvanrednim situacijama, za vrijeme djelovanja prirodne ili druge nesreće. Teoretski dio obuke svesti na osnovu objašnjenja i davanje informacija o temi ili predmetu u vezi koga se obuka vrši.

Posebnu pažnju treba posvetiti obuci komandanata jedinica opće i specijalizovane namjene, kroz dodatne kurseve i praktične vježbe, kao najodgovornijim licima za praktično rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja.

Treba nastojati da se praktična obuka navedenih jedinica, u najvećoj mogućoj mjeri izvodi uz korištenje materijalno-tehničkih sredstava i druge opreme koja će se koristiti u akcijama zaštite i spašavanja, a lokacija obuke treba da bude u naseljima, na području općine/grada, gdje su jedinice formirane.

1.5. Obuka službi zaštite i spašavanja

Uprava za civilnu zaštitu i vatrogastvo je poduzela odgovarajuće aktivnosti na formiranju službi zaštite i spašavanja Kantona, njihovoj popuni ljudstvom i materijalno-tehničkim sredstvima, te obučavanju i stručnom osposobljavanju s ciljem da službe budu osposobljene za vršenje zadataka za koje su formirane.

1.6. Obuka stanovništva

Stanovništvo se putem obuke mora osposobiti za uspješno vršenje svih poslova i zadataka koji spadaju u ličnu i uzajamnu zaštitu građana, koja je predviđena u članu 41. Federalnog zakona o zaštiti i spašavanju.

Ta zaštita je u funkciji lične zaštite građana, njihove porodice i njihove imovine, koju oni lično treba da provode u svojoj kući ili stanu gdje žive i gdje se nalazi njihova imovina.

Osnovni način te obuke predstavlja usmena obrada pojedinih tematskih cjelina, a određena pitanja mogu biti objašnjena i putem praktične vježbe.

Obuka stanovništva za ličnu i uzajamnu zaštitu treba da se provodi i na način i uz korištenje metoda koje će osigurati obuku što većeg broja građana (sredstva javnog informisanja, štampani i elektronski mediji i drugo), na način koji je razumljiv i prihvatljiv za najšire slojeve stanovništva.

Po potrebi treba primjenjivati i druge oblike masovnog obučavanja kroz informisanje putem štampanih letaka, uputa, prigodnih brošura i slično.

Obuka za ličnu i uzajamnu zaštitu stanovništva predstavlja najmasovniji oblik pripremanja i organizovanja učešća građana u zaštiti i spašavanju. Ova zaštita se provodi u stambenim zgradama, javnim i drugim objektima, naseljima u pravnim subjektima.

Kod ove vrste obuka treba značajnu pažnju posvetiti edukaciji najmlađih populacija, posebno školske i predškolske djece, kroz razne programe vladinih i nevladinih organizacija.

Ovaj vid edukacije optimalno je provoditi organizovanjem centara za obuku i formiranje odgovarajućih aktiva predavača.

2. Cilj i namjena

Osnovni cilj obučavanja i osposobljavanja je prenošenje znanja i osposobljavanje za kvalitetno izvršavanje zadataka zaštite i spašavanja u slučaju prirodnih i drugih nesreća, a posebno mjera prevencije u zaštiti i spašavanju i provođenju mjera zaštite i spašavanja, kao i osposobljavanja za kvalitetno izvršavanje zadataka iz nadležnosti PVJ i DVJ, ali i vatrogasne jedinice koja se

formira u pravnom licu, kao i drugih zadataka zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara (spašavanje iz ruševina, na vodi i pod vodom i drugih).

Svaki program obuke i osposobljavanja mora sadržavati ciljeve koji se zasnivaju na osnovnom i općem cilju za osiguranje efikasnog djelovanja svake strukture pojedinačno u okviru određene mjere, kao i cjelovitom sistemu zaštite i spašavanja.

3.Programiranje

Programiranje obuke i osposobljavanja vrši se u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti i spašavanju i odredbama Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu i navedenim podzakonskim propisima donesenim na osnovu ovih zakona.

Na osnovu usvojenog Programa razvoja Uprava za civilnu zaštitu i vatrogastvo priprema godišnje i operativne planove obuke i osposobljavanja svih struktura u sistemu zaštite i spašavanja.

4.Planiranje

Uprava za civilnu zaštitu i vatrogastvo donosi godišnje planove i programe izvođenja obuke i osposobljavanja po mjerama zaštite i spašavanja i oblasti zaštite od požara i vatrogastva na osnovu kojih će se pripremiti i realizovati operativni planovi obuke i vježbi, uvažavajući elemente navedene u Programu razvoja, utvrđene kao obaveza provođenja u politici razvoja, strateškim pravcima sa akcijskim planovima i zaključcima iz Procjene ugroženosti.

5.Finansiranje obučavanja i osposobljavanje za zaštitu i spašavanje

Finansijska sredstva za obučavanje i osposobljavanje za zaštitu i spašavanje osigurava Kanton, općine/grad, udruženja i druge nevladine organizacije, privredna društva i druge organizacije. Svaki od navedenih subjekata planira i osigurava sredstva za obuku onih jedinica i službi čiji su osnivači.

Kanton osigurava finansijska sredstva za realizovanje programa (uvodnog, osnovnog i dopunskog obučavanja i osposobljavanja) za sve strukture zaštite i spašavanja od značaja za Kanton, kao i obuku predavača za realizovanje planova obučavanja i osposobljavanja iz nadležnosti kantona kao i vježbe na kantonalnom nivou, iz budžeta na osnovu čl. 183. Zakona o zaštiti i spašavanju.

Općine/grad osiguravaju finansijska sredstva za obučavanje i vježbe svojih struktura zaštite i spašavanja iz budžeta i u skladu sa članom 184. Zakona o zaštiti i spašavanju.

Udruženja i druge nevladine organizacije organizovane kao službe zaštite i spašavanja svih nivoa vlasti planiraju troškove izvođenja osnovnog osposobljavanja za svoje jedinice i službe, a sredstva za uvodno i dopunsko obučavanje i osposobljavanje osigurava Kanton, na osnovu posebnih ugovora o učestvovanju ovih struktura u zaštiti od prirodnih i drugih nesreća.

Privredna društva i druge organizacije pokrivaju troškove izvođenja obuke i osposobljavanja za jedinice i službe koje su dužne formirati prema Zakonu o zaštiti i spašavanju.

6. Zaključci o obuci i osposobljavanju

Na osnovu procjene potreba za obučavanjem i osposobljavanjem za zaštitu i spašavanje, Uprava za civilnu zaštitu i vatrogastvo izradit će nastavne planove i programe obučavanja i osposobljavanja snaga civilne zaštite i drugih struktura zaštite i spašavanja i civilnog stanovništva kako slijedi:

- U skladu sa zakonskim ovlastima, nakon što Skupština Kantona usvoji Program razvoja, te u skladu sa Planom zaštite i spašavanja, pristupit će utvrđivanju, odnosno donošenju osnova nastavnih planova i programa obuke struktura civilne zaštite za period realizacije Programa razvoja;
- U cilju praktičnog obučavanja i osposobljavanja za zaštitu i spašavanje poduzeti potrebne mjere i radnje i osigurati investicije izvršnih organa vlasti i donatora za uređenje odgovarajućeg poligona za praktičnu obuku za osposobljavanje u vođenju akcija zaštite i spašavanja po različitim mjerama zaštite i spašavanja;
- Uprava za civilnu zaštitu i vatrogastvo treba promovirati aktivnosti i rezultate u zaštiti i spašavanju putem domaće mreže informativnih kuća i sistema masovnog i institucionalnog komuniciranja o oblasti cjelokupnog sistema zaštite i spašavanja kako bi se izgradila i razvila svijest stanovništva i institucija vlasti o potrebi organizovanijeg pristupanja pripremama za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara u slučaju prirodnih i drugih nesreća.

H - SMJERNICE ZA ISTRAŽIVAČKU I RAZVOJNU DJELATNOST OD ZNAČAJA ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE

1. Uvod

Ubrzani razvoj naučnih istraživanja i dostignuća, tehnoloških unapređenja i komunikoloških globalizacijskih procesa, s jedne strane i kontinuiranog porasta opasnosti po živote ljudi, materijalna i kulturna dobra s druge strane, nameću potrebu planiranja, provođenja i primjene naučnih i stručnih istraživanja u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, a posebno radi poduzimanja preventivnih mjera zaštite i spašavanja i mjera zaštite od požara.

Istraživačku i razvojnu djelatnost u oblasti zaštite i spašavanja treba organizovati u skladu sa slijedećim smjernicama:

- Organi nadležni za oblast zaštite i spašavanja trebaju osigurati organizacione, finansijske i druge uslove za kontinuirano i kvalitetno praćenje rezultata iz oblasti istraživačke i razvojne djelatnosti, koji su od značaja za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća.
- Organi nadležni za oblast zaštite i spašavanja u okviru svojih potreba, te finansijskih i drugih mogućnosti organizovati i finansirati one istraživačko-razvojne projekte iz oblasti koje su od značaja za unapređenje zaštite i spašavanja, posebno za one projekte koji doprinose unapređenju preventivnih i operativnih mjera zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća.
- Organi nadležni za oblast zaštite i spašavanja će u skladu sa svojim potrebama i mogućnostima organizovati stručne seminare i savjetovanja na kojima će predstavnici institucija iz oblasti naučno istraživačke i razvojne djelatnosti prezentirati rezultate vlastitih i svjetskih dostignuća iz oblasti koje su od značaja za zaštitu i spašavanje od

prirodnih i drugih nesreća, kako bi organi civilne zaštite, na pristupačan i cjelovit način, bili upoznati sa najnovijim dostignućima iz tih oblasti.

1.1. Pregled projekata istraživačke i razvojne djelatnosti

1.1.1. Razvoj novih sistema komunikacijsko-informacione podrške štabovima civilne zaštite koji rukovode akcijama zaštite i spašavanja

U kriznim situacijama mora hitno da se donese ispravna odluka, čiji je cilj zaustavljanje ili umanjivanje gubitaka ljudskih života i/ili materijalnih dobara, zaštita kritične infrastrukture i zbrinjavanje stradalih. U uslovima nejasnih okolnosti, u kojima nema dovoljno podataka, kada u kratkom roku počinju pristizati brojne, ponekad i kontradiktorne informacije, dosta je teško donijeti ispravnu odluku. Dakle, pored nedovoljnog uvida u ono što se trenutno događa, rukovodilac akcije zaštite i spašavanja odnosno nadležni štab civilne zaštite često nema ni dovoljno vremena za analizu situacije i traženje najboljih rješenja, ali, s druge strane, ima ogromnu odgovornost jer od njegove ispravne i pravovremene odluke, zavisi dalji tok događaja i razmjere posljedica. Upravo stoga je potrebno pristupiti razvoju novih sistema komunikacijsko-informacione podrške koji treba da olakšaju donošenje odluka onima koji rukovode akcijama zaštite i spašavanja.

1.1.2. Formiranje baze podataka o resursima zaštite i spašavanja

Jedinstvena baza podataka onoga čime raspolaže sistem zaštite i spašavanja na području Kantona, može pružiti jasnu sliku resursa kojima raspolaže zajednica, što omogućava realnije planiranje u kriznim situacijama. Potrebno je dizajnirati bazu podataka, napuniti bazu sa podacima te je redovito ažurirati, kako bi u svakom trenutku imali tačan pregled onoga čime se raspolaže, u kojem obimu je dostupno, u kojem vremenskom roku, gdje se nalazi i slično.

1.1.3. Organizovanje vazdušnog izviđanja i kontrole

Operacije izviđanja i kontrole iz vazduha mogu prikupiti snimke i podatke te obavijestiti sistem upravljanja akcijama zaštite i spašavanja u stvarnom ili u približno stvarnom vremenu. Prikupljeni podaci omogućavaju sistemu upravljanja akcijama zaštite i spašavanja da pravovremeno reaguju na opasnosti, daju informaciju za rano upozorenje i za aktiviranje snaga odgovora. Najkritičnija faza za upravljanje u katastrofama je na samom početku, nakon nastanka neželjenog događaja, kada podaci i informacije o događaju nisu dostupni u dovoljnoj količini, kvaliteti i u potrebnom vremenu. Mogući primjeri katastrofalnih događaja su: veliki i dugotrajni požari vegetacije na nepristupačnim terenima i u minskim poljima, poplave katastrofalnih razmjera, veliki hemijski akcidenti, pad aviona u teško pristupačnom terenu, zemljotresi, posljedice eventualnih terorističkih akcija itd. Ovo se može postići izradom i realizacijom odgovarajućeg projekta „Vazdušno izviđanje i kontrola”, koja bi omogućila da se postojeći materijalni i stručni resursi stave u funkciju sistema zaštite i spašavanja. Realizacijom ovog projekta osigurat će se sistem zaštite i spašavanja raspolaganje pravovremenim i kvalitetnim informacijama o situaciji na ugroženom području.

2. Projekti istraživačke i razvojne djelatnosti zaštite i spašavanja i zaštite od požara i vatrogastva

Strateški pravci razvoja zaštite i spašavanja i zaštite od požara i vatrogastva, odnosno nazivi projekata istraživačke i razvojne djelatnosti u ovom programu razvoja proizašli su iz općih

zaključaka Procjene ugroženosti. Ovi zaključci bi trebali značajno doprinijeti razvoju sistema zaštite i spašavanja u planskom periodu i bili bi osnov za dalja programiranja razvoja. Nazivi projekata mogu doživjeti prilagođavanje naučnoj i drugoj formulaciji, ali one u suštini moraju pokrivati utvrđene oblasti koje su od šireg značaja za razvoj zaštite i spašavanja i zaštite od požara i vatrogastva.

Projekti istraživanja predstavljaju prioritet za vremenski period od sedam godina, u skladu sa programom razvoja.

Navedeni strateški pravci trebali bi znatno doprinijeti razvoju sistema zaštite od požara i vatrogastva u planskom periodu i bili bi osnov za dalja programiranja razvoja zaštite od požara i vatrogastva.

Prijedlozi navedenih programa, odnosno projektnih tema moraju dobiti i svoju materijalnu podlogu (očekivane troškove i izvore finansiranja), pojedinačnu verifikaciju nosioca aktivnosti, nazive aktivnosti i očekivane ciljeve tih aktivnosti, rokove za realizaciju aktivnosti, odgovorne za implementaciju i ciljne grupe - korisnike, kroz akcijske planove njihove provedbe koji su dati u ovom programu razvoja.

Uvažavajući i potrebe za dodatnim istraživanjima iz oblasti zaštite i spašavanja, ove smjernice treba smatrati samo kao okvir koji se može i dopuniti ili djelimice promijeniti, ali pod uslovom da se za takve programe i projekte utvrde izvori za finansiranje, te sredstva i načini za provođenje dobivenih stručnih rješenja.

I - STRATEŠKI PRAVCI RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA ZAŠTITE OD POŽARA I VATROGASTVA SA AKCIJSKIM PLANOVIMA NJIHOVE REALIZACIJE

Strateški pravci razvoja zaštite i spašavanja i zaštite od požara i vatrogastva i njihovi akcioni planovi realizacije, osnov su ostvarivanja vizije razvoja sistema zaštite i spašavanja u Kantonu za period od sedam godina.

Strateški pravci razvoja ustanovljeni su na viziji i ciljevima Programa razvoja, s tim da su obrađeni kroz utvrđene dvije faze sa četiri međusobno povezana područja razvoja.

1. Uopšte o strateškim pravcima

Program razvoja izražen kroz utvrđene strateške pravce i akcione planove izraz je nastojanja da se rastuća svijest o potrebi razvoja zaštite i spašavanja i zaštite od požara i vatrogastva u Kantonu pretvori u jasan, cjelovit i dugoročan koncept.

Tri su strateška cilja posebno važna i dugoročno će imati veliki uticaj na zaštitu i spašavanje i zaštitu od požara i vatrogastva u Kantonu:

Strateški cilj 1.: Izgradnja i jačanje sistema zaštite i spašavanja

Strateški cilj 2.: Razvoj kapaciteta za upravljanje rizicima od katastrofa.

Strateški cilj 3.: Jačanje zaštite od požara i vatrogastva kao dijela jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja.

Program razvoja potencira uslovljenost održivog razvoja usklađivanjem ciljeva zaštite i spašavanja sa dugoročnim državnim socijalno-sigurnosnim i ekonomskim interesima i obrnuto, ostvarenje privrednog i socijalno-sigurnosnog napretka, ali uz dugoročno očuvanje života i zdravlja ljudi, materijalnih dobara i okoliša.

Program razvoja nudi razumijevanje načina ostvarenja opredjeljenja definisanih u Politici razvoja u kojoj je za svaki strateški cilj jedinstveno utvrđeno sljedeće:

- osvrt na sadašnje stanje;
- razvojna vizija kroz četiri područja djelovanja (prevencija sa ublažavanjem, pripravnost/spremnost, odgovor i oporavak);
- osnovni strateški pravci za ostvarenje vizije (provedba);
- akcioni plan kroz specifikaciju konkretnih akcija koje treba poduzeti prema strateškim pravcima.

Osvrt na sadašnje stanje zaštite i spašavanja i zaštite od požara i vatrogastva u Kantonu sadržajno je obrađeno u Procjeni ugroženosti, tako da se u strateškim pravcima ukratko ukazuje na razloge izbora strateškog pravca razvoja u određenoj oblasti u odnosu na one koje nisu prioritet ili čiji je stupanj razvoja zadovoljavajući.

Provođenje strateškog pravca definiše programe, projekte ili inicijative za koje se smatra da su u tolikoj mjeri važni za razvoj sistema zaštite i spašavanja i zaštite od požara i vatrogastva, uz izradu ili korištenje stručnih i naučnih radova u toj oblasti sa prijedlozima direktne finansijske podrške nadležnih organa vlasti.

2.Akcioni planovi

Akcioni plan se zasniva na strateškim pravcima datim u područjima razvoja pa je zbog toga dat kao posebno poglavlje. Akcioni plan svakog strateškog pravca razvoja sistema zaštite i spašavanja i zaštite od požara i vatrogastva daje specifikaciju konkretnih akcija za razvoj elemenata i njihovo integrisanje u jedinstven, efikasan i funkcionalan sistem u periodu od sedam godina trajanja ovog programa razvoja.

Samo akcioni plan zasnovan na Programu razvoja kroz područja, može ponuditi odgovore na važna pitanja i to:

- kako to ostvariti,
- ko je nosilac aktivnosti,
- do kada uraditi i sa kojim očekivanim učincima (mjerljivim indikatorima izvršenja),
- čime to ostvariti.

Akcioni plan nudi platformu po kojoj će se Program razvoja provesti u praksu.

Akcioni plan okrenut je razvoju, odnosno onim razvojnim aktivnostima koje direktno potiču sveobuhvatan razvoj elemenata sistema zaštite i spašavanja i zaštite od požara i vatrogastva i njihovo integrisanje u funkcionalan i efikasan sistem zaštite i spašavanja.

U skicama projektnih zadataka određeni su nosioci aktivnosti i učesnici. Nije neophodno da samo vladine institucije, po pravilu, budu nosioci aktivnosti.

U akcijskim planovima se navode nosioci izrade, obaveze i odgovornosti realizacije strateškog pravca uz mogućnost angažovanja drugih organa, institucija i eksperata.

Akcijski plan nije ograničen na broj aktivnosti kojima će se provoditi i poticati navedeni strateški pravac. Njega treba promatrati kao plan koji sadrži aktivnosti kroz koje se razvija sistem zaštite i spašavanja u Kantonu u cijelosti i to od svih nosioca planiranja - organa vlasti, nevladinih organizacija, strukovnih udruženja, privatnog sektora i građanstva.

3. Konkretni strateški pravci sa akcionim planovima

3.1.Strateški cilj 1. Izgradnja i jačanje sistema zaštite i spašavanja

Realizacija Strateškog cilja 1. Izgradnja i jačanje sistema zaštite i spašavanja, ostvarit će se kroz realizaciju sljedećih programa i projekata:

3.1.1.Izgradnja i razvoj normativno pravnog okvira u oblasti zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara

- Unaprjeđenje normativno–pravnog okvira zaštite i spašavanja,
- Izmjene i dopune Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća,
- Izmjene i dopune Zakona o nadležnostima kantonalnih organa vlasti u oblasti zaštite i spašavanja ljudi materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća,
- Donijeti provedbene propise na osnovu navedenih zakona.

3.1.2.Izgradnja i razvoj preventive u zaštiti i spašavanju

- Izgradnja i razvoj planskih dokumenata
- Osiguranje imovine od prirodnih i drugih nesreća
- Uvođenje u školski sistem nastavnih sadržaja koji se odnose na područje upravljanja rizikom od katastrofa
- Izgradnja svijesti kod građanstva na postojanje rizika od katastrofa na svim mjestima gdje žive, borave ili rade, kao i po pitanju razumijevanja rizika i opasnosti, te provođenje obuka iz oblasti zaštite i spašavanja
- Razvoj sposobnosti iz Mehanizma civilne zaštite EU (novi Mehanizam civilne zaštite u Evropskoj uniji), u kombinaciji sa provođenjem politika prilagođavanja klimatskim promjenama i zaštite životnog okoliša, je područje prevencije i pripravnost za poplave.

3.1.3.Izgraditi sisteme ranog upozoravanja koji pružaju relevantne informacije pojedincima, zajednicama i različitim sektorima

- Uvođenje jedinstvenog evropskog broja za hitne situacije 112
- Sistem ranog upozorenja

3.1.4. Implementacija Direktive EU o poplavama 2007/60/EC procjeni i upravljanju rizicima od poplava

- Direktivom se zahtijeva od svih zemalja članica EU da izvrše procjenu rizika od poplava na svim vodnim područjima na svojoj teritoriji, izvrše mapiranje (izrade kartu/prikaz) obuhvata poplava, opasnosti i rizika imovine i ljudi na poplavnim područjima, te da poduzmu adekvatne i koordinirajuće mjere kako bi umanjili rizik od poplave.
- Regionalna saradnja u prevenciji i pripravnosti za poplave u svjetlu EU Direktive o poplavama i Okvirne direktive o vodama.
- Bilateralni sporazumi sa susjednim državama na osiguranju zajedničkog planiranja i provođenja preventivnih mjera zaštite od poplava u režimu korištenja i ispuštanja voda u toku katastrofalnih poplava.
- Izrada tehničke dokumentacije i izgradnja novih objekata za zaštitu od poplava za gradove ili naselja izložene visokom riziku od poplava.
- Uspostava i razvoj sistema (ranog) upozorenja na poplave (EWS)

3.1.5. Opremanje službi i jedinica civilne zaštite za provođenje i organizaciju zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća

- Razvoj sposobnosti i kapaciteta daljinskog prenosa slike u realnom vremenu
- Čamci sa vanbrodskim motorom (za djelovanje u poplavama) desantni čamci do 12 lica, te ronilačka oprema za spašavanje na vodi i pod vodom.
- Softveri (sa instaliranjem i obukom) za simuliranje po scenariju.
- Nabava opreme za gašenje požara iz zraka.
- Nastavak opremanja formiranih sljedećih službi: za RHB-e zaštitu, za prvu medicinsku pomoć, za veterinarske poslove, za zaštitu od požara, za spašavanje s visina, za spašavanje na vodi i pod vodom.

3.1.6. Obuka po modulima EU

- Obuke po modulima civilne zaštite EU
- Obučavanje članova Kantonalnog štaba civilne zaštite

3.2. Strateški cilj 2. Razvoj kapaciteta za upravljanje rizicima od katastrofa

Realizacija strateškog cilja 2. Razvoj kapaciteta za upravljanje rizicima od katastrofa, ostvarit će se kroz realizaciju sljedećih programa i projekata:

3.2.1. Izgradnja i razvoj kapaciteta za uspostavljanje i provedbu inspekcijskog nadzora u oblasti zaštite i spašavanja

- Stvaranje organizacijskih i ljudskih kapaciteta za provođenje inspekcijskog nadzora u oblasti zaštite i spašavanja,
- Jedinstvena, baza podataka sa podacima o opremljenosti službi za civilnu zaštitu i štabova civilne zaštite,
- Fond za katastrofe (van budžetski fond),
- Spalionice za masovno uginuće životinja – izgradnja spalionica velikog kapaciteta u saradnji sa Ministarstvom okoliša i turizma,

- Oprema i uređaji za stacionarni i mobilni monitoring vazduha, vode i zemljišta
- Pumpne stanice velikog kapaciteta za pumpanje vode iz poplavljenih prostora,
- Uređaji većeg kapaciteta za prečišćavanje vode za piće,
- Sredstva i oprema za radiološku i hemijsku detekciju za potrebe opremanja Službe za radiološku, hemijsku i biološku zaštitu Kantona,
- Opremanje i obuku službi i jedinica civilne zaštite, te razvojne i istraživačke projekte od značaja za provođenje i organizaciju zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u gradu i općini,
- Nastavak aktivnosti na stručnom obučavanju, osposobljavanju i opremanju, svih formiranih službi zaštite i spašavanja u Kantonu, gradu i općinama,

3.3.Strateški cilj 3. Jačanje zaštite od požara i vatrogastva

Realizacija strateškog cilja 3. Jačanje zaštite od požara i vatrogastva kao dijela jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja, ostvariti će se kroz realizaciju slijedećih programa i projekata:

3.3.1. Izgradnja i razvoj normativno pravnog okvira u oblasti zaštite od požara i vatrogastva (program).

Naziv projekta u okviru ovog programa:

- Unaprjeđenje zakonske regulative.

3.3.2.Izgradnja i razvoj kapaciteta za provođenje inspeksijskog nadzora

Projekti u okviru ovog programa:

- Stvaranje organizacijskih i ljudskih kapaciteta za provođenje inspeksijskog nadzora u oblasti zaštite od požara,
- Stvaranje organizacijskih i ljudskih kapaciteta za provođenje inspeksijskog nadzora u oblasti vatrogastva.

3.3.3.Izgradnja i razvoj preventivne zaštite od požara

Projekti u okviru ovog programa:

- Izgradnja i razvoj planskih dokumenata,
- Osiguranje imovine od požara,
- Uvođenje u obrazovni sistem nastavnih sadržaja koji se odnose na područje upravljanja rizikom od požara,
- Izgradnja svijesti kod građanstva na postojanje rizika od požara na svim mjestima gdje žive, borave ili rade, kao i po pitanju razumijevanja rizika i požarnih opasnosti te provođenja obuka iz oblasti zaštite od požara,
- Organizacija i način vršenja statističkih istraživanja iz oblasti zaštite od požara i vatrogastva,
- Organizacija i uspostava funkcionalnog dijela informacijskog sistema za zaštitu od požara i vatrogastvo u okviru operativnih centara civilne zaštite Kantona, grada i općina.

3.3.4.Oblast vatrogastva

Programi i projekti u oblasti vatrogastva

3.3.4.1. Izgradnja postojećih i razvoj novih kapaciteta/resursa za suprotstavljanje /borbu protiv požara

Projekti u okviru ovog programa:

- Materijalno - tehničko opremanje vatrogasnih jedinica,
- Razvoj snaga za pomoć u gašenju požara iz vazduha;
- Unaprjeđenje saradnje civilnih i vojnih struktura u akcijama gašenja požara otvorenih prostora,
- Razvoj stručnog osposobljavanje (specijalističke obuke) pripadnika vatrogasnih i drugih službi i jedinica formiranih u gradu i općinama, za gašenje požara ali i druge specijalnosti,
- Razvoj postojećih i izgradnja novih kapaciteta/resursa komunikacijsko - informacijske podrške štabovima civilne zaštite koji rukovode akcijama gašenja požara,
- Uspostavljanje jedinstvenog informacionog sistema u oblasti zaštite od požara i vatrogastva u okviru operativnih centara civilne zaštite grada, općina, Kantona i Federacije BiH.

3.3.4.2. Oblast zaštite šuma i šumskog zemljišta od požara

Programi i projekti u oblasti šumarstva – zaštite šuma i šumskog zemljišta od požara

1. Donošenje normativno pravnog okvira u oblasti šumarstva, po pitanju zaštite šuma od požara (program)

Naziv projekta u okviru ovog programa:

- Donošenje zakonske regulative.

2. Izgradnja i razvoj kapaciteta za uspostavljanje i provođenje inspeksijskog nadzora nad organizacijom i provođenjem preventivnih mjera za zaštitu šuma od požara (program)

Naziv projekta u okviru ovog programa:

- Stvaranje organizacijskih i ljudskih kapaciteta za provođenje inspeksijskog nadzora

3. Identifikacija, analiza i procjena rizika od požara u šumama i na šumskom zemljištu na području Kantona i predstavljanje rizika (program)

Projekti u okviru ovog programa:

- Razvrstavanje šuma u kategorije rizika prema stepenu rizika od požara i mapiranje rizika od šumskih požara na kartama
- Uspostavljanje sistema ranog upozorenja od požara na šumama i šumskom zemljištu u Kantonu.

3.3.4.3. Oblast zaštite okoliša od požara

Programi i projekti u oblasti okoliša – zaštite od požara na zaštićenim područjima prirode i kulturno-historijskog naslijeđa

1. Izgradnja i razvoj kapaciteta za uspostavljanje i provođenje inspekcijskog nadzora nad organizacijom i provođenjem preventivnih mjera za zaštitu od požara na zaštićenim područjima prirode i kulturno historijskog naslijeđa (program)

Naziv projekta u okviru ovog programa:

- Stvaranje organizacijskih i ljudskih kapaciteta za provođenje inspekcijskog nadzora

2. Identifikacija, analiza i procjena rizika od požara na zaštićenim područjima prirode i kulturno-historijskog naslijeđa i predstavljanje rizika

Projekti u okviru ovog programa:

- Razvrstavanje zaštićenih područja prirode i kulturno-historijskog naslijeđa u kategorije rizika od požara prema stepenu rizika i izrada karti rizika od požara
- Uspostavljanje sistema ranog upozorenja od požara na zaštićenim područjima prirode i kulturno-historijskog naslijeđa i predstavljanje rizika u Kantonu

4. Zaključci

- Nosioc i učesnici u izradi programa, projekata ili inicijativa iz akcijskih planova dužni su razraditi provedbene korake iz akcijskih planova u svojim redovnim godišnjim programima i planovima rada, uz konstataciju da planirani priliv iz budžeta i posebne naknade osigurava realizaciju svih strateških pravaca;
- Uprava za civilnu zaštitu i vatrogastvo i nosioci izrade istraživačkih i razvojnih programa / projekata, mjera ili inicijativa dužni su krajem tekuće godine vršiti godišnju reviziju i usaglašavanje strateških pravaca i konkretnih provedbenih koraka iz akcijskih planova sa pregledom troškova;
- Nosioc planiranja u saradnji sa Upravom za civilnu zaštitu i vatrogastvo dužni su strateške pravce koje nisu obradili u ovom Programu razvoja kroz konkretne istraživačke i razvojne programe / projekte, mjere ili inicijative naknadno donijeti, čime će oni postati dio provedbenog programa i njegovih godišnjih finansijskih planova;
- Svi nosioci planiranja dužni su obavijestiti Vladu Kantona ukoliko dođe do promjene u realizaciji strateških pravaca razvoja zbog finansijskih ili drugih razloga koji zahtijevaju izmjenu akcijskih planova u sredstvima i rokovima.

J. ZADACI I NAČIN REALIZACIJE ZADATAKA UTVRĐENIH U PROGRAMU RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA FEDERACIJE BiH

Programom razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u FBiH za period 2018.-2024.godine, određena je Politika razvoja s vizijom, ciljevima osnovnim načelima, opredjeljenjima i područjima razvoja.

U članu 173. Zakona o zaštiti i spašavanju, utvrđena je obaveza za Kanton da svoj program razvoja i plan zaštite i spašavanja uskladi s Federalnim programom razvoja i Federalnim planom zaštite i spašavanja.

Usklađivanje se odnosi samo na ona pitanja u Federalnom programu i Federalnom planu utvrđena kao obaveza kantona. Naime, u cilju izgradnje jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja na području cijele Federacije BiH, u Federalnom programu i Federalnom planu mogu se utvrditi određene obaveze za kanton.

U odnosu na te obaveze, kanton je dužan da u svom programu razvoja i svom planu zaštite i spašavanja utvrdi organizaciju, odredi mjere i aktivnosti i snage i sredstva koji su potrebni da bi se obaveze iz Federalnog programa i Federalnog plana, mogle realizirati na području kantona.

Na osnovu Politike razvoja određeni su Strateški pravci razvoja i isti su razrađeni u Akcionim planovima koji se odnose na sve oblasti koje čine sistem zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji BiH.

Kao sastavni dio Programa razvoja utvrđeni su i zadaci koji se odnose na kantonalni nivo pri čemu su naznačeni nosioci aktivnosti odnosno odgovorni za njihovo implementiranje.

U zaključcima Programa razvoja Federaciji BiH naznačeno je da „Nosioci i učesnici u izradi programa, projekata, ili inicijativa iz akcionih planova dužni su razraditi provedbene korake iz akcionih planova u svim redovnim godišnjim programima i planovima rada, uz konstataciju da planirani priliv iz budžeta i posebne naknade osigurava realizovanje svih strateških pravaca“.

U tabelama koje slijede dat je prikaz navedenih obaveza koje će biti uključene u Program razvoja ovog Kantona.

PROGRAM	PROJEKAT	NAZIV AKTIVNOSTI	CILJ AKTIVNOSTI	NOSILAC AKTIVNOSTI	ODGOVRNI ZA IMPLEMENTACIJU	IZVOR FINANSIRANJA	CILJANE GRUPE KORISNICI
1	2	3	4	5	6	7	8
Strateški cilj 1. Izgradnja i jačanje sistema zaštite i spašavanja u skladu sa preporukama i direktivama Europske unije							
Oblast zaštite i spašavanja							
1.1 Izgraditi sisteme ranog upozoravanja koji pružaju relevantne informacije pojedincima, zajednicama i različitim sektorima	1.1. Uvođenje jedinstvenog evropskog broja za hitne situacije 112	Reorganizacija i komunikacijsko uvezivanje postojećeg Operativnog centra FUCZ sa kantonalnim operativnim centrima civilne zaštite s područja FBiH	U cilju osposobljavanja Operativnog centra FBiH u skladu s direktivama EU za postojanje jedinstvenog telefonskog broja za hitne slučajeve	Federalna uprava civilne zaštite	Federalna uprava civilne zaštite, kantonalne uprave civilne zaštite, gradske/općinske službe civilne zaštite	Budžeti svih nivoa vlasti	Uveden jedinstveni evropski broj za hitne situacije-112 u BiH, što je bitan preduslov za efikasno djelovanje i pomoć građanima
	1.2. Sistem ranog upozoravanja	Podrška uspostavi sistema za rano uzbunjivanje na bazi procjene rizika i izrađenih planova	Daljnja uspostava sistema ranog upozoravanja	Federalna uprava civilne zaštite	Federalna uprava civilne zaštite, kantonalne uprave civilne zaštite, gradske/općinske službe civilne zaštite	Finansijska podrška kroz međunarodne mehanizme i projekte	Pružanje relevantnih informacija pojedincima, zajednicama i različitim sektorima
Strateški cilj 2. Razvoj kapaciteta za upravljanje rizicima od katastrofa							
2. Izgradnja i razvoj kapaciteta za upravljanje i provođenje inspekcijaskog nadzora u oblasti zaštite i spašavanja	2.1. Stvaranje organizacijskih i ljudskih kapaciteta za provođenje inspekcijaskog nadzora u oblasti zaš. i spaša.	Organizacijsko i kadrovsko jačanje inspekcijaskog nadzora iz mjerodavnosti FUCZ i županijskih uprava	Uspostavljen efikasan inspekcijaski nadzor, kojim će se osigurati efikasno organiziranje i funkcioniranje preven. zaštite od katastrofa	Federalna uprava civilne zaštite	Federalna uprava civilne zaštite, kantonalne uprave civilne zaštite,	Budžeti FBiH i kantona	Vlasnici korisnici imovine u državnom i privatnom vlasništvu, građani
	2.2. Jedinstvena baza podataka sa WEB prikazom za FBiH opremljenosti uprava i službi za civilnu zaštitu	Jedinstvena baza podataka o opremi za spašavanje	Osiguranje transparentnosti svih relevantnih podataka za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara u FBiH na jednom mjestu	Federalna uprava civilne zaštite, kantonalne uprave civilne zaštite,	Federalna uprava civilne zaštite, kantonalne uprave civilne zaštite,		
		Uspostaviti bazu podataka (statističke informacije, podaci o mapiranju rizika, rizicima od katastrofa, utjecaju i gubicima	Uspostaviti bazu podataka posljedica od rizika od katastrofa	Federalna uprava civilne zaštite, kantonalne uprave civilne zaštite,	Federalna uprava civilne zaštite, kantonalne uprave civilne zaštite,		
		Uspostava sustava moritoringa nad prirodnim i drugim opasnostima i sl. kroz uspostavu kontrolnih tačaka i stanica na teritoriji FBiH	Uspostaviti sistem moritoringa nad prirodnim i drugim opasnostima	Federalna uprava civilne zaštite, kantonalne uprave civilne zaštite,	Federalna uprava civilne zaštite, kantonalne uprave civilne zaštite,		
	2.3. Nastavak aktivnosti na stručnom obučavanju i opremanju formiranih slu. zaš. i spašavanja i jed. na svim nivoima	Opremanjem i obučavanjem unaprediti operativnu sposobnost sl. zaš. i spaš. i jedinica	U cilju osiguravanja uslova za efikasno djelovanje na zaš. i spaš. ljudi i materi. dobara u slučaju pojave katastrofa	FUCZ, kantonalne uprave civilne zaštite, gradske/općinske službe civilne zaštite	FUCZ, kantonalne uprave civilne zaštite, gradske/općinske službe civilne zaštite	Namjenska sredstva u skladu sa Zakonom	

PROGRAM	PROJEKAT	NAZIV AKTIVNOSTI	CILJ AKTIVNOSTI	NOSILAC AKTIVNOSTI	ODGOVRNI ZA IMPLEMENTACIJU	IZVOR FINANSIRANJA	CILJANE GRUPE KORISNICI
1	2	3	4	5	6	7	8
Strateški cilj 3. Jačanje zaštite od požara i vatrogastva kao dijela jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja							
Oblast preventivne zaštite od požara							
1.Izgradnja i razvoj normativno pravnog okvira u oblasti zaštite od požara i vatrogastva	1.1.Unapređenje zakonske regulative	Donošenje izmjena i dopuna Zakona o zaštiti od požara i vatrogastva	Usklađivanje s propisima i smjernicama EU, međunarodnim i drugim standardima iz ove oblasti, posebno po pitanjima izrade planskih dokumenata, upravljanje rizikom, razvoj kapaciteta za suprostavljavanje /borbu protiv požara , osiguranje dodatnog izvora finansiranja za opremanje i obučavanje vatrogasnih jedinica, kaznene mjere i drugo	Radna skupina koju na prijedlog FUCZ imenuje Vlada FBiH	FUCZ i federalni organi uprave, kantonalne uprave civilne zaštite i kantonalni organi uprave, službe civilne zaštite općina/grada i općinske/gradske službe za upravu	Budžet FBiH	Nosioci zaštite od požara na području FBiH tj. svi subjekti koji su obavezni organizovati i i provoditi zaš. od požara u svojim objektima i prostorima (pravna lica, državni organi i druge institucije i građani), odnosno vlasnici i korisnici imovine u državnom i privatnom vlasništvu
		Donošenje svih podzakonskih propisa	Stvaranje uslova za potpunu implementaciju Zakona	Vlada FBiH, FUCZ, nadležna federalna ministarstva	FUCZ i federalni organi uprave, kantonalne uprave civilne zaštite i kantonalni organi uprave, službe civilne zaštite općina/grada i općinske/gradske službe za upravu	Budžet FBiH	Vlasnici i korisnici imovine u državnom i privatnom vlasništvu
		Izmjene i dopune podzakonskih propisa, posebno propisa kojima se bliže regulira izrada planskih dokumenata	Stvaranje uslova za dobivanje planskih dokumenata (procjena ugroženosti, plana zaštite od požara), u skladu sa smjernicama EU po pitanju identifikacije, analize i procjene rizika, izrade scenarija i mapiranja rizika	FUCZ u suradnji s nadležnim kantonalnim upravama i službama civilne zaštite i vatrogastva	FUCZ, kantonalne uprave civilne zaštite, službe civilne zaštite općina/grada	Budžet FBiH	Nosioci zaštite od požara na području FBiH tj. svi subjekti koji su obavezni izradivati planska dokumenta
2.Izgradnja i razvoj kapaciteta za uspostavljanje i provođenje inspekcijaskog nadzora	2.1Stvaranje organizacijskih i ljudskih kapaciteta za provođenje inspekcijaskog nadzora u oblasti zaštite od požara	Organizacijsko i kadrovsko jačanje inspekcijaskog nadzora iz nadležnosti FUCZ i kantonalnih uprava, te federalnog i kantonalnog MUP-ova	Uspostavljen efikasan inspekcijaski nadzor, kojim će se osigurati efikasno, organizovanje i funkcionisanje preventivne zaštite od požara	FUCZ u suradnji s nadležnim kantonalnim upravama, Federalni i kantonalni MUP-ovi	FUCZ i i kantonalne uprave civilne zaštite, Federalno i kantonalna ministarstva unutrašnjih poslova	Budžet FBiH	Nosioci zaštite od požara na području FBiH tj. svi subjekti koji su obavezni organizovati i provoditi zaš.od požara u svojim objektima i prostorima (pravna lica, državni organi i druge institucije i građani), odnosno vlasnici i korisnici imovine u državnom i privatnom vlasništvu

PROGRAM	PROJEKAT	NAZIV AKTIVNOSTI	CILJ AKTIVNOSTI	NOSILAC AKTIVNOSTI	ODGOVRNI ZA IMPLEMENTACIJU	IZVOR FINANSIRANJA	CILJANE GRUPE KORISNICI
1	2	3	4	5	6	7	8
Strateški cilj 3. Jačanje zaštite od požara i vatrogastva kao dijela jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja							
Oblast preventivne zaštite od požara							
3. Izgradnja i razvoj kapaciteta za uspostavljanje i provođenje inspekcijskog nadzora	3.1. Stvaranje organizacijskih i ljudskih kapaciteta za provođenje inspekcijskog nadzora u oblasti vatrogastva	Organizacijsko i kadrovsko jačanje inspekcijskog nadzora iz nadležnosti FUCZ i kantonalnih uprava za civilnu zaštitu	Uspostavljen efikasan inspekcijski razvoj, kojim će se osigurati efikasno organizovanje i funkcionisanje vatrogasne djelatnosti	Inspektori za vatrogastvo	FUCZ i kantonalne uprave civilne zaštite	Budžet FBiH	Nosioci zaštite od požara na području FBiH tj. svi subjekti koji su obavezni organizovati i provoditi zaštitu od požara u svojim objektima i prostorima (pravna lica, državni organi i druge institucije i građani), odnosno vlasnici i korisnici imovine u državnom i privatnom vlasništvu
4. Izgradnja i razvoj preventivne zaštite od požara	4.1. Izgradnja i razvoj planskih dokumenata	Donošenje planskih dokumenata (procjene rizika, plana zaštite od požara, programa razvoja) i ažuriranje postojećih planskih dokumenata općina/grada, kantona i FBiH	Provođenje dodatnih analiza, posebno u dijelu planskih dokumenata koji se odnose na identifikovanje, analizu i procjenu rizika od požara, moguće scenarije požara, utvrđivanje preventivnih mjera i mjera ublažavanja u građevinama različite namjene i na otvorenim prostorima, prilikom prometa i prevoza opasnih materija, raspoložive i potrebne kapacitete borbe/suprostavljanja protiv požara	Nadležni organi civilne zaštite u FBiH, kantonima i općinama/gradu	Nadležni organi civilne zaštite u FBiH, kantonima i općinama/gradu	Budžet FBiH, kantona i općina/grada	Nosioci zaštite od požara na području FBiH tj. svi subjekti koji su obavezni organizirati i provoditi zaštitu od požara u svojim objektima i prostorima (pravna lica, državni organi i druge institucije i građani), odnosno vlasnici i korisnici imovine u državnom i privatnom vlasništvu

PROGRAM	PROJEKAT	NAZIV AKTIVNOSTI	CILJ AKTIVNOSTI	NOSILAC AKTIVNOSTI	ODGOVRNI ZA IMPLEMENTACIJU	IZVOR FINANSIRANJA	CILJANE GRUPE KORISNICI
1	2	3	4	5	6	7	8
Strateški cilj 3. Jačanje zaštite od požara i vatrogastva kao dijela jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja							
Oblast preventivne zaštite od požara							
4. Izgradnja i razvoj preventivne zaštite od požara	4.2. Osiguranje imovine od požara	Provođenje aktivnosti kojima će se uticati na podizanje svijesti o značaju osiguranja imovine od požara i prijenosu rizika	Stvarati uslove za prijenos rizika. Povećati interes vlasnika i korisnika imovine u FBiH da osiguraju svoju imovinu na rizik od požara.	FUCZ i kantonalne uprave za civilnu zaštitu	Društva za osiguranje		Nosioci zaštite od požara na području FBiH tj. svi subjekti koji su obavezni organizirati i provoditi zaštitu od požara u svojim objektima i prostorima (pravna lica, državni organi i druge institucije i građani), odnosno vlasnici i korisnici imovine u državnom i privatnom vlasništvu
	4.3. Uvođenje u školski sistem nastavnih sadržaja koji se odnose na područje upravljanja rizikom od požara	Provođenje aktivnosti za institucionalno uvođenje nastavnih sadržaja koja se odnose na područje upravljanja/smanjenja rizika od požara, odnosno ulogu i značaj prevencije u smanjenju rizika od požara	Uvesti u nastavne planove za predškolsko, osnovno i srednje školovanje odgovarajuće nastavne sadržaje koji se odnose na područje upravljanja/smanjenja rizika od katastrofa	FUCZ i kantonalne uprave za civilnu zaštitu, Federalno i kantonalna ministarstva nadležna za školstvo, nevladine organizacije	FUCZ i kantonalne uprave za civilnu zaštitu, Federalno i kantonalna ministarstva nadležna za školstvo	Prema raspoloživim sredstvima u budžetima za ove namjene	Djeca u vrtićima, osnovnim i srednjim školama, mladi ljudi u visokoškolskim ustanovama

PROGRAM	PROJEKAT	NAZIV AKTIVNOSTI	CILJ AKTIVNOSTI	NOSILAC AKTIVNOSTI	ODGOVRNI ZA IMPLEMENTACIJU	IZVOR FINANSIRANJA	CILJANE GRUPE KORISNICI
1	2	3	4	5	6	7	8
Strateški cilj 3. Jačanje zaštite od požara i vatrogastva kao dijela jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja							
Oblast preventivne zaštite od požara							
4. Izgradnja i razvoj preventivne zaštite od požara	4.4. Izgradnja svijesti kod građana na postojanje rizika od požara na svim mjestima gdje žive, borave ili rade, kao i po pitanju razumijevanja rizika i požarnih opasnosti, te provođenje obuka iz oblasti zaštite od požara	Provođenje aktivnosti za podizanje javne svijesti putem medija, štampanjem letaka i na druge načine. Provođenje obuka iz oblasti zaštite od požara za zaposlenike u pravnim licima, državnim organima i drugim institucijama	Unaprijediti provođenje preventivnih mjera zaštite od požara svakog pojedinca i obučiti ih u rukovanju opremom i sredstvima za početno gašenje požara	FUCZ i kantonalne uprave civilne zaštite. Pravna lica registrovana za obavljanje poslova iz oblasti zaštite od požara.	FUCZ i kantonalne uprave civilne zaštite. Pravna lica registrirana za obavljanje poslova iz oblasti zaštite od požara	Budžet FBiH, kanton, općina/grada	Građani
		Donošenje podzakonskog propisa kojim se bliže određuje spaljivanje otpada na otvorenom prostoru i nadzor na obavljanjem ovih aktivnosti	Izgradnja svijesti kod građana o opasnostima izazivanja požara kod upotrebe vatre na otvorenom prostoru	Kantonalne uprave civilne zaštite i službe civilne zaštite općine/grada u saradnji s kantonalnim šumsko-privrednim društvima	Kantonalne uprave civilne zaštite i službe civilne zaštite općine/grada u saradnji s kantonalnim šumsko-privrednim društvima	Budžet FBiH, kantona, općina/grada	Građani

PROGRAM	PROJEKAT	NAZIV AKTIVNOSTI	CILJ AKTIVNOSTI	NOSILAC AKTIVNOSTI	ODGOVRNI ZA IMPLEMENTACIJU	IZVOR FINANSIRANJA	CILJANE GRUPE KORISNICI
1	2	3	4	5	6	7	8
Strateški cilj 3. Jačanje zaštite od požara i vatrogastva kao dijela jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja							
Oblast vatrogastva							
1. Izgradnja postojećih i razvoj novih kapaciteta/resursa za suprostavljjanje – borbu protiv požar	1.1. Materijalno-tehničko opremanje vatrogasnih jedinica	Provesti aktivnosti na organizovanju i popunjavanju PVJ u općinama/gradu, u kojima još uvijek nisu osnovane PVJ ili postojeće PVJ nisu integrisane u sistem zaštite i spašavanja na način predviđen Zakonom o zaštiti od požar i vatrogastvu	Osigurati da svaka općina/grad i kanton ima organizovane i popunjene PVJ na način utvrđen Zakonom	Općinske/gradske službe za civilnu zaštitu, kantonalne uprave civilne zaštite	Općinski načelnici/gradonačelnici, vlade kantona	Budžet kantona, općina/grada	Vlasnici i korisnici imovine u državnom i privatnom vlasništvu, građani
		Sačiniti plan materijalno-tehničkog opremanja PVJ kantona, općina/grada	Utvrđiti postojeće stanje opremljenosti svake vatrogasne jedinice u FBiH i potrebe za nabavkom vatrogasne opreme i vatrogasnih vozila	Općinske/gradske službe za civilnu zaštitu, kantonalne uprave civilne zaštite u saradnji s FUCZ	Općinski načelnici/gradonačelnici, vlade kantona u saradnji s Vladom FBiH	Budžet kantona, općina/grada i FBiH	Općinske/gradske službe civilne zaštite, kantonalne uprave civilne zaštite u kojima su formirane PVJ

PROGRAM	PROJEKAT	NAZIV AKTIVNOSTI	CILJ AKTIVNOSTI	NOSILAC AKTIVNOSTI	ODGOVRNI ZA IMPLEMENTACIJU	IZVOR FINANSIRANJA	CILJANE GRUPE KORISNICI
1	2	3	4	5	6	7	8
Strateški cilj 3. Jačanje zaštite od požara i vatrogastva kao dijela jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja							
Oblast vatrogastva							
1. Izgradnja postojećih i razvoj novih kapaciteta/resursa za suproavljanje-borbu protiv požara	1.2. Materijalno-tehničko opremanje vatrogasnih jedinica	Sačiniti plan materijalno-tehničkog opremanja PVJ-a u općinama/gradu, kantonima koje su manje ekonomski razvijene, sa izvorima mogućeg finansiranja nabavki ili doniranja vatrogasnih vozila ili druge opreme	Utvrđiti koje PVJ-e u FBiH su najmanje opremljene, te sačiniti listu prioriteta i utvrditi mogućnosti da se tim jedinicama pruži finansijska pomoć ili donira minimum potrebnih vatrogasnih vozila, opreme i sredstava	Općinske/gradske službe za civilnu zaštitu, kantonalne uprave civilne zaštite u saradnji s FUCZ	Općinski načelnici/gradonačelnici, vlade kantona u saradnji s Vladom FBiH	Budžet kantona, općina/grada i FBiH	Općinski načelnici, gradonačelnici, vlade kantona, općinske/gradske službe civilne zaštite, kantonalne uprave civilne zaštite u kojima su formirane PVJ
		Sačiniti plan materijalno-tehničkog opremanja DVJ-a, sa izvorima mogućeg finansiranja nabavki ili doniranja vatrogasnih vozila ili druge opreme	Utvrđiti koje DVJ-e u FBiH su najmanje opremljene, te sačiniti listu prioriteta i utvrditi mogućnosti da se tim jedinicama pruži finansijska pomoć ili donira minimum potrebnih vatrogasnih vozila, opreme i sredstava	Općinske/gradske službe za civilnu zaštitu, kantonalne uprave civilne zaštite u saradnji s FUCZ	Općinski načelnici/gradonačelnici, vlade kantona u saradnji s Vladom FBiH	Budžet kantona, općina/grada i FBiH i finansijska sredstva posebne namjene za vatrogastvo	Općinski načelnici, gradonačelnici, vlade kantona, općinske/gradske službe civilne zaštite, kantonalne uprave civilne zaštite u kojima su formirane PVJ

PROGRAM	PROJEKAT	NAZIV AKTIVNOSTI	CILJ AKTIVNOSTI	NOSILAC AKTIVNOSTI	ODGOVRNI ZA IMPLEMENTACIJU	IZVOR FINANSIRANJA	CILJANE GRUPE KORISNICI
1	2	3	4	5	6	7	8
Strateški cilj 3. Jačanje zaštite od požara i vatrogastva kao dijela jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja							
Oblast vatrogastva							
1. Izgradnja postojećih i razvoj novih kapaciteta/resursa za suprostitavljanje-borbu protiv požara	1.3. Razvoj postojećih i izgradnja novih kapaciteta/resursa komunikaciono-informacijske podrške štabovima civilne zaštite koji rukovode akcijama gašenja požara.	Provesti aktivnosti na opremanju operativnih centara civilne zaštite, organizacijskom i kadrovskom jačanju tih centara	Unaprijediti rad operativnih centara civilne zaštite na svim nivoima	FUCZ u saradnji s Ministarstvom sigurnosti BiH, nevladinim i međunarodnim organizacijama	Općinske/gradske službe za civilnu zaštitu, kantonalne uprave civilne zaštite u saradnji s FUCZ	Budžet kantona, općina/grada i FBiH i finansijska sredstva posebne namjene za vatrogastvo	Općinski/gradski štabovi civilne zaštite, kantonalni štabovi civilne zaštite u saradnji s Federalnim stožerom civilne zaštite
	1.4. Uspostavljanje jedinstvenog informacijskog sistema u oblasti zaštite od požara i vatrogastva u okviru operativnih centara civilne zaštite općine/grada, kantona i FBiH	Objediniti operativne centre vatrogasnih jedinica s operativnim centrima civilne zaštite	Uspostaviti provođenje statističkih istraživanja u navedenim oblastima za područje općine/grada, kantona i FBiH	Općinske/gradske službe za civilnu zaštitu, kantonalne uprave civilne zaštite u saradnji s FUCZ	Općinske/gradske službe za civilnu zaštitu, kantonalne uprave civilne zaštite u saradnji s FUCZ	Budžet kantona, općina/grada i FBiH	Državni organi i druge institucije

K- FINANSIRANJE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

1.Uvod

Prvi sistemski odgovor finansiranja sistema zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u HNK, sadržan je u spomenutom Zakonu o zaštiti i spašavanju u kome su definirani izvori koji služe za namicanje finansijskih sredstava potrebnih za finansiranje zaštite i spašavanja od prirodnih nepogoda i drugih nesreća.

Prema članu 179. Zakona o zaštiti i spašavanju, finansiranje se ostvaruje iz sljedećih izvora:

- Budžeta Federacije BiH, Kanton i JLS;
- sredstva pravnih lica;
- osiguranja;
- dobrovoljni prilozi;
- međunarodna pomoć / donacije;
- drugi izvori utvrđeni ovim i drugim zakonom.

U članu 180. Zakona o zaštiti i spašavanju propisana je posebna naknada za finansiranje zadataka u oblasti zaštite i spašavanja. Naknada je utvrđena u visini 0,5 % na zbirni iznos od neto plata svih zaposlenika. Obračunava je i plaća poslodavac istovremeno sa isplatom neto plata. Ova naknada se obračunava i plaća i na primanja od drugih samostalnih djelatnosti i povremenog samostalnog rada u visini 0,5 % na zbirni iznos isplaćenih neto primanja.

Ta naknada je veoma bitna, iako ne može zadovoljiti sve potrebe u toj zaštiti, redovan je i siguran izvor jednog dijela sredstava potrebnih za finansiranje zaštite i spašavanja. Ta sredstva, zajedno sa sredstvima koja se trebaju osigurati u budžetu Federacije BiH, kantona i općina/gradova prema odredbi člana 179. tačka 1. Zakona o zaštiti i spašavanju, osnovna su sredstva za finansiranje potreba u zaštiti i spašavanju. Zakonom o zaštiti i spašavanju i Uputstvom o načinu obračunavanja i uplati posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća, Federalnog ministarstva finansija, regulisanje su obaveze svih poreznih obaveznika i potvrđen je omjer pripadanja ovih sredstava:

- 15 % pripada Federaciji BiH i služe isključivo za namjene iz člana 182. tač. 2) 3), 4), 5), 6) i Zakona o zaštiti i spašavanju;
- 25 % kantonu i služe isključivo za namjene iz člana 183. tač. 2), 3), 5), 6), 7) i 8) Zakona o zaštiti i spašavanju;
- 60 % općini i gradu u kojoj su ta sredstva ostvarena i služe isključivo za namjene iz člana 184. toč. 2), 3), 5) do 7) Zakona o zaštiti i spašavanju.

Visinu ukupno ostvarenih sredstava na ovaj način dobijemo tako što: broj zaposlenih u Federaciji BiH x prosječna neto plata u Federaciji BiH x 12 mjeseci x 0,5 %.

S obzirom na to da je u značajnoj mjeri prisutan rad na crno, ne može se tačno utvrditi ukupan broj zaposlenih ili onih koji po ugovoru na određeno vrijeme odnosno po ugovoru o djelu ostvaruju plate i druga primanja, teško je precizno obračunati iznos ostvarenih prihoda.

Procjene Federalne uprave civilne zaštite zasnovane na podacima iz kantonalnih ministarstava finansija govore, da bi ta sredstva iznosila na svim nivoima od općine do Federacije BiH oko 20 miliona konvertibilnih maraka (KM) godišnje.

U skladu sa Odlukom, Ministarstvo finansija otvorilo je podračun u okviru Jedinog računa trezora pod nazivom sredstva za zaštitu i spašavanje, za prikupljanje novčanih sredstava ostvarenih na osnovu uplata posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća.

U članu 183. Zakona utvrđeno je da se u Budžetu Kantona, osiguravaju potrebna finansijska sredstva za finansiranje obaveza kantona utvrđenih u članu 183. Zakona o zaštiti i spašavanju, prema odredbi ovog člana sredstva posebne naknade služe isključivo za sljedeće namjene:

- pripremanje, opremanje, finansiranje i obuku štabova, službi zaštite i spašavanja, operativnog centra, centra za obuku i specijalizovanih jedinica civilne zaštite koje osniva Kanton i troškove njihovog učešća u provedbi mjera zaštite i spašavanja po naredbi Kantonalnog štaba;
- pružanje materijalne pomoći službama zaštite i spašavanja, a posebno za nabavku specifične opreme i obuku njenih članova za upotrebu te opreme;
- pružanje materijalne pomoći gradu/općinama za uklanjanje posljedica koje su nastale od prirodnih i drugih nesreća, sprečavanja nastajanja daljih šteta i osiguranja osnovnih uslova za život ljudi na ugroženom području;
- istraživačke i razvojne projekte od značaja za ustrojavanje i provedbu zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća;
- prema potrebi, pružanje finansijske pomoći gradu/općinama za opremanje i obuku službi zaštite i spašavanja i jedinica civilne zaštite, opremanje operativnih centara i udruživanje sredstava posebne naknade sa grad/općine u zajedničkim projektima razvoja sistema zaštite i spašavanja te istraživačkih i razvojnih projekata od značaja za ustrojavanje i provedbu zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća;
- obučavanje štabova civilne zaštite;
- druge potrebe zaštite i spašavanja u skladu sa Zakonom ili drugim propisima.

Kanton može dio sredstava iz člana 180. stav 4. Zakona koja pripadaju Federaciji BiH izuzetno koristiti za finansiranje preventivnih mjera zaštite i spašavanja pod uslovom da je dio sredstava za te namjene osiguran u budžetu općina/grada i ako su preventivne mjere utvrđene u Programu razvoja, s tim da ta sredstva ne mogu biti veća od 20% sredstava koja se prikupe tokom budžetske godine.

2. Finansiranje u sistemu zaštite i spašavanja u Kantonu

Vlada Kantona, na prijedlog Uprave civilne zaštite odlučuje o korištenju sredstava za namjene iz člana 180. stava 2. Zakona o zaštiti i spašavanju.

Način korištenja ovih sredstava detaljnije se razrađuje godišnjim planom prikupljanja i korištenja sredstava zaštite i spašavanja, a sedmogodišnja projekcija prikazana je u sljedećoj tabeli

Prihodi	Planirani prihodi (KM)							Ukupno (KM)
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
Posebna naknada za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća u visini od 0,5% od osnovice koju čine isplaćene neto plate zaposlenika u radnom odnosu i svih lica angažiranih po ugovoru	700.000,00	710.000,00	720.000,00	730.000,00	740.000,00	750.000,00	760.000,00	5.110.000,00

Sredstva iz prethodne tabele koja ostanu na podračunu neiskorištena na kraju fiskalne godine prenose se u narednu godinu i tokom naredne godine stavljaju na raspolaganje za namjene u skladu sa Zakonom, na način da se povećavaju prihodi i rashodi u tekućem budžetu.

To podrazumijeva da se u godišnjim finansijskim planovima realizacije Programa razvoja, odnosno strateških pravaca razvoja uključuju sredstva iz Budžeta Kantona izdvojena za ove namjene i kumulirana sredstva posebnih naknada za zaštitu i spašavanje iz člana 180. Zakona o zaštiti i spašavanju.

Projekcija rashoda posebne naknade za zaštitu i spašavanje za period 2018.-2024.godine, u skladu sa Odlukom o uslovima i načinu korištenja sredstava ostvarenih na osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nepogoda i Godišnjem planu korištenja sredstava posebne naknade.

Red. br.	Planirane aktivnosti	Planirani rashodi (KM)							Ukupno (KM)
		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
1.	Finansiranje hitnih mjera zaštite i spašavanja koje se moraju provoditi na spašavanju ugroženih ljudi i materijalnih dobara u toku djelovanja prirodne ili druge nesreće, pružanje pomoći za ublažavanje i otklanjanje direktnih posljedica prirodnih i drugih nesreća, nakon procjene šteta.	280.000,00	284.000,00	288.000,00	292.000,00	296.000,00	300.000,00	304.000,00	2.044.000,00
2.	Sredstva posebne naknade koriste se i za sudjelovanje u provođenju preventivnih mjera koje su u funkciji sprječavanja nastanka prirodnih ili drugih nesreća ili ublažavanja djelovanja tih nesreća.	140.000,00	142.000,00	144.000,00	146.000,00	148.000,00	150.000,00	152.000,00	1.022.000,00
3.	Sredstva posebne naknade koriste se za opremanje struktura civilne zaštite(štabova civilne zaštite, jedinica, službi zaštite i spašavanja , operativnih centara civilne zaštite), izgradnju skladišta u	210.000,00	213.000,00	216.000,00	219.000,00	222.000,00	225.000,00	228.000,00	1.533.000,00

	kojima će se čuvati nabavljena oprema, te za plaćanje troškova objave tendera za nabavku sredstava i opreme za zaštitu i spašavanje .								
4.	Sredstva posebne naknade koriste se i za pripremanje, obuku i vježbe organizovanih struktura civilne zaštite. Obuka se može vršiti u zemlji ili inozemstvu koje zahtijevaju veća sredstva, pod, uslovom da ista nisu preraspoređena i utrošena za druge namjene, nego su ostala kumulirana na podračunu	35.000,00	35.500,00	36.000,00	36.500,00	37.000,00	37.500,00	38.000,00	255.500,00
5.	Sredstva posebne naknade koriste se, u situacijama kad budžetska sredstva nisu dovoljna za finansiranje troškova sudjelovanja organizovanih snaga civilne zaštite i drugih subjekata u provedbi mjera zaštite i spašavanja kada se proglasi stanje prirodne ili druge nesreće.	35.000,00	35.500,00	36.000,00	36.500,00	37.000,00	37.500,00	38.000,00	255.500,00
UKUPNO		700.000,00	710.000,00	720.000,00	730.000,00	740.000,00	750.000,00	760.000,00	5.110.000,00

2.1. Zaključci

1. Prethodne analize i konstatacije upućuju, da i pored izraženih poteškoća u konsolidovanju političkih, ekonomskih, sigurnosnih i drugih pitanja državne strukture, postoji formalno-pravna pretpostavka dostupnosti finansijskih sredstava, iako je njihova prihodovna osnovica nedovoljna u odnosu na potrebe uspostave organizovanja i funkcija elemenata sistema zaštite i spašavanja, otklanjanja i saniranja posljedica od prirodnih i drugih nesreća.
2. Radi stvaranja pretpostavki za planiranje razvoja zaštite i spašavanja na realnim projekcijama prihoda po osnovu člana 180. Zakona o zaštiti i spašavanju, transparentnog izvršenja budžeta po ovim stavkama na svim nivoima federalne vlasti, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine je donijela Odluku o uslovima i načinu korištenja sredstava ostvarenih na osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća.
3. Sredstva ostvarena na osnovu člana 180. Zakona o zaštiti i spašavanju su kolateralno dobra, nisu i ne mogu biti jedina sredstva za sveukupne namjenske potrebe zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara. Potrebno je osigurati sredstva i iz drugih izvora po članu 179. Zakona o zaštiti i spašavanju.
4. Planiranjem finansijskih sredstava nosioca planiranja u budžetima političkih zajednica u Federaciji Bosne i Hercegovine, višestruko je isplatio, svrsishodno i moralnije ulagati u prevenciju (sprječavanje nastajanja posljedica) nego ulagati u posljedice koje se zbog izostale prevencije multipliciraju.
5. Prevencija u zaštiti i spašavanju na nivou Federacije BiH, kantona i općina/gradova treba biti finansijski podržana u okviru redovnog planiranja budžeta za potrebe osnovne djelatnosti, usaglašena sa prioritetima Godišnjeg plana provođenja mjera iz Programa razvoja zaštite i spašavanja u Federaciji BiH. Pored budžetskih sredstava za zaštitu i spašavanje u okviru redovnog planiranja budžeta, izuzetno će se koristiti i dio sredstava izdvojen na osnovu 0,5 % za potrebe preventivnih mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara. Sredstva od posebne naknade treba, planirati i kroz programe zaštite i spašavanja, te realizovati u okvirnom omjeru:
 1. 30 % za opremanje struktura civilne zaštite;
 2. 20 % za prevenciju;
 3. 40 % za saniranja šteta;
 4. 5 % za obuku struktura civilne zaštite (povjerenika, službi, uprava, štabova, službi za zaštitu i spašavanje, jedinica civilne zaštite i stanovništva);
 5. 5 % za troškove sudjelovanja u provođenju mjera zaštite i spašavanja u vrijeme djelovanja prirodne ili druge nepogode.
6. Upravljanje raspoloživim finansijskim i materijalnim resursima upitno je i jedino izvodljivo izradom budžeta na svim nivoima od općine/gradova, kantona i Federacije Bosne i Hercegovine i njihovom optimizacijom, po načelu povezivanja, poštujući okvirne uslove koji trebaju biti strateški oblikovani u Programu razvoja sistema zaštite i spašavanja u Kantonu, što se odnosi i na sredstva po članu 180. Zakona o zaštiti i spašavanju.
7. Program razvoja zaštite i spašavanja za sve nosioce planiranja, posebno za upravne i stručne organe civilne zaštite, stvara osnov za obaveznu izradu godišnjih planova u provođenju razvojnih mjera za postizanje spremnosti sistema zaštite i spašavanja za odgovor na izazove prirodne i druge nepogode.

3. Finansiranje u sistemu zaštite od požara i vatrogastva u HNK

Izvori i načini finansiranja zaštite od požara i vatrogastva, na svim nivoima vlasti u Federaciji BiH utvrđeni su članovima 131. do 141. Zakona.

Zaštita od požara predstavlja preventivu, jer je njena osnovna funkcija u sprječavanju nastajanja požara i njegovog širenja. Tu zaštitu obavezni su da organizuju i provode sva pravna lica, državni organi i druge institucije na području Kantona i u tom cilju moraju da poduzimu razne mjere i aktivnosti utvrđene odredbama Zakona i podzakonskim propisima donesenim na osnovu ovog Zakona te osiguraju određenu opremu i sredstva koja su neophodna da bi se te mjere i aktivnosti mogle izvršavati. Prema navedenom, za organizovanje i provođenje preventivne zaštite od požara potrebna su finansijska sredstva.

Odredbom člana 131. stav 1. Zakona utvrđen je princip da svaki subjekt (pravno lice, državni organ i druga institucija) planira i osigurava potrebna finansijska sredstva iz vlastitih izvora. Taj princip je predviđen zbog toga što se ovdje radi o zaštiti od požara građevina / objekata, prostora i uposlenih lica koja pripadaju subjektu (pravnom licu, organu, instituciji). U suštini, ovdje se radi o vlastitoj zaštiti tih subjekata od požara, pa ti subjekti moraju osigurati vlastita sredstva za finansiranje te zaštite.

Članom 137. Zakona utvrđeno je da:

- Društva za osiguranje i druga pravna lica koje se bave osiguranjem imovine pravnih i fizičkih lica, dužna su izdvajati finansijska sredstva iz premije osiguranja imovine od požara i prirodnih sila u iznosu od 6%, a 1% sredstava od naplaćene funkcionalne premije osiguranja, koja se odnosi na osiguranje motornih vozila.
- Prikupljena sredstva po članu 137. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu mogu se koristiti samo za nabavu vatrogasne opreme, tehničkih i drugih sredstava za vatrogasne jedinice, stručno obučavanje i osposobljavanje vatrogasaca i održavanje opreme i vatrogasnih sredstava, te investicionu izgradnju i opremanje objekata za potrebe vatrogasnih jedinica.

Od donošenja Zakona 2009. godine, zbog različitog tumačenja i nedovoljne preciznosti, u praksi se veoma malo ili nimalo implementirala odredba člana 137. Zakona tj. prikupljanje dodatnih sredstava za finansiranje vatrogastva na predviđenim posebnim transakcijskim računima Federacije, Kantona, grada i općina. Iz navedenog proizilazi da su ta sredstva mala i nedovoljna za finansiranje oblasti vatrogastva.

3.1. Planiranje finansijskih sredstava za finansiranje preventivne zaštite od požara

Finansijska sredstva za finansiranje preventivne zaštite od požara pravno lice, državni organ i druga institucija moraju planirati svake kalendarske godine, a visina sredstava određuje se prema zadacima (mjerama i aktivnostima) koji se tokom godine trebaju izvršiti i za čije izvršenje su potrebna finansijska sredstva. Planiranje tih sredstava se vrši u okviru finansijskog plana koji se odnosi na finansiranje njihove redovne djelatnosti, jer preventivna zaštita od požara spada u dio redovne djelatnosti. Polazište za planiranje finansijskih sredstava za te namjene predstavljaju zadaci utvrđeni u općem aktu (pravilniku zaštite od požara) pravnog lica, državnog organa i druge institucije, koji se donosi na osnovu člana 24. Zakona, kao i zadaci utvrđeni u njihovoj procjeni ugroženosti od požara i planu zaštite od

požara. Planiranje finansijskih sredstava daje garanciju da će se u svakom od navedenih subjekata moći organizovati i provoditi preventivna zaštita od požara.

3.2. Planiranje finansijskih sredstava za finansiranje vatrogastva

Što se tiče finansiranja vatrogastva, prema navedenim odredbama Zakona:

- osnovni način za finansiranje vatrogastva je budžetsko finansiranje,
- dodatni način za finansiranje vatrogastva jeste finansiranje iz posebnog izvora – sredstva naknade.

Navedeni dodatni način finansiranja, jeste poseban izvor finansiranja, koji je utvrđen u članu 137. Zakona o zaštiti od požara, a kojim su predviđene dvije vrste sredstava (naknada) koja su dužna izdvajati društva za osiguranje i druga pravna lica koje se bave osiguranjem imovine pravnih i fizičkih lica:

- prvu vrstu sredstva čini naknada u iznosu od 6%, koja se izdvajaju od premije osiguranja imovine od požara i prirodnih sila,
- drugu vrstu sredstva čini naknada u iznosu od 1% sredstava, koja se izdvajaju iz sredstva neplaćene funkcionalne premije osiguranja koja se odnose na osiguranje motornih vozila.

To znači, da je za kanton (u skladu sa članom 14. stav 1. tačka 7., te članom 135. stav. 1. tačke 1. i 3. Zakona), između ostalog, utvrđena obaveza pružanja materijalne pomoći općinama/Gradu za finansiranje vatrogasnih jedinica koje osnivaju općine/Grad.

Finansijska sredstva prikupljena na osnovu dodatnog izvora finansiranja vatrogastva, u skladu sa članom 137. stav 5. Zakona, između ostalog, mogu se koristiti za nabavku vatrogasne opreme, tehničkih i drugih sredstava, za vatrogasne jedinice, stručno obučavanje i osposobljavanje vatrogasaca i održavanje opreme i vatrogasnih sredstava, te investicijsku izgradnju i opremanje objekata za potrebe vatrogasnih jedinica koje se osnivaju na način utvrđen Zakonom.

Uslove, prioritete i način korištenja navedenih sredstava koja se prikupljaju na osnovu dodatnog izvora finansiranja vatrogastva, za sredstva kantona utvrđuje Vlada HNK, na prijedlog Uprave za civilnu zaštitu i vatrogastvo.

Prihodi	Očekivani prihodi (KM)							Ukupno
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
Sredstva prikupljena na os. čl. 137. Zakona (finansijska sred. iz premije osiguranja imovine od požara i prirodnih sila i sredstava od naplaćene	30.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00	210.000,00

funkcionalne premije osig., koja se odnosi na osiguranje motornih vozila)								
---	--	--	--	--	--	--	--	--

3.3.Očekivani troškovi

Pored oblasti finansiranja utvrđenih Zakonom, sredstva za sufinansiranje, također, podrazumijevaju ulaganja u:

- postojeće PVP i DVD,
- kapacitete DVD i drugih pravnih lica koje se proglase službama zaštite od požara,
- naučne i istraživačke projekte zaštite od požara i vatrogastva,
- obučavanje za potrebe zaštite od požara i vatrogastva,
- zaštitu od požara šumskih i poljoprivrednih resursa, odnosno okoliša,
- uspostavljanje sistema ranog upozorenja od požara na šumama i šumskom zemljištu, na zaštićenim područjima prirode i kulturno historijskog naslijeđa i drugo.

Sve vrste ulaganja moraju biti razrađena u godišnjim finansijskim planovima svih nosioci planiranja, a realizacija tih planova mora biti predmet informisanja i verifikacije kod nadležnih organa.

Finansiranje očekivanih troškova podrazumijeva da zajednica neće biti pogođena prirodnim i drugim nesrećama velikih razmjera, jer u takvim situacijama dolazi do revizije i budžeta i drugih izvora sredstava koja se ulažu u odgovor ili u oporavak na nastalu prirodnu ili drugu nesreću, jer praksa pokazuje da svaka država koja bude pogođena prirodnom ili drugom nesrećom (katastrofa) odmah pristupa radikalnoj izmjeni budžeta, kada postojeća planirana i osigurana sredstva nisu dovoljna za trenutni odgovor ili sanaciju stanja, odnosno rehabilitaciju u fazi oporavka.

U eventualnom slučaju takve situacije u Kantonu, Skupština Kantona će pored izmjene budžeta izvršiti i promjenu ovih sredstava planiranih za realiziranje Programa razvoja, na prijedlog Vlade Kantona.

3.4.Pregled projekata finansiranih iz međunarodne pomoći

Projekti koji budu finansirani od Međunarodne zajednice putem IPA fondova, kredita, grantova ili donacija, a odnose se na prevenciju u zaštiti i spašavanju, bit će naknadno prezentirani u godišnjim planovima.

3.5.Zaključak

Zadatak Programa razvoja zaštite od požara i vatrogastva je stvaranje uslova za ostvarivanje vizije i strateških ciljeva odnosno prioriteta razvoja zaštite od požara i vatrogastva, kroz aktivnu i sistemsku saradnju i koordinaciju sa svim subjektima i nosiocima koji djeluju na području Kantona.

On podrazumijeva uključivanje subjekata u svim fazama, počevši od prikupljanja informacija pa sve do davanja informacija o realizaciji programa odnosno pojedinih mjera i projekata.

L - ZAVRŠNI DIO

1. Zaključno razmatranje

Vlada Kantona će pratiti realizaciju zadataka utvrđenih u Programu razvoja i u okviru ovlaštenja iz svoje nadležnosti raditi na realizaciji ovog Programa razvoja.

Kantonalna ministarstva i drugi organi kantonalne uprave dužni su, svako u pitanjima iz svoje nadležnosti i oblasti za koju su osnovani u skladu sa Zakonom o kantonalnim ministarstvima, u svojim godišnjim planovima rada planirati i izvršavati sve zadatke iz Programa razvoja koji su utvrđeni za oblast za koju su nadležni na način kako je to utvrđeno u Programu razvoja, uvažavajući da sredstva iz planiranih i utvrđenih izvora osiguravaju realizovanje svih strateških pravaca.

Uprava za civilnu zaštitu i vatrogastvo, kao osnovni stručni organ za oblast zaštite i spašavanja i kao osnovni stručni organ za oblast zaštite od požara i vatrogastva na nivou Kantona, ima obavezu da prati realizaciju Programa razvoja i u okviru svojih ovlaštenja, utvrđenih Zakonom o zaštiti i spašavanju i Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu, koordinira aktivnosti kantonalnih ministarstava i drugih organa kantonalne uprave na njihovom angažovanju u realizaciji zadataka utvrđenih u Programu razvoja za njihove oblasti i redovno informira Vladu Kantona o stanju realizacije Programa i problemima koji postoje u tim pitanjima.

Ovaj Program stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama HNK".